T.C.

ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

BÖLGE ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ

HİNDİSTAN'DA POPÜLİZM: HİNDİSTAN BAŞBAKANI NARENDRA MODİ'NİN SEÇİM STRATEJİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Cihat Aydın

Asya Çalışmaları Anabilim Dalı

Temmuz 2021

T.C.

ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

BÖLGE ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ

HİNDİSTAN'DA POPÜLİZM: HİNDİSTAN BAŞBAKANI NARENDRA MODİ'NİN SEÇİM STRATEJİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Cihat Aydın

Asya Çalışmaları Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. İbrahim Can Sezgin

Temmuz 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER i

ÖZET v

ABSTRACT vi

KISALTMALAR LİSTESİ vii

ŞEKİL LİSTESİ viii

TABLO LİSTESİ ix

BÖLÜM 1 1

1. GİRİŞ VE AMAÇ 1

BÖLÜM 2 4

2. PROBLEMİN TANIMI 4

2.1. HİNDU MİLLİYETÇİLİĞİ VE HİNDİSTAN HALK PARTİSİ'NİN (BJP) KURULUŞU 4

2.2. HİNDİSTAN BAŞBAKANI NARENDRA MODİ'NİN SİYASİ HAYATI VE BJP'NİN LİDERİ OLMASINA GİDEN SÜREÇ 10

2.3. MODİ VE BJP'NİN 2014 SEÇİM STRATEJİSİ 13

2.4. MODİ'NİN VE BJP HÜKÜMETİ'NİN İKTİDAR DÖNEMİ (2014-2019) 15

2.5. MODİ VE BJP'NİN 2019 SEÇİM STRATEJİSİ 17

2.6. 2014-2019 SEÇİMLERİNDE HİNDİSTAN SİYASETİNİN İÇ DİNAMİKLERİ 20

2.7. ARAŞTIRMA PROBLEMİ VE SORUSU 23

BÖLÜM 3 25

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ VE TASARIMI 25

3.1. ARAŞTIRMA STRATEJİSİ: VAKA ANALİZİ (CASE STUDY) 26

3.2. ARAŞTIRMA METODU: SÜREÇ İZLEME (PROCESS-TRACING) 27

3.3. SÜREÇ İZLEME METODUNUN TEZİN KONUSU OLAN VAKADA UYGULANMASI 30

BÖLÜM 4 33

4. LİTERATÜR TARAMASI: POPÜLİZM 33

BÖLÜM 5 48

5. VERİ TOPLAMA 48

5.1. POPÜLİST PARTİLER "BÖLGESEL FARKLILIKLARDAN ETKİLENMEKTE VE ORTAYA ÇIKTIĞI YERE GÖRE YENİ ÖZELLİKLER GÖSTERMEKTEDİR" 48

5.2. POPÜLİZM "TOPLUMLARDA ORTAYA ÇIKAN YOĞUN KAYGI VE ÖFKENİN BİR İFADE ŞEKLİ OLARAK GÖZLEMLENMEKTEDİR" 49

5.3. POPÜLİST POLİTİKALAR "DEMOKRASİ VE HUKUK DEVLETİNİN TEMEL PRENSİPLERİ İLE UYUM SAĞLAMAMAKTADIR" 49

5.4. POPÜLİST PARTİLER "HÜKÜMET HARCAMALARININ PLANSIZ YAPILMASINDAN ÖTÜRÜ SORUMSUZDUR" 54

5.5. "HALKLARIN YENİ SİYASAL ARAYIŞLARA YÖNELMESİ, POPÜLİST POLİTİK HAREKETLERİN YÜKSELMESİNE NEDEN OLMAKTADIR" 55

5.6. SOL POPÜLİST POLİTİK HAREKETLER "İŞÇİ SINIFINI ÖN PLANDA TUTMAKTADIR" 55

5.7. SAĞ POPÜLİST POLİTİK HAREKETLER "MİLLİYETÇİ VE MUHAFAZAKÂRDIR" 55

5.8. POPÜLİST PARTİLER "HALKIN KARŞILANMAYAN ARZULARINI KARŞILADIKLARINI İDDİA EDERLER" 56

5.9. POPÜLİST PARTİLER "TOPLUMLARIN YAŞADIĞI SOSYOEKONOMİK KRİZLER SONRASINDA YÜKSELİŞE GEÇMEKTEDİRLER" 56

5.10. POPÜLİST PARTİLER "ELİT VE SEÇKİN SINIFLARA ELEŞTİREL YAKLAŞMAKTADIRLAR" **57**

5.11. POPÜLİST PARTİLER "GERÇEK HALKI SADECE KENDİLERİNİN TEMSİL ETTİĞİNİ İDDİA EDERLER" **58**

5.12. POPÜLİST PARTİLER "MUHALEFETİ GAYRİ MEŞRU OLARAK GÖRMEKTEDİRLER" **58**

5.13. POPÜLİST PARTİLER "KENDİLERİNİ HALKIN KENDİ ÇIKARLARINI SAVUNMALARI İÇİN SEÇTİĞİ "BEKÇİ" OLARAK GÖRÜRLER" **58**

5.14. POPÜLİST PARTİLERDE "LİDER TEK HÂKİMDİR VE MERKEZİYETÇİ BİR SİSTEMLE HAREKET EDER" **59**

5.15. POPÜLİST PARTİLERİN "İDDİALARI NORMATİF VE RETORİK OLDUĞU VE VERİYE DAYANMADIĞI İÇİN YANLIŞLANAMAMAKTADIR" **59**

5.16. POPÜLİST PARTİLER "AZINLIKLARIN HAK TALEPLERİNİ ADALETSİZLİK OLARAK GÖRÜRLER" **59**

5.17. POPÜLİST PARTİLER "SİYASAL ELEŞTİRİLERİ KENDİ VARLIKLARINA YÖNELİK BİR TEHDİT OLARAK ALGILARLAR" **60**

5.18. POPÜLİST PARTİLER "SEÇİM EKONOMİSİNİ PARTİ STRATEJİLERİ İÇİN KULLANIRLAR" **60**

5.19. BÖLÜM ÖZETİ **62**

BÖLÜM 6 ..... **65**

6. ANALİZ VE DEĞERLENDİRME **65**

6.1. POPÜLİST POLİTİKALAR "DEMOKRASİ VE HUKUK DEVLETİNİN TEMEL PRENSİPLERİ İLE UYUM SAĞLAMAMAKTADIR" **65**

6.2. POPÜLİST PARTİLER "HÜKÜMET HARCAMALARININ PLANSIZ YAPILMASINDAN ÖTÜRÜ SORUMSUZDUR" **68**

6.3. "HALKLARIN YENİ SİYASAL ARAYIŞLARA YÖNELMESİ, POPÜLİST POLİTİK HAREKETLERİN YÜKSELMESİNE NEDEN OLMAKTADIR" 70

6.4. POPÜLİST PARTİLERDE "LİDER TEK HÂKİMDİR VE MERKEZİYETÇİ BİR SİSTEMLE HAREKET EDER" 73

6.5. POPÜLİST PARTİLER "AZINLIKLARIN HAK TALEPLERİNİ ADALETSİZLİK OLARAK GÖRÜRLER" 76

6.6. POPÜLİST PARTİLER "SEÇİM EKONOMİSİNİ PARTİ STRATEJİLERİ İÇİN KULLANIRLAR" 81

6.7. İÇ SİYASİ DİNAMİKLERİ ETKİLEYEN DIŞ FAKTÖRLER 82

6.8. BÖLÜM ÖZETİ 84

BÖLÜM 7 86

7. SONUÇ VE ÖNERİLER 86

7.1. TEZİN KATKILARI VE ÖZGÜN DEĞERİ 89

7.2. TEZİN SINIRLARI VE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER 90

KAYNAKLAR 93

HİNDİSTAN'DA POPÜLİZM: HİNDİSTAN BAŞBAKANI NARENDRA MODİ'NİN SEÇİM STRATEJİSİ

ÖZET

Hindistan Başbakanı Narendra Modi ve Hindistan Halk Partisi (BJP) 2014 yılında iktidara gelmiştir. Hindutva ideolojisine bağlı Hindu milliyetçisi bir partinin iktidara gelmesi, Hindistan siyasi tarihi açısından bir ilktir. Modi, 2014 yılı genel seçimleri için halka işsizliğin azaltılacağı, her evde bir çalışanın olacağı, katılımcı bir demokrasi olacağı ve yolsuzlukla mücadele edileceğini vaat etmiştir. Ancak, 2014-2019 yılları arasındaki iktidar dönemi incelendiğinde, bu vaatlerin yerine getirilmediği görülmektedir. Örneğin, işsizlik artmış, Hindistan demokrasisiyle ilgili tartışmalar yaşanmış, çoğunlukçu bir yaklaşım izlenmiş ve BJP'li bazı siyasiler hakkında yolsuzluk iddiaları medyada yer almıştır. Vaatlerin yerine getirilememiş olmasına rağmen, 2019 yılında gerçekleştirilen seçimlerde Modi yönetimi ikinci kez ve oy oranını da artırarak iktidara gelmiştir. Ayrıca, 2019 yılı seçimleri için hazırlanan seçim manifestosu ve halka söylenen vaatler 2014 yılından farklıdır. 2019 yılı seçim manifestosu güvenlikçi, ideolojik ve milliyetçi bir perspektife sahiptir. Bu bağlamda, 2014 yılından 2019 yılına geçen sürede katılımcı-çoğulcu perspektiften popülist-milliyetçi perspektife bir değişim gözlemlenmiş ve bu çalışmada bu değişimin nedeni aydınlatılmaya çalışılmaktadır. Yapılan Vaka Analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular ışığında, değişimin nedeni Modi yönetiminin 2014 seçimlerindeki çoğulcu ve demokratik söylemine ve vaatlerine rağmen, en başından itibaren Hindutva ideolojisine bağlı kalması sonucu olarak belirlenmiştir. Bu bağlılığın ve ideolojik yaklaşımın bir sonucu olarak, 2016-2017 yıllarından itibaren açıkça uygulanmaya başlanılan popülist politikalar, Hindutva ideolojisine göre yeni bir Hindistan kurabilmek için iktidar gücünü enstrüman olarak kullanmış ve bu şekilde BJP iktidarına destek veren kitlelerin 2019 seçimlerinde de muhafaza edilmesi sağlanmış olup 2019 seçimlerinde yeniden iktidara gelinmiştir.

Anahtar Kelimeler: Narendra Modi, BJP, Hindutva, Popülizm, Seçim

POPULISM IN INDIA: ELECTION STRATEGY OF INDIAN PRIME MINISTER NARENDRA MODI

ABSTRACT

Indian Prime Minister Narendra Modi and the People's Party of India (BJP) came to power alone in 2014. The coming to power of a Hindu nationalist party devoted to the Hindutva ideology alone is a first in India's political history. In 2014 general elections, Modi promised the public that unemployment would be reduced, there would be an employee in every household, there would be a participatory democracy and a fight against corruption. However, when the ruling period between 2014-2019 is analysed, it is seen that these promises were not fulfilled. For example, unemployment has increased, there have been debates about Indian democracy, a majoritarian approach has been followed, and corruption allegations have appeared in the media about some BJP politicians. Although the promises were not fulfilled, the Modi administration came to power for the second time in the elections held in 2019 and by increasing the rate of votes. In addition, the election manifesto prepared for the 2019 elections and the promises made to the public were different from 2014. The 2019 election manifesto had a security, ideological and nationalist perspective. In this context, in the period from 2014 to 2019, a change from a participatory-pluralist perspective to a populist-nationalist perspective has been observed, and the reason for this change is trying to be elucidated in this study. In the light of the findings obtained as a result of the Case Analysis conducted, the reason for the change was determined as a result of the Modi administration's adherence to the Hindutva ideology from the very beginning, despite its pluralistic and democratic discourse and promises in the 2014 elections. As a result of this commitment and ideological approach, populist policies, which were openly implemented since 2016-2017, used the power as an instrument to establish a new India according to the Hindutva ideology. In this way, it was ensured that the masses supporting the BJP government were kept in the 2019 elections as well, and they came to power again in the 2019 elections.

Keywords: Narendra Modi, BJP, Hindutva, Populism, Election

KISALTMALAR LİSTESİ

ABHB	Tüm Hindistan Hindu Büyük Meclisi
ABVP	Hindistan Üniversite Öğrencileri Birliği
AIFB	Tüm Hindistan İleri Bloğu
BJP	Hindistan Halk Partisi
BJS	Hindistan Halk Birliği Partisi
CPI	Hindistan Komünist Partisi
CPI-M	Hindistan Marksist Komünist Partisi
HSS	Hindu Gönüllüler Organizasyonu
INC	Hindistan Ulusal Kongre Partisi
RSS	Ulusal Gönüllüler Organizasyonu
VHP	Dünya Hindu Konseyi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Yüksek Lisans Tezinin Araştırma Tasarımı (Research Design) 26
Şekil 2: Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği 31
Şekil 3: Hindistan'da İşsizlik Oranları 61
Şekil 4: Neden-Sonuç Zinciri 84

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: BJP'nin 2014 ve 2019 Yıllarındaki Oy Oranları 18
Tablo 2: 2014 Yılı Genel Seçim Sonuçları 20
Tablo 3: 2019 Yılı Genel Seçim Sonuçları 22
Tablo 4: Popülist Politik Hareketlerin Karakteristik Özellikleri 47
Tablo 5: BJP'de Gözlemlenen Değişim 62
Tablo 6: BJP'nin Sağ Popülist Siyaseti 78
Tablo 7: BJP'nin En Fazla Oy Aldığı Yedi Eyaletteki Oy Oranı ve Kazandığı Milletvekili Sayısı 79
Tablo 8: BJP'nin En Fazla Oy Aldığı Yedi Eyaletin Demografik Yapısı 79

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ VE AMAÇ

2014 yılında Hindistan'da gerçekleştirilen genel seçimlerde Hindu milliyetçiliğini yücelten ve sadece Hindu milletine ait olan bir Hindistan öngören Hindutva ideolojisine bağlılığıyla bilinen Hindistan Halk Partisi (BJP) %31,34 oy desteğiyle iktidara gelmiştir. Partinin lideri Narendra Modi, Hindistan Başbakanı olarak Hindistan'ı yönetmeye başlamıştır. Hindu milliyetçisi bir siyasi partinin iktidara gelmesi Hindistan demokrasi tarihi açısından bir ilktir. Bu seçimin ardından; BJP, 2014 yılından 2019 yılına kadar ülkeyi yönetmiş ve 2019 yılında gerçekleştirilen seçimlerde oyunu artırarak %37,36 oy desteğiyle tekrar iktidara gelmiştir.

Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin 2014 ve 2019 yılındaki seçim stratejileri incelendiğinde, 2014 yılındaki seçim kampanyasının 2019 yılındaki seçim kampanyasından büyük oranda farklı olduğu görülmektedir. Modi ve BJP'nin 2014 yılı seçim kampanyasında kullandığı çoğulculuğu, işsizlik ile mücadeleyi, toplumsal birliği ve sosyoekonomik gelişmeyi konu alan söylemi; 2019 yılı seçim kampanyasında Hindu milliyetçiliği, muhafazakârlık ve güvenlik gibi konulara ağırlık veren bir söyleme bürünmektedir. Örneğin, 2014 seçim manifestosunun önemli başlıkları "yolsuzluk", "işsizlik", "kara para aklama", "yoksullukla mücadele", "krizlerle mücadele" iken (BJP 2014, 4-7), 2019 seçim manifestosunda, "Önce Ulus" başlığı altında sırasıyla; "terörizme sıfır tolerans", "ulusal güvenlik", "ordunun refahı", "kaçak girişlerle mücadele", "kıyı güvenliği", "vatandaşlık yasasının değiştirilmesi", "sol radikalizm ile mücadele" ve Cammu Keşmir'in özerkliğini düzenleyen "Hindistan Anayasasının 370 sayılı maddesinin iptal edilmesi" vaatleri yer almaktadır (BJP 2019, 13-15).

2014 yılındaki çoğulcu ve katılımcı söylemden 2019 yılındaki milliyetçi ve popülist söyleme doğru olan değişme trendinin 2016-2017 senelerinde ortaya çıktığı görülmektedir. Modi ve BJP'nin söylemindeki bu büyük değişime rağmen, 2019 yılında gerçekleştirilen seçimlerde Modi ve BJP oy desteğini arttırmıştır. Dolayısıyla, ortaya karmaşık bir tablo çıkmakta (researchpuzzle) ve bu değişimin sonucunda ortaya çıkan oy desteğinin nedeni bir soru işareti olarak belirmektedir. Bu bağlamda, elinizdeki

Yüksek Lisans tezinde “Modi ve lideri olduğu parti BJP’nin politikalarının ve söyleminin çoğulcu ve demokratik yaklaşımdan, milliyetçi ve popülist yaklaşıma doğru olan değişiminin sebebi nedir?” araştırma sorusunu cevaplandırmaya çalışılmaktadır.

Bu Yüksek Lisans tezi, yukarıda ifade edilen araştırma sorusunu nitel (qualitative) bir araştırma stratejisi benimseyerek cevaplandırmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda, araştırma Vaka Analizi (Case Study) metodunu uygulamaktadır ve yedi bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünü takip eden ikinci bölümde, *Problemin Tanımı*, yukarıdaki araştırma sorusu detaylandırılmaya çalışılacaktır. Diğer bir ifadeyle, araştırmaya konu olan problem tanımlanmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda, Modi yönetiminin söylem kodlarını belirleyen Hindu milliyetçiliği ve Hindutva ideolojisinin tarihsel arka planı araştırılacak ve bu ideolojinin Modi yönetimi üzerindeki etkisi tarihsel olarak analiz edilmeye çalışılacaktır. Ayrıca, Modi ve BJP’nin bağlı olduğu Hindutva ideolojisinin ideologlarının fikirleri incelenecek, söz konusu ideolojinin hangi evrelerden geçtiği araştırılacak, Hindu milliyetçilerinin kurduğu siyasi oluşumlar irdelenecek ve tezin analiz etmeye çalışacağı Modi’nin siyasi yaşamı hakkında bilgi toplanılacaktır.

Tezin üçüncü bölümünde, *Araştırma Metodolojisi ve Tasarımı,* uygulanan araştırma kurgusunun detayları açıklanmaktadır. Bu kapsamda, Vaka Analizi çalışmalarının nasıl yapıldığı ve sosyal bilimler literatüründeki örnek uygulamaları açıklanacaktır. Bu araştırma kapsamında kullanılan bir Vaka Analizi metodu olan Süreç İzleme Metodunun ayrıntıları açıklanacaktır. Bu bölümde Yüksek Lisans tezinin araştırma sorusu, "Modi ve lideri olduğu parti BJP’nin politikalarının ve söyleminin çoğulcu-demokratik yaklaşımdan, popülist-güvenlikçi yaklaşıma doğru olan değişiminin sebebi nedir?" bağlamında, tezde metodolojinin ayrıntıları, veri toplama ve analiz yöntemi detaylı olarak açıklanacaktır.

Dördüncü bölümde, *Literatür Taraması: Popülizm*, vakanın değişkenleri ve bu değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisinin kurulabilmesi için gerekli olan teorik çerçeve analiz edilmektedir. Bu sebeple Popülizm ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmaktadır. Popülizm üzerine yapılan teorik çalışmalar ve vaka analizleri karşılaştırmalı bir şekilde okunarak Popülizm kavramının bileşenleri açıklanmaya

çalışılacaktır. Başka bir ifadeyle, Popülizm literatüründe sıklıkla incelenen vakalar araştırılarak bu vakalar özelinde Popülizm kavramı aydınlatılmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda, literatürde incelenen vakalarda ortaya çıkan Popülizmin karakteristik özellikleri tespit edilmiş ve bu özellikler bir tablo halinde bu bölümün sonunda maddeler halinde listelenmiştir. Bu karakteristik özelliklerin hepsi tek tek elinizdeki Yüksek Lisans tezinde incelenen vaka özelinde incelenmeye alınacaktır.

Beşinci bölüm, *Veri Toplama,* dördüncü bölümün sonunda hazırlanmış olan tabloda yer alan karakteristik özelliklerin, tezde incelenen vakada var olup olmadığı ve 2014-2019 yılları arasında bu özelliklerde bir değişimin yaşanıp yaşanmadığını araştırmaktadır. Bu kapsamda, farklı kaynaklardan veriler toplanacak, analiz edilecek ve elinizdeki Yüksek Lisans tezinde incelenmekte olan vakada ortaya çıkan faktörler ve değişkenler belirlenecektir. Bölüm sonunda vaka özelinde incelenen Popülizmin karakteristik özelliklerden hangilerinin 2014 yılından 2019 yılına değişim geçirdiği, hangi özelliklerin 2019 yılında ortaya çıktığı ve hangi özelliklerin ise hiç değişmediği ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Altıncı bölüm, *Analiz ve Değerlendirme,* incelenen vaka üzerinden elde edilen tüm bulguları bir araya getirmekte ve bu veriler ışığında sistemli olarak elimizdeki tezin araştırma sorusunu cevaplamak adına neden-sonuç zincirleri (causal chain) kurmaktadır.

Yedinci bölümde, *Sonuç ve Değerlendirme*, Yüksek Lisans tezinin araştırma süreci bulgular ışığında detaylı olarak açıklanmaktadır. Buna ek olarak, tezin sonucunda ileriye dönük hangi çıkarımlarda bulunulabilir sorusuna cevap aranacak ve gelecekte yapılacak çalışmalar için öneriler sunulacaktır. Ayrıca, tezin araştırma ve yazım kısmında hangi zorluklarla karşılaşıldığı ve bu zorluklar olmasaydı daha nelerin yapılabileceği sorusuna cevap aranmaya çalışılacaktır.

BÖLÜM 2

2. PROBLEMİN TANIMI

Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin ve lideri olduğu BJP'nin 2014 yılındaki seçim stratejisi ile 2019 yılındaki seçim stratejisi birbirinden tamamıyla farklıdır. 2014 yılındaki seçim manifestosu daha çok çoğulculuğu, toplumsal birliği, ekonomik kalkınmayı, işsizliği konu alırken; 2019 yılındaki seçim manifestosu milliyetçi ve çoğunlukçu (Hindutva) bir görünüme sahiptir. 2014 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde %31,34 oy alan Modi liderliğindeki BJP, 2019 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde oyunu %6,02 daha artırarak %37,36 oy almıştır. Bu bölümde, Modi'nin seçim stratejisindeki bu değişimin ortaya çıkışı incelenmekte ve seçim sonuçları ışığında eldeki yüksek lisans tezinin üzerinde çalıştığı araştırma problemi ve sorusu açıklanmaktadır.

2.1. HİNDU MİLLİYETÇİLİĞİ VE HİNDİSTAN HALK PARTİSİ'NİN (BJP) KURULUŞU

Hindu milliyetçiliği, tarihsel anlamda Hint alt kıtasında İngiltere sömürgeciliğine karşı 19. yüzyılda gelişen Hint bağımsızlık hareketleri aracılığıyla ortaya çıkmıştır. 1915 yılında, Hindistan'ın bağımsızlık sürecinde, Hinduların haklarını korumak amacıyla Viyanak Demodar Savarkar öncülüğünde, Tüm Hindistan Hindu Büyük Meclisi (ABHB) kurulmuştur (Bayram 2019).

ABHB'nin lideri Savarkar, 1923 yılında Hindu milliyetçiliğinin temel doktrini sayılabilecek ve 2014 yılında Hindu milliyetçisi Hindistan Halk Partisi (BJP) iktidara geldiğinde tekrar gündeme gelen Hindutva ideolojisinin temel kitabını, "Hindutva'nın Temelleri (Essentials of Hindutva)", kaleme almıştır. Bu kitapla Hindutva ideolojisinin tanımını yapan ve amaçlarını açıklayan Savarkar'a göre, Hindutva ideolojisi Sanskrit medeniyetinden gelen, ancak farklı dinlere inanan insanları birleştirmeyi amaçlamaktadır, çünkü Savarkar'a göre Hindistan'ın gerçek sahipleri Sanskrit medeniyetinden gelenlerdir (1923, 35).

Savarkar, Sanskrit medeniyetine mensup kişileri Hindular, Sihler ve Jainistler olarak betimlemektedir. Dolayısıyla Sanskrit medeniyetinden gelen bu üç kavim

(Hindular, Sihler ve Jainistler) Hindu milletini oluşturmaktadır. Hindu milletini oluşturan Hindular, Sihler ve Jainistler aynı kanı taşımaktadır ve aynı kökenden gelmektedir. Her ne kadar Sihler ve Jainistler, Hinduizm dinine mensup olmasalar da tarihte Hindu oldukları ve sonradan dinlerini değiştirdikleri için Sanskrit medeniyetini temsil etmektedirler. Bu bağlamda, Savarkar Hindistan'da sadece Hinduların, Sihlerin ve Jainistlerin yaşamaları gerektiğini ve Hindutva ideolojisinin bu amacı savunduğunu belirtmektedir. Başka bir ifadeyle Savarkar, Sanskrit medeniyetinden gelmeyen Müslümanların, Hristiyanların, Budistlerin ve Hindistan'da yaşayan diğer dini azınlıkların Hindistan'da yaşam haklarının olmadığını ve Hindu milletinin içinde yer almadıklarını söylemektedir (Savarkar 1923, 37-45). Yukarıdaki bilgiler ışığında anlaşılabileceği üzere, Hindutva ideolojisi "biz ve onlar" veya "dostlar ve düşmanlar" tanımlaması üzerine kuruludur ve "biz"den veya "dostlar"dan olmayan grupları ötekileştirmektedir.

Hindutva ideolojisine göre, Hindistan topraklarında, yani Hindu milletinin ülkesinde gerçekleştirilmesi gereken üç ödev bulunmaktadır. Bunlar "Hindi", "Hindu" ve "Hindustan"dır. "Hindi", Hinduların gerçek dili olan ve kadim Sanskrit medeniyetinin simgesi olan Hintçe dilidir. Hintçe dili dışında, Hindistan'da konuşulan diğer diller gerçek dil değildir. Bu çerçevede, Hindistan'da konuşulan resmi dil sadece Hintçe olmalıdır. "Hindu" ise, sadece Hinduizm dininin Hindistan'da resmi din olması gerektiğini ifade etmektedir. Sanskrit medeniyetinden gelen Sihizm ve Jainizm dinleri de Hinduizm dininin bir parçasıdır. "Hindustan" ise, Hindistan'ın sadece Hindu milletinin ülkesi olduğunu ve diğer milletlerin bu topraklarda yaşama haklarının olmadığını ifade etmektedir (Andersen ve Damle 2019, 17).

Savarkar'ın bu ideolojik yaklaşımının ışığında, onun düşüncelerini paylaşan ve 1920'li yıllarda Hindistan'ın en önde gelen politikacılarından olan Keshav Baliram Hedgewar öncülüğünde Hindu milliyetçisi Ulusal Gönüllüler Organizasyonu (RSS) adlı örgüt kurulmuştur. RSS, Hindistanlılara Hindutva ideolojisini anlatmayı ve öğretmeyi hedeflemektedir (Bayram 2019).

Hindutva temelli Hindu milliyetçisi RSS örgütünün ilk büyük eylemi, Hindistan'ın kurucusu ve manevi fikir önderi olarak kabul edilen Mahatma Gandhi'yi suikast sonucu öldürmesidir. Mahatma Gandhi ve onun gibi düşünenler Hindistan'daki

dini farklılıkların "çeşitlilik içinde birlik" (unity in diversity) ilkesine dayanarak "Hindistanlılık" üst kimliği altında Hindistan'da asli unsur olarak yaşamasını savunmaktadır. Hindistan'ın kuruluş kodlarına göre sosyal teori[1] ve komünalizm[2] Hindistan demokrasisinin temel dinamikleridir. Ancak RSS, bu düşünceyi bir ihanet olarak görmekteydi (Bayram 2019).

1948 yılında RSS üyesi Nathuram Godse'nin ülkenin manevi kurucusu olan Mahatma Gandhi'yi bir suikast düzenleyerek öldürmesinden sonra ülke genelinde faaliyetleri yasaklanan RSS örgütü, yasaklı olduğu üç yıl boyunca faaliyetlerini gizli bir şekilde yürütmeye devam etti (Bayram 2019). Yasağın kalkmasının ardından, 1951 yılında, RSS örgütü üyesi bir grup politikacı Hindistan Halk Birliği Partisi'ni (BJS) kurdu. Böylece Hindu milliyetçileri tekrar merkezi siyasal sisteme katılmaya başlamışlardı. Ancak BJS halktan yeteri kadar destek görememekteydi. Hindu milliyetçilerinin halk desteğini arttırmaya başlaması 1960'lı yılların sonunu bulmuştur (Chattopadhyay 2019).

1966 yılında Soğuk Savaş döneminin politik şartlarının Güney Asya ve Hindistan üzerindeki etkisi sonucunda RSS örgütünün liderlerinden Madhav Sadashiv Golwalkar "Düşünceler Demeti (Bunch of Thoughts)" adlı kitabı kaleme aldı. Golwalkar, Savarkar'ın Hindutva ideolojisini bu kitapta yeniden yorumlamış ve Hindistan'ın düşmanlarının arasında Müslümanlar ve Hristiyanların yanı sıra sosyalistler olduğunu ve sosyalistlerin de Hindistan'da yükselmeleri ve iktidara gelmelerinin engellenmesi gerektiğini belirtmiştir. Golwalkar kitabında, Hindistan'ı tüm düşmanlarından korumak için tek yolun Hindutva ideolojisini savunan Hindu milliyetçilerinin siyasette güçlenip iktidara gelmeleri olduğunu savunur (Golwalkar 1966, 56).

[1] Sosyal teori, insanın yalnızca güçlü bir toplum tarafından şekillendirilebileceğini savunan bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, bireysellik eleştirilerek güçlü bir toplum düşüncesi ön plana çıkarmaktadır. Buna göre, birey bir sosyal yapının içine doğduğu için, sosyal yapıdan ayrı düşünülemez. Bu bağlamda, sosyal yapının güçlü olabilmesi için sosyal kültürün canlı ve diri tutulması gerekmektedir (Raghuramaruju 2010, 17).

[2] Komünalizm ise, Murray Bookchin tarafından ortaya atılan sosyalist temelli sosyal ve ekonomik düzeni öngören bir yaklaşımdır. Güçlü bir sosyal yapı için komünal bir sisteminin kurulması gerektiğini savunmaktadır. Buna göre, herkesin eşit bir yaklaşımla komünal yapılar aracılığıyla yönetime katılması öngörülmektedir (Rgahuramaraju 2010, 21).

Bu tanımlama, Hindutva ideolojisine yeni bir siyasi perspektif kazandırmıştır. Golwalkar'ın Hindutva ideolojisini yeniden yorumlamasına kadar olan dönemde, Hindu milliyetçileri daha çok sivil toplumda varlık göstermeye ve toplumsal hayat içinde Müslümanlar ve Hristiyanlar gibi dini azınlıklarla mücadele etmeye çalışmışlardır. Ancak Golwalkar'ın getirdiği yeni siyasi vizyon sonucu Hindu milliyetçilerini aktif siyasete daha çok katılmaya ve dini azınlıkların yanı sıra sosyalist görüşlü partiler ve örgütlerle mücadele etmeye yöneltmiştir. Nitekim Golwalkar'a göre sosyalist bir Hindu, Sanskrit medeniyetine ihanet etmiştir ve bu minvalde gerçek ve saf bir Hindu değildir (Golwalkar 1966, 58). Golwalkar döneminde RSS örgütü tüm Hindistan'da teşkilatlanmış ve Hindistan'ın her yerinde destekçi kazanmıştır (Bayram 2019). Bununla birlikte, BJS'nin teşkilatlanma sürecinde ve girdiği seçimlerde oyunu artırmaya başlaması da, bu dönüşüm sayesinde gerçekleşmiştir (Chattopadhyay 2019).

Diğer yandan ideolojik gelişimine ve destekçi kitlesinin artmasına rağmen, BJS kendi içerisinde tutarsızlıklar göstermekte ve bu sebeple merkezi siyasette istediği güce kavuşamamaktadır. Örneğin, 1975 yılında milliyetçi Khalistan Hareketi[3] mensubu Sihlerin Hindistan'ın Pencab Eyaletinde ayaklanmaları sebebiyle, Hindu milliyetçileri BJS içerisinde bu isyana karşı farklı tepkilerde bulunmuştur. Bir grup, Sihlerin Sanskrit medeniyetinden geldiğinden ve Hindistan'a ihanet içerisinde olan bir hükümete karşı ayaklandıklarından ötürü Sihleri desteklemek gerektiğini ifade etmesine karşın, diğer grup hükümetin Hindistan'ı temsil ettiğinden ötürü Sihlerin ayaklanmasının ihanet olduğunu ifade etmiştir. Bu fikir ayrılığı parti içerisinde bölünmelere, istifalara ve ayrılığa neden olmuştur. En nihayetinde parti 1977 yılında kendi kendini feshetmiştir (Chattopadhyay 2019).

1977 yılında Hindu milliyetçisi BJS fikri ve siyasi ayrılıklardan dolayı kendi varlığına son vermiş olsa da 1977 yılında yapılan Hindistan genel seçimlerinde ilk kez RSS örgütü üyesi Hindu milliyetçileri meclise girmeyi başardı. 1977 yılında yapılan seçimlerde bütün muhalefet dönemin iktidar partisi olan Kongre Partisi'ne karşı ittifak

[3] Khalistan Hareketi, Khalsa Kaplanları olarak bilinen militanların kurduğu bir harekettir. Khalistan Hareketi, Hindistan'ın Pencab eyaletinde Sihizmin ilkelerine dayanan Khalistan adında bir devlet kurmayı amaçlayan silahlı bir örgüttür. Hindistan, bu hareketi terör örgütü olarak tanımlamıştır. Pencab eyaletinde ve çevresinde Sihler daha yoğun bir şekilde yaşadıkları için hareket Pencab merkezlidir (BBC 2017).

kurmuştur. Bu siyasal ittifakın içerisinde yer alan RSS üyeleri de meclise girebilmiştir (Chattopadhyay 2019).

1977 yılındaki seçimlerde meclise milletvekili olarak seçilen yedi Hindu milliyetçisi RSS üyesi siyasetçi, Hindu milliyetçisi bir siyasi parti olmadığı için üç yıl kadar bağımsız milletvekili olarak mecliste bulunmuştur. Ancak 1979 yılının Kasım ayında yapılan RSS örgütünün Genel Kurulunda Hindu milliyetçilerinin bir siyasal parti kurmaları gerektiği kararlaştırılmıştır (Chattopadhyay 2019). Bu çerçevede, yukarıda bahsedilen yedi milletvekili de parti kurma çalışmalarına dahil edilip, yaklaşık altı ay kadar sürecek olan parti kurma çalışmaları başlamıştır. Sonuç olarak, 1980 yılında, 2014 yılında iktidar olacak olan Hindu milliyetçisi Hindistan Halk Partisi (BJP) Atal Bihari Vajpayee liderliğinde kurulmuştur (Bayram 2019).

Yeni kurulan BJP, BJS içerisinde yer alan kadrolar tarafından kurulmuştur. Ancak BJP kurulduktan sonra, BJS'in radikal söylemine karşın, daha ılımlı bir söylem geliştirdi. Gandhi başta olmak üzere, Hindistan'ın kurucularını ulusal kahraman olarak kabul ettiklerini belirttiler. Bununla birlikte Hindutva ideolojisine karşı olan Hindistanlıların doğru bir şekilde yönlendirilmeleri gerektiğini, aslında onların dış düşmanların propagandalarına maruz kaldıkları için Hindutva'dan farklı düşünceleri paylaştıklarını ve Hindu milliyetçiliğinin Hindistan'ın fikir ayrılıklarını yok edeceğini söylemekteydiler (Malik ve Singh 1992, 320-326).

Fikri boyuttaki bu revizyon sonrasında BJP, Hindistanlılardan daha fazla destek bulmayı umut ediyordu. Ancak 1984 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde BJP'den sadece iki milletvekili meclise seçilebilmiştir (Malik ve Singh 1992, 328). Guha'ya göre, bunun nedeni 1984 seçimlerinden önce dönemin Hindistan Başbakanı ve Kongre Partisi'nin lideri olan Indira Gandhi'nin Sih koruması tarafından öldürülmesi sonucu, halkın çoğunluğunun Kongre Partisi'ne önemli bir destek sağlamasıdır (2007, 83). Nitekim 1984 yılındaki seçimlerde Kongre Partisi'nden 403 milletvekili seçilmiştir. Böylesine bir oy oranı, Kongre Partisi'nin siyasal tarihinde bir ilk olmuştur (Guha 2007, 84). Fakat BJP'li siyasetçiler ve RSS'in önde gelen liderleri seçim sonuçlarını, Vajpayee'nin ılımlı siyasetinin olumsuz bir sonucu olarak görmekteydiler. Vajpayee'nin liderliği sorgulanır hâle gelmesi ve kendisine yöneltilen

eleştiriler neticesinde, 1984 yılında BJP'nin yeni Genel Başkanı Lal Krishna Advani olmuştur (Malik ve Singh 1992, 330).

Advani'nin BJP'nin başına geçmesinden sonra, 1985 yılında BJP, RSS ve Dünya Hindu Konseyi (VHP) gibi Hindu milliyetçisi örgütler Hindistan'ın Ayodhya[4] şehrinde bulunan ve 1527 yılında Babür Devleti tarafından inşa edilmiş Babri Cami'nin yerinde aslında Ram Tapınağı adında bir Hindu tapınağının olduğu "Ram'ın Doğum Yeri" (Ram Janmabhoomi) kampanyasını yürütmeye başladılar (Pai 1996, 1177). 1990 yılında dönemin BJP lideri Advani, Hindistan'daki bütün BJP teşkilatlarının Hindistan genelinde bu hakikati anlatmak amacıyla mitingler düzenlenmesi çağrısında bulundu. Bu çağrı yapıldıktan sonra BJP lideri Advani, Tanrı Rama kıyafetleri giyerek Hindistan'ı dolaşmaya ve Müslümanların Hindu arazisini işgal ettiğini, ancak Hinduların arazilerini Müslümanlardan geri alacağını ve bunun için gerekirse şiddete başvurulabileceğini söylemeye başladı (BBC 2019). Nitekim bundan iki yıl sonra, yani 1992 yılında BJP ve RSS örgütünün öncülüğünde başlatılan ayaklanma sonucunda Babri Cami Hindu milliyetçileri tarafından yıkıldı (AA 2019). Bu ayaklanmalarda gençlerin daha etkin olduğunu gören BJP lideri Advani, parti teşkilatlarında daha fazla gencin olması gerektiğini ifade ederek, teşkilatlarda gençlerin daha fazla görev alması gerektiğini, bu sayede BJP'nin daha da güç kazanacağını belirtti (Nag 2014, 15).

Babri Cami'nin yıkılmasıyla toplumsal düzeyde daha fazla destek bulunan ve teşkilatlarını güçlendiren ve gençleri partiye kazandırma stratejisi izleyen BJP, 1995 yılında ilk kez bir eyalette iktidar oldu. 1995 yılında yapılan seçimlerde Gujarat Eyaleti meclisinde bulunan 182 sandalyenin 121'ini BJP kazandı (Nag 2014, 9). Bundan daha önemlisi, Gujarat Eyaletinde daha çok Hindu nüfus yaşadığı için Hindu milliyetçisi politik oluşumlar Hindutva ideolojisini halka anlatma fırsatını yakalamıştır (Andersen ve Damle 2019, 11). Belirtilmelidir ki, BJP ile Hindu milliyetçisi diğer örgütler arasındaki koordinasyon, iş birliği ve iletişim gizli değil, açıktan yapılmaktadır. Bunun en temel göstergesi, BJP ve RSS üyelerinin açık bir şekilde karşılıklı olarak paylaştıkları dayanışma mesajları ve BJP üyelerinin RSS örgütünün toplantılarına katılmalarıdır (BBC 2017).

[4] Ayodhya şehrinin önceki adı Müslümanların yoğun yaşadığı Faizabad idi. BJP hükümeti, Faizabad şehrinin adını Hintçe Ayodhya olarak 2018 yılında değiştirmiştir (BBC 2018).

2.2. HİNDİSTAN BAŞBAKANI NARENDRA MODİ'NİN SİYASİ HAYATI VE BJP'NİN LİDERİ OLMASINA GİDEN SÜREÇ

Narendra Modi, 1985 yılında Hindistan'ın Ahmedabad şehrinde Hindutva ideolojisini savunan Hindu milliyetçisi RSS örgütüne üye olmuştur (Andersen ve Damle 2019, 11). Modi, RSS örgütüne üye olduktan iki yıl sonra, yani 1987 yılında da BJP'ye üye olmuştur ve 1990'lı yılların başından itibaren partinin Gujarat teşkilatında aktif görev almaya başlamıştır (Nag 2014, 9). BJP'nin Gujarat Eyaletinde teşkilatlanma sorumlusu olarak faaliyet gösteren Modi, 1998 yılında BJP'nin Gujarat eyaleti başkanı olmuştur (Nag 2014, 18). Nitekim 2001 yılında yapılan seçimlerde Gujarat eyaletinde BJP birinci olmuş ve Modi eyalet Başbakanı olarak göreve başlamıştır (Andersen ve Damle 2019, 21).

Modi'nin Gujarat eyaleti Başbakanı olarak göreve başlamasından yaklaşık bir yıl sonra, yani 2002 yılında Gujarat eyaletinden Hindular için kutsal şehir olarak kabul edilen Varanasi'ye ve Ganj Nehri'ne ibadet etmeye gitmekte olan Hinduları taşıyan trende yangın çıkmıştır. Trende çıkan yangın sonucunda 58 Gujaratlı Hindu hayatını kaybetti. RSS örgütü ve örgüte entegre kuruluşlar trendeki yangını çıkaranların Müslüman olduğu beyanında bulundu. Bu ifadelere, Narendra Modi de, "Müslümanların Hindistan'da huzursuzluk çıkarmasına asla izin vermeyeceğiz" sözleriyle destek verdi (Nag 2014, 17). Bu açıklamaların ardından RSS örgütü, tüm Hindu milletini Müslümanlara hadlerini bildirmek üzere protesto ve mitingler düzenlemeye çağırdı. Nitekim Gujarat'ta meydana gelen olaylarda yaklaşık 2000 Müslüman hayatını kaybetti (Nag 2014, 20). Modi'nin yaşanan olaylar karşısındaki tutumundan dolayı RSS örgütü Modi'ye "Hinduların Kalbinin İmparatoru" anlamına gelen *Hindu Hriday Samrat* lakabını vermiştir (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 16).

Gujarat Eyaletinde yaşanan olaylarla Modi, ulusal ve uluslararası medyada daha fazla tanınır hâle geldi. Bu olaylar sonucunda, Modi'ye yaşanan olaylar ve 2000 civarında Müslümanın hayatını kaybetmesi sebebiyle ulusal ve uluslararası davalar açılmıştır. Bütün bu davalarda Modi'yi savunmak ve Modi'nin yaşanan olaylarda gösterdiği tepkinin haklılığını kanıtlamak için yurt içinde RSS örgütü, BJP, BJP'nin üniversite teşkilatı olan Hindistan Üniversite Öğrencileri Birliği (ABVP); ve yurt dışında ise RSS örgütünün yurt dışı yapılanması niteliğinde olan ve 1940 yılında

Kenya'da kurulan Hindu Gönüllüler Organizasyonu (HSS) ve Dünya Hindu Konseyi (VHP) tarafından 57 bin toplantı, panel ve gösteri düzenlendi (Andersen ve Damle 2019, 11).

Modi, Gujarat Eyalet Başbakanlığı görevinde bulunduğu dönemde sürekli azınlıklara yönelik dışlayıcı açıklamalarıyla gündeme geldi. Örneğin, 2005 yılında Gujarat Eyaletinde bir Müslüman cemaatinin lideri konumunda olan Şeyh Sohrabuddin'in elinde mukavemet edebileceği bir silah veya başka bir kesici alet olmamasına rağmen Hindistan polisi tarafından öldürülmesi sonrasında açıklamalarda bulunan Modi, "Hindistan'da yaşamayı hak etmemesine rağmen Hindistan'da yaşayan, ancak evinde yasadışı silah bulunduran birisi ölümden başka ne hak edebilirdi ki?" ifadeleriyle Hindistan polisinin ölçüsüz güç kullanımını meşrulaştırmaya çalışmıştır (Mishra 2015).

Modi, Gujarat Eyalet Başbakanı olduğu dönemde, Hindistan'ın 1990'lı yılların başındaki politikalarına uygun şekilde, ekonomik liberalizme[5] dayanan ekonomik reformlar gerçekleştirdi. Gujarat Eyaletinde yabancı yatırımcının daha fazla yatırım yapabilmesi için vergi indirimleri getirildi ve bürokrasi içinde işlerin daha hızlı yürütülebilmesi adına bir idari program hazırlandı. Bütün bu tedbirler yoksulluk oranının düşmesine etki etmiştir. Örneğin, 2005 yılında Gujarat Eyaleti yoksulluk oranı %31,6 iken, 2010 yılında %23'e gerilemiştir (Nag 2014, 18). Hindistan'ın batısında yer alan ve Hindistan'ın yer altı kaynakları açısından zengin olmayan Gujarat Eyaleti, yeni açılan fabrikalarla ve iş alanlarıyla zenginleşti. Yatırım sadece eyaletteki büyük şehirlere değil, aynı zamanda köylere ve kırsal kesimlere de yapılmaktaydı. Örneğin, 2003 yılında hiç elektriğin olmadığı 18.065 köyün ve kasabanın elektrik ihtiyacının karşılanması için "köy şeması" adı verilen program ilan edildi. Modi'yi eleştiren muhalif politikacılar dahi, bu programı olumlu karşılamıştır (Nag 2014, 18). Bu

[5] Hindistan, 1947 yılında bağımsızlığını elde ettiği dönemden itibaren ekonomide kendi kendine yetme anlamına gelen *swadeshi* prensibine dayanan kalkınmacı devlet anlayışına göre politikalar uygulamaktaydı. Kalkınmacı devlet anlayışı, özel sektörün daha zayıf olduğu, dışa açık olmayan, kamunun daha fazla ön planda olduğu ve ekonomiyi kamusal planlamalara ve kurallara göre yönetmesidir. Ancak 1990'lı yılların başında Hindistan sanayisinin ülke genelinde yaşadığı bunalım sonucu oluşan ekonomik kriz, Hindistan'ı ekonomik liberalleşmeye ve küresel kapitalist ekonomik sistemle bütünleşmeye itmiştir. Bu bağlamda, dönemin Hindistan Maliye Bakanı Manmohan Singh öncülüğünde ekonomide liberalleşme ve serbest piyasa ekonomisine geçiş reformları uygulanmıştır (Andersen ve Damle 2019, 11).

başarılardan ötürü Modi'yi destekleyen kitle ona kalkınma lideri anlamına gelen *vikas purush* lakabını vermişlerdir (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 19).

Modi'nin ekonomide başarılı bir performans ortaya koymuş olduğu doğru olmakla birlikte Modi hakkında yapılan parti propagandası Modi'yi halka gerçek verilerle örtüşmeyecek şekilde anlatmaktaydı. Örneğin, en fazla yabancı sermayeli yatırımcı Maharashtra Eyaletinde ve başkent Yeni Delhi'de bulunurken, Gujarat Eyaleti Hindistan'daki yabancı sermayeli yatırımın sadece %5'ine sahip olmasına rağmen, Modi, kendi döneminde Gujarat'ta bulunan yabancı sermayeli yatırımın tüm Hindistan'dan daha fazla olduğunu ifade etmekteydi (Nag 2014, 21).

2004 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde BJP %22,16 oy alarak 138 milletvekili ile mecliste temsil edilmeye başlamıştır (Jaffrelot ve Verniers 2009, 6). Jaffrelot ve Verniers'a göre, 2004 yılındaki seçimlerde BJP'ye gösterilen desteğin nedeni, BJP'nin Keşmir'deki Pakistan destekli Ceyş-i Muhammed örgütünün Mumbai'de gerçekleştirdiği bombalı saldırı sonrasında BJP'nin güvenlikçi ve milliyetçi söylemini daha fazla dillendirmesi ve Hindistan'ın savunucusu rolünü oyanamasıdır (2019, 6). Bu bağlamda Modi, ikinci kez Gujarat Eyalet Başbakanlığı görevini sürdürmüştür. Ancak aynı başarı 2009 seçimlerinde gösterilememiştir.

2009 seçimlerinde ise BJP'nin oy oranı %18,84 şeklinde gerçekleşmiş olup BJP'nin milletvekili sayısı 138'den 116'ya düşmüştür. Bununla birlikte BJP, Hindistan'ın ana muhalefet partisi olarak siyaset sahnesinde rol almaya devam etmiştir. BJP'ye olan desteğin azalması nedeniyle, BJP'nin mevcut yönetiminin değişmesi gerektiği öngörüsü kamuoyunda oluşmaya başlamıştır (Jaffrelot ve Verniers 2009, 9-10). Böylece Modi'nin BJP lideri olacağı süreç başlamıştır.

Modi, 10 Eylül 2013 tarihinde gerçekleştirilen BJP'nin Başbakanlık adaylığı seçiminde, her zaman BJP ile yan yana yürüyen RSS örgütünün de desteğiyle BJP Başbakan adayı olarak seçilmiştir (Andersen ve Damle 2019, 29). RSS'in verdiği bu destek gizli bir şekilde değil, açık bir şekilde yapılmıştır. 2014 seçimleri için dönemin RSS örgütü Genel Sekreteri Dattatreya Hosabale'nin, "Biz BJP'nin tüm Hindistan'da ve tüm eyaletlerde seçimi kazanmasını istiyoruz. Çünkü ancak o zaman Hindutva açısından bu ülkede sosyal, siyasi ve kültürel değişiklikler olabilir. 2014 seçim zaferi, uzun vadeli

bir görevin başlangıç noktası olarak görülmelidir." (Andersen ve Damle 2019, 18) ve "Modi, Hindistan'ı düşmanlardan arındıracak ve onlara karşı bizi savunacak olan bir bekçidir. Tüm gerçek Hindistanlıları onu desteklemeye davet ediyoruz." (Guardian 2014) şeklindeki açıklamaları bu açık desteğin en somut örneğidir.

2.3. MODİ VE BJP'NİN 2014 SEÇİM STRATEJİSİ

BJP, 2014 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde iktidara geldi ve partinin lideri Narendra Modi Başbakanlık koltuğuna oturdu. Peki, BJP ve lideri Modi Hindistan halkından böylesi büyük bir destek almalarını sağlayan temel stratejisi neydi?

Modi, 2014 seçimleri için iktidara geldikleri takdirde amaçlarının "Tek bir Hindistan, Büyük bir Hindistan" (Ek Bharat, Shreshta Bharat) olduğunu ve bu amacı gerçekleştirmek için yol haritalarının ise "herkesle birlikte, herkes için kalkınma" olduğunu açıklıyordu. 2014 seçimleri için Modi'nin en güçlü söylemi "Ek Bharat", yani "Bir Hindistan" idi. "Bir Hindistan" sloganı altında Modi, Hindistan'ı siyasal ve ekonomik anlamda ileri taşımayı vaat ediyordu. Bu bağlamda, 2014 seçim manifestosunun ilk başlıkları "yolsuzluk", "işsizlik", "kara para aklama", "yoksullukla mücadele", "krizlerle mücadele" şeklinde sayılabilir (BJP 2014, 4-7).

Modi, seçim kampanyası sürecinde Hindistan'da katılımcı bir demokrasi kültürünü inşa edeceğini belirtiyordu. Ayrıca sürdürülebilir kalkınma konusunda gerekli politikaları geliştireceğini belirten Modi, bu iki vaadinin Hindistan için hayati önemde olduğunu ve bir an önce bunların gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmekteydi. Sürdürülebilir kalkınmanın önemini, artık kırsal kesimlerde yaşayan vatandaşların hayat standartlarının iyileştirilmesi ve her Hindistan vatandaşının refahının artırılması için bir ehemmiyet arz ettiğini öne sürmekteydi (BJP 2014, 13-15).

Ekonomik anlamda Hindistan'ın ekonomisini küresel rekabetçi bir ekonomiye taşıyacağını belirten Modi, üreten bir gençlik ve iş hayatında daha fazla kadın nüfusun yer alması için yeni iş alanları açacaklarını taahhüt etmekteydi. İş alanlarının açılmasıyla Modi'ye göre, "her evde bir çalışan" olacaktı. Yine işsizlikle olduğu gibi, Hindistan'ı bir ağ gibi saran yolsuzlukla amansız bir mücadelenin başlayacağının sözünü de vermekteydi. Modi'nin, Hindistan'ın ana muhalefet partisi olan Kongre Partisi'ne yönelik eleştirilerinin büyük bir kısmı da yolsuzluğun önünü alamaması

yönündeydi. Yolsuzlukla mücadele kapsamında, yolsuzluğu ortadan kaldıracak bir sistem kamu yönetiminde kurulacak ve her türlü muhasebe ve finansal evrakların elektronik ortamda olacağı e-yönetişim sistemiyle şeffaflık artacaktı. Ayrıca yolsuzlukla mücadele kapsamında Hindistan'da özellikle de Bangladeş başta olmak üzere Hindistan getirilerek döviz ticareti yapılan kara para aklama ve karaborsa sorunuyla ilgili özel bir ekip kurulacaktı. Kırsalda yaşayan nüfusun tarıma devam etmesi ve köylerde ve kırsal alanlarda sürdürülebilir bir hayat yaşayabilmesi için, kırsal nüfusa yönelik tarım reformu da Modi'nin "Bir Hindistan" sloganı altında halka söylenen vaatleri arasındaydı. Bu vaatleri gerçekleştirmek için temel güçlerini Hint kültüründen ve medeniyetinden aldıklarını belirten Modi, halkından bu vaatlerini gerçekleştirmek için Hindistan için "bekçilik" vazifesine talip olduğunu söylemekteydi (BJP 2014, 23-30). Bu söylemlerle Modi seçmene daha çok "birlik ve beraberlik" mesajları vermiştir (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 16).

Seçim manifestosunun yanı sıra, BJP'nin hazırladığı ve resmi internet sayfasında yayınladığı başlıklar halindeki seçim bildirgeleri de incelendiğinde demokratik yaklaşımın, Modi ve BJP'nin Hindu milliyetçiliği kodlarının önünde olduğu görülmektedir. Örneğin, "Hindistan Demokrasisi" başlığı altındaki seçim bildirgesinde, BJP hükümetinin demokratik rejime inancı güçlü bir şekilde vurgulanmaktadır. BJP, ırk, din, kültür, cinsiyet ayrımı olmaksızın herkes için fırsat eşitliği sağlanarak Hindistan demokrasisinin güçlendirileceğini deklare etmiştir (BJP, https://www.bjp.org/). Ayrıca, yürütme, yargı ve yasam erklerinin diğer iktidarlar döneminde olması gerektiği şekilde işlemediği için Hindistan demokrasisinin bunalım yaşadığı ve bu bunalımın BJP iktidarında yürütme, yargı ve yasama erklerinin sorunsuz bir şekilde işletilmesiyle ortadan kalkacağı belirtilmiştir (BJP, https://www.bjp.org/).

BJP, özellikle yolsuzluk konusunda geniş açıklamalarda bulunmuştur. BJP'ye göre, Kongre Partisi iktidarıyla özdeşleşen yolsuzluk halkın devlet olan inancını ve güvenini sarsmıştır. Kongre Partisi iktidarının, yolsuzluklarla anılan siyasilere karşı sert önlemler alamaması ve gerektiği gibi demokratik kurumları işletememesi sonucu Hindistan devleti otoriterleşmeye başlamıştır (BJP, https://www.bjp.org/). BJP'nin bir diğer önemli gördüğü alan ekonomik kalkınmadır. BJP'ye göre, Kongre Partisi merkezi iktidarının dengesiz ekonomik kalkınma politikaları Hindistan'ın ve Hindistan halkının

yoksullaşmasına, istihdamın ve işsizliğin azalmasına neden olmuştur. BJP, Modi'nin Gujarat eyaleti Başbakanlığı dönemini referans vererek Hindistan'ın planlı bir ekonomik kalkınma modeliyle gelişeceğini taahhüt etmiştir (BJP, https://bjp.org/).

Hindistan Seçim Komisyonu'nun resmi verilerine göre, 2014 genel seçimlerinde Hindistan halkı %66,44 oranında bir katılımla Hindistan seçimlerinde oy kullanmıştı. Başka bir ifadeyle, kayıtlı olan seçmen sayısı 815 milyon civarında olduğu halde, yaklaşık 300 milyon seçmen oy kullanmamıştır. Kullanılan geçerli oyların %31,34'ünü alan BJP, büyük bir destekle iktidara geldi. BJP, 2009 seçimlerinde 543 sandalyeden 116 sandalye kazanırken, 2014 seçimlerinde 166 sandalye daha fazla kazanarak toplamda 282 sandalye kazanmıştır (Hindistan Seçim Komisyonu, https://eci.gov.in).

2.4. MODİ'NİN VE BJP HÜKÜMETİ'NİN İKTİDAR DÖNEMİ (2014-2019)

Narendra Modi'nin Başbakanlık koltuğuna oturmasıyla beraber, Hindistan demokrasi tarihi açısından yenilikler yaşanmaya başladı. İlk defa milliyetçi bir parti iktidar olmuştu. İktidar partisi BJP'nin 2014 Seçim Beyannamesinde yer alan katılımcı demokrasi, çoğulculuk ve ekonomik kalkınmanın aksine milliyetçilik, çoğunlukçuluk ve otoriterlik BJP iktidarının yönetim ilkeleri olarak Hindistan siyasetinde kendisini hissettirmeye başladı (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 109).

2016 yılında Keşmir'de Hizbu'l Mücahidin örgütüne mensup Burhan Wani adlı gencin Hindistan polisi tarafından ölçüsüzce öldürülmesini Modi yönetimi, "Terörist organizasyonlara katılan birinin öldürülmesi yüce Hindistan'ı koruyan polislerimizi suçlu duruma düşürmez" sözleriyle savunmuştur (BBC 2016).

BJP iktidarından önce çoğulculuk prensibine uygun olarak, Hindistan hükümeti hac ibadeti için Suudi Arabistan'a giden Müslüman Hindistan vatandaşlarına bir ödenek yardımında bulunmaktaydı. Modi liderliğindeki Hindistan yönetimi bu uygulamayı, "kadınların eğitiminde harcanmak üzere" sonlandırdı (Saberin 2018). Ardından Müslüman şehir adları Hindu şehir adlarıyla değiştirilmeye başlandı. Örneğin, Müslüman bir isim olan Allahabad şehrinin adı, Prayagraj olarak değiştirildi. Aynı şekilde Mughalsarai tren istasyonunun adı, Hindutva'nın ideologlarından olan eski bir BJP'li Deendoyal Upadhyaya'nın adıyla değiştirildi. Modi ve çalışma arkadaşlarına göre, Babür Devleti 1583 yılında Prayagraj şehrinin adını Allahabad olarak

değiştirmişlerdi ve BJP yönetimi sadece "gasp edilen hakkı" yeniden tesis etmekteydi (Pandey 2018).

Başbakan Modi liderliğindeki BJP'nin ilk iktidarı döneminin bir diğer faaliyet alanı "yasadışı göçmenlikle" mücadeledir. Bu kapsamda 2018 yılında Assam göçmen krizi yaşanmıştır. Başbakan Modi'nin açıklamasına göre, 1971 yılında Doğu Pakistan ve Batı Pakistan iç savaşı sırasında Assam eyaletine çok sayıda Doğu Pakistanlı göçmen gelmişti. Göçmenler Doğu Pakistan, bağımsızlığını kazandıktan sonra, yani Bangladeş kurulduktan sonra Bangladeş'e geri dönmedi ve Hindistan'da Ulusal Vatandaşlık Kaydında isimleri olmadan "kayıt dışı" hayatlarını sürdürdüler. Bu insanların "yükünden" kurtulmak için, Hindistan vatandaşı olduklarını bir yıl içerisinde kanıtlayamadıkları takdirde Bangladeş'e geri dönmeleri için sınır dışı edileceklerdi. Bu uygulama ile dört milyon civarında Assamlı sınır dışı edilmek tehdidiyle karşı karşıya kaldı. Hindistan yönetimi bu insanların Ulusal Vatandaşlık Kaydında adlarının olmadığını iddia etmekteyken, Ulusal Vatandaşlık Kaydı da Hindistan'da sadece Assam'da tutulmaktadır (BBC 2019).

Assam'da Nepal'den gelen Hindular için aynı uygulama söz konusu olmamıştır. Başka bir ifadeyle, Hindistan'a farklı ülkelerden gelen Hindular bu yasadışı göçmenlerle mücadele uygulaması kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu bağlamda, yasadışı göçmenlikle mücadele politikası kapsamında din faktörü belirleyici rol oynamaktadır. Assam'daki dört milyon civarında insanın Müslüman olduğu da göz önüne alındığında, bu uygulamanın da milliyetçi ve ideolojik (Hindutva) bir refleksle geliştirildiği gün yüzüne çıkmaktadır (BBC 2019). En nihayetinde bir yıl sonra "atalarının 1971 yılı öncesinde Hindistan'da yaşamadığı" tespit edilen yaklaşık 1 milyon 900 bin Assamlı için sınır dışı edilme kararı çıkmıştır (BBC 2019).

Assamlı dört milyon insanın sınır dışı edilmesini öngören düzenlemeyi, BJP'nin liderlerinden ve Modi'nin yakın çalışma arkadaşlarından olan Raja Singh, "Eğer bu Arakanlı ve Bangladeşli göçmenler Hindistan'ı saygılı şekilde terk etmezlerse, vurulmalı ve yok edilmeliler. Ancak o zaman ülkemiz güvenli hale gelir. Yabancıları ülkemizde tutmak nasıl doğru olabilir? Bu baş belalarını ülkemizde tutmaya gerek yok." açıklamasıyla savunmuştur (Economic Times 2018).

2016 yılının Kasım ayı, Hindistan ekonomisi için oldukça önemli bir dönem olarak değerlendirilebilir, çünkü 500 ve 1000 Rupilik banknotların tedavülden tamamen kaldırılacağı yönünde bir adımın atılması ekonomide ciddi bir kriz yaratmıştır. IMF, Dünya Bankası ve G20 gibi birçok uluslararası finans kuruluşuna ve Ashvani Mahajan gibi ekonomistlere göre, 2017 yılına kadar düşen, ancak 2017 yılından itibaren artışa geçen işsizliğin ve yoksulluğun temel nedeni bu banknotların tedavülden tamamen kaldırılmasıdır (DW 2018). Bu adım, piyasada nakit sıkıntısı ve buna bağlı olarak da ekonomik daralma yaratmış ve birçok firma nakit sıkıntısından ötürü işçi çıkarmak zorunda kalmıştır (BBC 2016). Dünya Bankası verilerine göre, 2014 yılında işsizliğin toplam işgücüne oranı %3,14 iken, 2019 yılında %5,33'e yükselmiştir. Ayrıca 500 ve 1000 rupilik banknotların bir anda tedavülden kaldırılması sonucu yaşanan ekonomik daralma, Hindistan'ın yıllık büyüme oranlarını da olumsuz etkilemiştir. Yine Dünya Bankası verilerine göre, Hindistan'ın 2014 yılı GSYİH yıllık büyüme oranı %7,41 iken, 2019 yılında %6,811'dir (WB).

2.5. MODİ VE BJP'NİN 2019 SEÇİM STRATEJİSİ

Modi, partisi BJP'nin 2019 seçimleri dolayısıyla hazırlamış olduğu manifestoyu "Kararlı Hindistan, Güçlü Hindistan" (Sankalpit Bharat, Sashakt Bharat) sloganıyla duyurmuştu. 2014 seçimleri için hazırlanan manifestoda yer alan katılımcı ve çoğulcu demokrasi ve ekonomik iyileşmenin aksine, bu manifestoda "çeşitlilik içinde birlik" ilkesine dayanarak kurulan Hindistan'ın kozmopolit yapısını olumsuz etkileyecek maddeler daha ön plandaydı.

2019 seçim manifestosunun "Önce Ulus" başlığı altında sırasıyla; terörizme sıfır tolerans, ulusal güvenlik, ordunun refahı, kaçak girişlerle mücadele, kıyı güvenliği, vatandaşlık yasasının değiştirilmesi, sol radikalizm ile mücadele ve Cammu Keşmir'in özerkliğini düzenleyen Hindistan Anayasasının 370 sayılı maddesinin iptal edilmesi önerileri yer almaktaydı (BJP 2019, 13-15). Hesap verilebilirlik, şeffaflık, katılımcılık, çoğulculuk, özgürlükçülük gibi demokratik ilkelerin vurgusunun çok az olduğu manifestoda, ekonomik vaatler de "güvenlik vaatlerinin" gerisinde kalmaktaydı. Örneğin, 2014 seçim manifestosunun ilk sayfalarında yer alan Hindistan'ın öncelikleri arasında ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve bu amaç için gerçekleştirilecek olan politikalar yer almaktaydı (BJP 2014, 4-10). Ancak BJP'nin 2019 seçim

manifestosunda ekonomik politikalar manifestonun ilk sayfalarında yer almamaktaydı. Bunun yerine daha çok ordunun refahı, güvenlik ve terörizmle mücadele gibi hususlar Hindistan'ın öncelikleri olarak belirtilmekteydi (BJP 2019, 5-8).

Tablo 1: BJP'nin 2014 ve 2019 Yıllarındaki Oy Oranları

Seçim Yılı	**Oy Oranları**
2014	%31,34
2019	%37,36

Kaynak: Hindistan Seçim Komisyonu (https://eci.gov.in/)

BJP, 2019 yılı genel seçimleri için hazırladığı ve resmi internet sayfasında yayınladığı seçim bildirgelerinde de, 2014 yılı genel seçimlerinin aksine, milliyetçi-popülist bir perspektif görülmektedir. Bu bağlamda, BJP, 2019 yılı genel seçimlerine az bir süre varken Pakistan'la yaşanan gerilimler üzerinden bir seçim kampanyası yürütmüştür. "Hindistan Ulusunun Güvenliği" başlıklı uzun bir seçim bildirgesinde, Kongre Partisi başta olmak üzere, özellikle sol/sosyalist partilerin Pakistan'la, yani düşmanla iş birliği yaptıklarını iddia ederek, Hindistan halkının güvenliği için muhalefetin Hindistan'ı yönetemeyeceğinin altını çizmiştir (BJP, https://bjp.org/).

Hindistan'ın tüm farklılarına rağmen, "tek dil, tek kültür ve tek ulus" olabileceğini belirten BJP, 2014-2019 yılları arasında sosyal ve kültürel anlamda yapılan yenilikleri Hindistan'ın birliği açısından savunmuştur. Örneğin, şehir adlarının değiştirilmesi, sığır etinin yasaklanması, Hinduizm'e dayanan resmi tarih yazımı bu kapsamda değerlendirilmiş ve gerçek anlamda birlik sağlanana kadar bu tür uygulamaların devam edeceği vurgulanmıştır (BJP, https://bjp.org/).

Özellikle Hindistan ve Pakistan arasında çözülemeyen Keşmir sorununun "Keşmir" başlığı altında, uluslararası bir sorun olmadığı, Hindistan'ın bir iç sorunu olduğu ifade edilerek, bu sorunun Hindistan'ı kendi kurumlarıyla çözeceği belirtilmiştir. Pakistan başta olmak üzere hiçbir ülkenin ve BM veya başka bir uluslararası örgütün Keşmir üzerinde bir tasarrufu olamayacağı ifade edilerek, sorunun sadece Hindistan'ı ilgilendirdiği belirtilmiştir. Nitekim bu kapsamda, yapılacak ilk işin Hindistan Anayasasında yer alan, Keşmir'in özerk yapısını düzenleyen 370. Maddesinin iptal edileceği vurgulanmıştır (BJP, https://bjp.org/). Bu bağlamda, seçimlerden iki ay sonra, 5 Ağustos 2019 tarihinde bu madde iptal edilmiştir (BBC 2019).

En nihayetinde, gerçekleştirilen 2019 yılı Hindistan genel seçimlerinde Hindistan Seçim Komisyonu'nun verilerine göre BJP %37,36 oyla, 282 milletvekili sayısını 303'e çıkarmıştır (Hindistan Seçim Komisyonu, https://eci.gov.in). Narendra Modi'nin 2014 ve 2019 seçim stratejileri karşılaştırıldığında, 2014 seçimlerinde katılımcı demokrasi, çoğulculuk ve ekonomik kalkınma gibi meseleler, ön plana çıkaran bir liderken, 2019 seçimlerinde daha çok güvenlik, terörizm ve sol radikalizme karşı mücadeleyi ön plana çıkardığı dikkat çekmektedir. Başka bir ifadeyle, 2019 seçimlerinde milliyetçi ve ideolojik (Hindutva) bir görünüm ortaya çıkmıştır.

2014 yılında olduğu gibi, 2020 yılında da yolsuzluk, işsizlik, altyapı sorunları gibi meseleler Hindistan'ın ekonomisini ve siyasetini tehdit etmektedir (Andersen ve Shridhar 2019, 103). Ancak buna rağmen, 2019 seçimlerinde Modi ve BJP daha güçlü bir destekle ikinci kez iktidara gelmiştir. Andersen ve Shridhar'a göre bu desteğin nedeni seçimlere yakın bir süre Hindistan'da gerçekleşen bombalı saldırıların Hindistan halkında oluşturduğu güvenlik kaygısıydı (2019, 105-107). 2019 seçimlerine birkaç ay süre varken, Hindistan Pakistan'ın Balakot kasabasında Keşmir'deki Pakistan yanlısı Ceyş-i Muhammed örgütüne mensup militanlar olduğu gerekçesiyle hava operasyonu başlatmıştır (BBC 2019). Bu atmosferde milliyetçi ve Hindutva ideolojisini temel alan bir seçim stratejisi izlenmiştir.

Hindistan ilk kurulduğunda oluşturduğu vatandaşlık yasasına göre, Hindistan'a komşu ülkelerden göç eden dini ve etnik grubu fark etmeksizin herkes altı yıldan fazla yaşadığı takdirde Hindistan vatandaşı olabilmekteydi. Ancak Modi yönetimi 2019 seçimlerinden sonra, aynı zamanda seçim vaatlerinden de biri olan bu yasayı değiştirdi. Yapılan değişikliğe göre, artık komşu ülkelerden gelen Müslümanlar hariç, her dine mensup insan altı yıl Hindistan'da yaşadıktan sonra Hindistan vatandaşı olabilmektedir. Bu yasa değiştirilmeden önce yararlanan Müslümanlar vatandaşlıktan atılıp sınır dışı edilecektir. Müslümanlar haricinde diğer dinlere mensup insanların vatandaş olabilmesinden ziyade, bu yasadan daha önce yararlanan Müslümanların sınır dışı edilmeleri Hindistan'ın çok sesliliğini daha fazla tehdit etmektedir (BBC 2020). Bu yasal düzenleme yasadışı göçmenlerle mücadele olarak iktidar tarafından savunulmaktadır. Ancak böyle bir düzenleme kaçak yollarla Hindistan'a gelen

göçmenlerden ziyade, yasal yollarla Hindistan vatandaşlığını elde etmiş olan dini azınlıkların vatandaşlığını iptal etmektedir.

Müslümanlarla birlikte Hristiyanlar ve sosyalist görüşlü Hindistanlılar da Hindu milliyetçisi bir iktidarın gölgesinde Hindistan'da var olmaya çalışmaktadır. Hristiyanların bazı kiliseleri kapatılırken, komünistlerin de ulusal güvenliği tehdit ettiklerinden dolayı toplantı, gösteri veya mitingler düzenlenmesi engellenmektedir. Örneğin, Vatandaşlık Yasası'nın değiştirilmesini protesto eden ve açıkça gazete, dergi ve televizyonlarda BJP hükümetini eleştiren sol partilerden Hindistan Komünist Partisi (CPI), Hindistan Marksist Komünist Partisi (CPI-M) ve Devrimci Sosyalist Parti (RSP) ve Tüm Hindistan İleri Bloğu (AIFB) üyeleri tutuklanmıştır (Andersen ve Shridhar 2019, 114; Chattopadhyay 2019).

2.6. 2014-2019 SEÇİMLERİNDE HİNDİSTAN SİYASETİNİN İÇ DİNAMİKLERİ

2014 yılı genel seçimleri için, Hindistan Seçim Komisyonu tarafından ulusal ve yerel siyasi partilerin oluşturduğu toplam beş seçim ittifakının 2019 seçimlerine katılacağı açıklanmıştır. Bunlar sırasıyla; BJP'nin liderliğinde kurulan Ulusal Demokratik İttifakı (NDA), Kongre Partisi'nin liderliğinde kurulan Birleşik İlerici İttifakı (UPA), Federal Tüm Hindistan Trinamool Kongresi (AITC), Mahagathbandhan (Büyük İttifak Cephesi) ve Komünist Partilerin Sol Cephesi'dir (Hindistan Seçim Komisyonu, https://eci.gov.in/).

2014 yılı genel seçimlerinde BJP'nin Başbakanlık adayı Narendra Modi ile Kongre Partisi'nin Başbakanlık adayı Rahul Gandhi yarışmıştır. Rahul Gandhi, aynı zamanda Hindistan'ın ilk Başbakanı Jawaharlal Nehru'nun torununun oğludur.

Tablo 2: 2014 Yılı Genel Seçim Sonuçları

Parti	Oy Oranı (%)
Hindistan Halk Partisi (BJP)	31
Hindistan Kongre Partisi (INC)	19.35
Bahujan Samaj Partisi	4.14
Tüm Hindistan Trinamool Kongresi	3.84
Samajwadi Partisi	3.37
Hindistan Komünist Partisi	3.25

Kaynak: Hindistan Seçim Komisyonu (https://eci.gov.in/)

Modi, ılımlı bir dil kullanarak tüm Hindistanlılara hitap etmiş, hitabet yeteneğiyle "Kalkınma Modeli" adını verdiği ekonomi politikaları üzerinden söylem geliştirerek, Kongre Partisi iktidarı döneminde yaşanan ekonomik durgunluğu ve yolsuzlukları sona erdirebileceğini ve ülke ekonomisini kalkındırabileceğini halka vaat etmiştir (Harriss 2015, 712). Bunun karşısında ise Kongre Partisi ekonomik durgunluğa, sosyoekonomik krizlere veya kamuoyunda ortaya çıkan Kongre Partililerin yolsuzluk iddialarına hiç değinmeden, Mahatma Gandhi'nin mirasına sahip çıkmaya devam edileceği ve herkesin barış ve eşit bir şekilde yaşayacağı "soyut söylemler" üzerinden bir seçim kampanyası yürütmüştür (Harriss 2015, 715).

Modi'nin karizmatik liderliği, Modi'yi "hanedan bir siyasi parti" olarak etiketlenen ve siyasi üyelerinin kamuoyunda yolsuzlukla anılmaları sonucu "imaj sorunları" ile mücadele eden Kongre Partisi'ne karşı halk nezdinden "kurtarıcı" konumuna getirmiştir. Zaten Modi de halka, "Hindistan'ın zenginliklerini sadece kendilerine aktaran aile siyasetinden kurtaracağını" vaat etmiştir (Diwar 2015). Bu bağlamda, Modi'nin Hindu milliyetçileri tarafından *Vikas Purush* (Development Man) olarak anılması halk tarafından karşılık bulmuştur (Kaul 2017). Halk meclisi seçimleri için eyaletlere ziyaretlerde bulunan Modi, geliştirdiği halkçı söylemle halkın ilgisini çekebilmiş ve Kongre döneminde iktidar ile halk arasında oluşan köprüleri yıkmayı vaat ederek, bu olumsuzlukları seçimlerde kazanıma dönüştürmeyi başarabilmiştir (Telatar 2017, 35).

Yukarıda belirtildiği gibi, Kongre Partisi gerek iktidar döneminde gerek seçim kampanyası süresince eşitlikçi bir söylem geliştirmiş ve bu söylemin Hindistan'daki tüm etnik ve dini grupları içine alan bir politika olduğunu halka anlatmıştır. Ancak, Kongre Partisi halkın sorunlarına hiç değinmemiş ve ekonomik durgunluk için Modi'nin hazırladığı gibi bir ekonomik reform programı hazırlamamıştır (Telatar 2017, 41). Ayrıca, uzun süre iktidarda kalan Kongre Partisi ekonomik durgunluk ve kamuoyunda ses getiren yolsuzluk iddiaları sebebiyle zaman içerisinde halkın taleplerine cevap veremez durumuna gelmiştir. Bu bağlamda, Kongre Partisi'nin eksikliklerini Modi lehine çevirebilmiştir. Örneğin, her fırsatta Kongre Partisi temsilcilerinin siyasal bir elit grubu olarak halktan uzaklarda yaşadığını, buna karşın kendisinin "halkın çocuğu" olduğunu belirterek halktan önemli bir destek görmüştür (Telatar 2017, 48). Özellikle kırsal kesimde yaşayan köylü nüfusun oylarını büyük

ölçüde kazanmıştır. Ayrıca, Modi'nin Kongre Partisi üyelerin yolsuzluk yaptığı iddialarını sürekli eleştirerek yolsuzlukları ortadan kaldıracağını vaat etmiş, gelir adaletsizliğini ortadan kaldırma sözünü vermiş ve Kongre Partisi iktidarı döneminde çok büyük bir soruna dönüşen işsizliğe "her evden bir çalışanın olacağı" şeklinde vaatlerde bulunarak Hindistan halkı nezdinde halkın bütün sosyoekonomik sorunlarıyla ilgilenen bir lider görüntüsü çizmiştir (Telatar 2017, 56-59).

Kongre Partisi tüm bu iddialar karşısında etkili bir politika geliştirememiş, Kongre Partisi'nin geleneksel söylemi olan "herkesin eşitliği ve özgürlüğü" söylemi üzerinden klasik bir seçim kampanyası yürütmüştür. Başka bir ifadeyle, Modi liderliğindeki BJP "eski taktikleri kullanarak yeni teknikler" geliştirirken, Kongre Partisi "eski taktikleri" ve "eski teknikleri" kullanmıştır (Jaffrelot 2015).

Modi'nin ılımlı milliyetçi çizgiye yönelmesinde iki yönlü bir strateji olduğu söylenebilir. Bir yandan Modi Gujarat yönetiminde iken meydana gelen toplumsal Hindu-Müslüman şiddet olaylarındaki sorumluluğunun, Hindistan iktidarına talip olurken önüne engel olarak gelmesini önlemek istemiştir. Diğer yandan ise ılımlı Hindu milliyetçilerinin toplumsal sorunlara hitap ettiğini vurgulayarak Hindu milliyetçiliğinin üzerindeki şiddet etiketini kaldırabilmek adına çaba göstermiştir (Jaffrelot 2015).

2019 yılı genel seçimleri için ise, yine 2014 seçimleri gibi, Hindistan Seçim Komisyonu tarafından ulusal ve yerel siyasi partilerin oluşturduğu toplam beş seçim ittifakının 2019 seçimlerine katılacağı açıklanmıştır. Bunlar sırasıyla; BJP'nin liderliğinde kurulan Ulusal Demokratik İttifakı (NDA), Kongre Partisi'nin liderliğinde kurulan Birleşik İlerici İttifakı (UPA), Federal Tüm Hindistan Trinamool Kongresi (AITC), Mahagathbandhan (Büyük İttifak Cephesi) ve Komünist Partilerin Sol Cephesi'dir (Hindistan Seçim Komisyonu, https://eci.gov.in/). BJP 437 milletvekili adayı, Kongre Partisi ise 421 milletvekili adayı göstermiş ve genel seçimlere toplam 650 siyasi parti katılmıştır. Seçim sonuçları ise, aşağıdaki gibi neticelenmiştir.

Tablo 3: 2019 Yılı Genel Seçim Sonuçları

Parti	**Oy Oranı (%)**
Hindistan Halk Partisi (BJP)	37.36
Hindistan Kongre Partisi (INC)	19.49
Tüm Hindistan Trinamool Kongre Partisi	4.07

Bahujan Partisi	3.63
Samajwadi Partisi	2.55

Kaynak: Hindistan Seçim Komisyonu (https://eci.gov.in/)

2019 yılı genel seçimlerinde, seçmenlerin %67,11'inin seçimlere katılmasıyla Hindistan'da bugüne kadar en yüksek seçmen katılımı gerçekleşmiştir. Hindistan Seçim Komisyonu tarafından açıklanan nihai sonuçlara göre, NDA 353 sandalye, UPA 92 sandalye, diğer ittifaklar ve siyasi partiler ise meclisin (Lok Sabha) 98 sandalyesini kazanmıştır. Bu durumda, NDA ittifakının BJP liderliğindeki yönetimi oy desteğini artırarak yeniden iktidar olmuştur (Hindistan Seçim Komisyonu, https://eci.gov.in).

2019 yılı genel seçimleri dış faktörlerin iç dinamikleri daha fazla derinden etkilediği bir seçim dönemi olmuştur. Genel anlamda giden olumsuz ekonomik gidişata rağmen, Pakistan'la yaşanan gerilimler, uluslararası örgütlerde yaşanan olaylar büyük ölçüde seçim kampanyasını da etkilemiştir. Bu bağlamda, Modi yönetimi kendilerini "halkın bekçi"si olarak adlandırmış, muhalif siyasi partileri ise düşmanla iş birliği yapmakla suçlamıştır (Zain 2020, 94).

NDA'nın gerek 2014 gerek 2019 yılı seçimlerden galip çıkması sonucu, Narendra Modi iki dönem üst üste hükümet kurma başarısı göstermiş, Hindistan ilk kez Hindu milliyetçileri tarafından yönetilmeye başlanmış ve böylelikle Hindistan alt kıtasında ve genel olarak Güney Asya'da popülizm yükselmeye başlamıştır (Varshney 2019).

2019 yılı genel seçimleri sırasında iç dinamikleri etkileyen dış faktörler ise 6. bölümde daha detaylı bir şekilde açıklanacağından bu bölümde daha fazla detaya girilmeyecektir.

2.7. ARAŞTIRMA PROBLEMİ VE SORUSU

Yukarıda da ifade edildiği gibi, Modi ve lideri olduğu parti BJP 2014 seçimlerinde çoğulcu, katılımcı ve ekonomik kalkınmayı ön plana çıkaran bir seçim stratejisi yürütmüşken, 2019 seçimlerinde Hindu milliyetçiliğinin daha ön planda olduğu, katılımcılık ve çoğulculuk yerine çoğunlukçu bir yaklaşım sergilemiştir. Ancak 2019 seçimlerinde daha fazla oy desteği almışlardır.

Bu bağlamda, bu yüksek lisans tezinin cevaplamaya çalıştığı temel problem, Modi ve BJP'nin politikalarının ve söyleminin 2014 seçimlerindeki çoğulcu ve liberal yaklaşımdan, 2019 seçimlerindeki yaklaşıma doğru olan radikal değişimdir.

BÖLÜM 3

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ VE TASARIMI

Elinizdeki Yüksek Lisans Tezinin araştırma metodolojisi nitel (Qualitative) karakterde olup, bu metodolojik yaklaşım ışığında seçilen araştırma stratejisi Vaka Analizi (Case Study) olarak belirlenmiştir.

Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin ve lideri olduğu BJP'nin 2014 yılındaki seçim stratejisi ile 2019 yılındaki seçim stratejisi birbirinden tamamıyla farklıdır. 2014 yılındaki seçim manifestosu daha çok çoğulculuğu, toplumsal birliği, ekonomik kalkınmayı, işsizliği konu alırken; 2019 yılındaki seçim manifestosu milliyetçi ve çoğunlukçu (Hindutva) bir görünüme sahiptir. 2014 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde %31,34 oy alan Modi liderliğindeki BJP, 2019 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimlerinde oyunu %6,02 daha artırarak %37,36 oy almıştır. Bu bağlamda, Yüksek Lisans Tezinin ana sorusu "Modi ve BJP'nin politikalarının ve söyleminin 2014 seçimlerindeki çoğulcu ve liberal yaklaşımdan, 2019 seçimlerindeki yaklaşıma doğru olan radikal değişimin nedeni nedir?", bir Vaka Analizi metodu olan "Süreç İzleme" (Process-Tracing) esas alınarak cevaplanacaktır.

Bilinen Sosyal Bilimler literatüründe, Süreç İzleme Metodu üç farklı teknik kullanarak uygulanmaktadır. Bu tekniklerden Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği (Theory Building Process-Tracing), bu çalışmadaki veri toplama ve analizi işlemi için seçilmiş ve uygulanmıştır.

Şekil 1: Yüksek Lisans Tezinin Araştırma Tasarımı (Research Design)

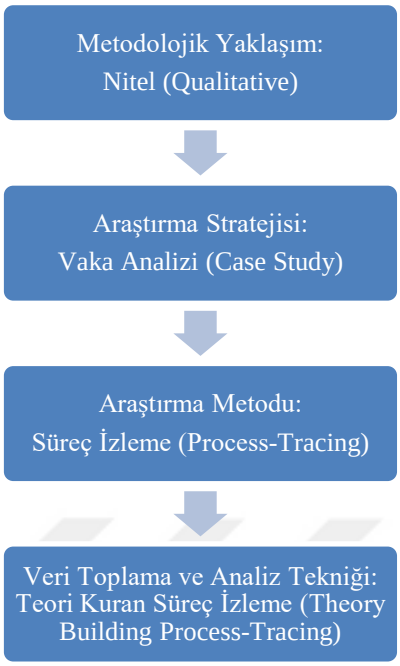

Bu bölümde önce çalışmanın Vaka Analizi Stratejisi, ardından bir Vaka Analizi metodu olan "Süreç İzleme" (Process-Tracing) ve son olarak araştırmanın veri toplama ve analiz tekniği olan Teori Kuran Süreç İzleme (Theory Building Process-Tracing) detaylı bir şekilde açıklanacaktır. Son olarak, bu bölümde açıklanan araştırma tasarımının (research design) tezin konusunu oluşturan soruya uygulanma şekli (operationalisation) açıklanacaktır.

3.1. ARAŞTIRMA STRATEJİSİ: VAKA ANALİZİ (CASE STUDY)

Vaka Analizi (Case Study), Sosyal Bilimlerde sıklıkla uygulanan nitel araştırma stratejilerinden biridir (Beach ve Pedersen 2016, 11). Beach ve Pedersen'in belirttiği üzere, Vaka Analizinin sıklıkla uygulanmasının sebebi, içinde birçok değişkeni bulunduran karmaşık olguları incelemeye kolaylık sağlamasıdır (2016, 14). Sosyal Bilimlerde bir Vaka (Case), bir "durumu", bir "nedeni" veya "nedenleri" bir "sonuçla" ilişkilendiren nedensel bir zincir (causal chain) olarak tanımlanabilir (Beach ve Pedersen 2016, 5).

Vaka Analizi veriye dayalı olarak açıklanmaya çalışılan bir olgu ile ilgili "neden?" ve "nasıl?" sorularını cevaplandırmaya çalışmaktadır (Bennet 2004, 21). Bu sorulara cevap ararken, odaklanılan unsur nedenselliktir. Başka bir ifadeyle, Vaka

Analizi araştırmaya konu olan vakaların neden-sonuç ilişkisini araştırmaktadır (Bennet 2004, 29). Vaka Analizi araştırmanın odağındaki olguların değişkenliğine özel olarak odaklanmakta ve bu değişimin nedenlerini araştırmaktadır (Gerring 2007, 73). Gerring, Vaka Analizini araştırmanın odağındaki olguların değişken ve dinamik yapısını derinlemesine sorguladığından ötürü, vakaların analizi için kullanılan en uygun yöntem olarak tanımlamaktadır (2007, 87).

Vaka Analizinin aşamaları sırasıyla; vakanın seçilmesi, bu vakanın analizi, vakayı detaylı inceleyebilmek için alt başlıklara ayrılması, vaka ile ilgili ampirik verilerin toplanması ve alt başlıkların detaylı bir şekilde yazılıp incelenmesidir (Beach ve Pedersen 2016, 71). Bu şekilde sonuca ulaşılmakta ve vaka ile ilgili bulgular tartışılmaktadır.

Yukarıda belirtildiği gibi, Vaka Analizi veriye dayalı bir araştırma stratejisi benimsemektedir ve toplanan verilerin kaynağı, vaka ile ilgili olarak her araştırmada çeşitlilik göstermektedir (Klotz 2008, 48). Örneğin, elinizdeki bu Yüksek Lisans tezinde birincil veri (primary sources) olarak Hindistan Halk Partisi'nin (BJP) 2014 ve 2019 yıllarında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimleri için hazırladığı manifestolardan, ikincil veri (secondary sources) olarak 2014 ve 2019 yıllarındaki oy oranlarından ve eyaletlerin demografik istatistiklerden yararlanılmıştır. Nitekim Klotz'a göre, toplanan verilerin çeşitliliği nitel araştırma sürecinde araştırmanın odağındaki olgunun nedenlerini açıklayabilmek için büyük önem arz etmektedir (Klotz 2008, 56).

Süreç İzleme Metodu (Process-Tracing) ise, bir Vaka Analizi yöntemi olup, incelenen vakadaki neden-sonuç ilişkisini detaylı şekilde açıklayabilmek için uygulanmaktadır. Aşağıdaki bölümde Süreç İzleme Metodu ve bu metodun başlıca üç tekniği açıklanacaktır.

3.2. ARAŞTIRMA METODU: SÜREÇ İZLEME (PROCESS-TRACING)

Bir Vaka Analizi Metodu olan Süreç İzleme (Process-Tracing) araştırmaya konu olan gözlemin nedeninin ve sonucunun ortaya çıkışı arasındaki olayların izini sürmek ve aralarındaki neden-sonuç ilişkisini veriye dayalı şekilde formüle etmek için kullanılmaktadır (Beach ve Pedersen 2016, 305). Başka bir ifadeyle, Süreç İzleme Metodunun temel amacı, incelenen vaka veya vakaların neden-sonuç ilişkisini

kurgulayabilmek ve açıklayabilmektir (Jacobs 2015, 45). Bu bağlamda, Süreç İzleme Metodu, tek bir vakanın veya birbiriyle ilintili az sayıda vakanın neden-sonuç mekanizmalarına (causal mechanism) dayalı olarak incelendiği araştırma metodu olarak özetlenebilir.

Süreç İzleme Metodu ile incelenen vakadaki veya vakalardaki nedenselliği tanımlayan bulgular ve veriler için özel ve titiz bir çalışma yürütmek gerekmektedir (Jacobs 2015, 49-55). Dolayısıyla titizlikle seçilen kaynaklardan incelenen vakanın süreçleri ile ilgili veri toplamak, bahsi geçen bu araştırma metodunun temelini oluşturmaktadır. Süreç İzleme Metodu ile vakayı inceleyen ve neden-sonuç ilişkilerini tanımlamaya çalışan araştırmacı, var olan kaynakları detaylı bir şekilde taramalı, değişkenleri iyi analiz edebilmeli ve eldeki kaynakları etkin bir şekilde kullanabilmelidir (Collier 2015, 825).

Bu metot aracılığı ile elde edilen bulgular sadece incelenen vakaya özgü olmakla birlikte, ortaya çıkan sonuçlar, istendiğinde genelleştirilebilir ve benzer vakalar için örnek açıklamalar (lessons learned) şeklinde kaynak teşkil edebilir (Beach ve Pedersen 2016, 307).

Sosyal Bilimler literatüründe, 2000'li yılların başından itibaren üç temel Süreç İzleme Tekniğinin uygulandığını görmekteyiz. Bu tekniklerden birincisi, "Sonuç Açıklayan Süreç İzleme" (Explaining Outcome Process-Tracing), ikincisi "Teori Test Eden Süreç İzleme" (Theory-Testing Process-Tracing) ve üçüncüsü de "Teori Kuran Süreç İzleme" (Theory-Building Process-Tracing) teknikleridir (Beach ve Pedersen 2016, 306-319).

Sonuç Açıklayan Süreç İzleme Tekniği (Explaining Outcome Process-Tracing), araştırmaya konu olan bir vakada ortaya çıkmış olan sonucun görünür olmayan nedenlerini aramak olarak tanımlanabilir. Literatürde Layne'nin[6] 1996 yılında, ABD'nin II. Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Avrupa'ya yönelik ürettiği büyük stratejisi çalışmasının sebepleri ya da Schiff'in[7] 2008 yılında Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kuruluşuna ilişkin yaptığı Vaka Analizi, Sonuç Açıklayan Süreç İzleme Tekniğine

[6] Layne, Christopher, (1996), American Grand Strategy: Hegemony or Balance of Power in the Twenty-First Century, World Policy Journal
[7] Schiff, Benjamin, (2008), Building the International Criminal, Ohio: Cambridge University Press

örnek olarak verilebilir (Beach ve Pedersen 2016, 308-309). Gözlemlenen sonucun ortaya çıkmasına etki eden süreç ve bu süreci doğuran nedenler veri toplayarak aydınlatılmakta ve sonucu açıklamaya yönelik neden-sonuç ilişkileri kurulmaktadır.

Teori Test Eden Süreç İzleme Tekniği (Theory-Testing Process-Testing), hipotezleri oluşturulmuş bir neden-sonuç mekanizmasının öngörülen şekliyle gerçekte var olup olmadığını araştırarak tek bir vaka üzerinde test etmeyi amaçlamaktadır. Başka bir ifadeyle, Teori Test Eden Süreç İzleme Tekniği, araştırmaya konulan bir vakanın neden-sonuç ilişkisi ile ilgili literatürde var olan açıklamaların geçerliliğini test etmek için kullanılmaktadır (Beach ve Pedersen 2016, 319-322). Bu tekniğin Sonuç Açıklayan Süreç İzleme Tekniğinden farkı, burada analiz edilmek istenen vakanın nedenin ve sonucunun önceden belirtilmiş olması ve bu neden sonuç ilişkisi ile ilgili çeşitli yaklaşımların toplanan veriler ışığında test edilecek olmasıdır.

Teori Kuran Süreç İzleme (Theory-Building Process-Tracing) ise, toplanan veriler ışığında, "buraya nasıl gelindi?" sorusuna cevap aramak ve verebilmeyi amaçlamaktadır. Bu teknik, yoğunluklu olarak incelenen vakanın nedeni ve sonucu olabilecek olguların tarihsel süreç içerisinde gözlemlendiği, fakat literatürde bu olgular arasındaki ilişkiyi analiz edecek herhangi bir kuram/çalışma olmadığı durumlarda kullanılmaktadır (researchgap) (Beach ve Pedersen 2016, 313-319). Literatürde bu tekniğe uygun şekilde yapılan çalışmalar, Tannenwald'ın[8] 1999 yılında ABD'nin nükleer silahlara yönelik politikasını incelediği ve Schultz'un[9] 2001 yılında demokrasi ve zorlayıcı diplomasi üzerine yaptığı çalışmalardır.

Teori Kuran Süreç İzleme, gözlemlenen vaka ile ilgili bilinmezlikleri ortadan kaldırmak ve elde hazır olarak bulunmayan neden-sonuç ilişkilerini tanımlayabilmek için kullanılmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu araştırma yöntemi ampirik verilerin ve bulguların yoğun ve geniş kapsamlı bir araştırmasını içerir. Burada, neden-sonuç ilişkilerini inceleyebilmek için öncelikle vakanın ne olduğuna ve incelenen değişkenlerinin neler olduğuna dair kavramsal bir anlatım geliştirmek önem arz etmektedir (Beach ve Pedersen 2016, 317).

[8] Tannenwald, Nina, (1999), The Nuclear Taboo: The United States and the Normative Basis of Nuclear Non-Use, International Organization
[9] Schultz, Kenneth, (2001), Democracy and Coercive Diplomacy, Princeton: Cambridge University Press

Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği, Teori Test Eden Süreç İzleme Tekniğinin aksine var olan hipotezleri açıklamaya değil, özgün ve yeni neden-sonuç ilişkileri geliştirmeye çalışmaktadır. Teori Kuran Süreç İzleme Tekniğini Sonuç Açıklayan Süreç İzleme Tekniğinden ayıran nokta ise, bu teknikle amaçlanan sonuçtan hareketle bilinmeyen bir nedenin aydınlatılmaya çalışılması değil gözlemlenen bir sürecin veriler ışığında bir neden-sonuç ilişkisi halinde yeniden formüle edilmesi, diğer bir değişle yeni ve özgün bir perspektif üretilmesidir. Bu sebeple, araştırılan vakanın tüm gerçeklerinin veriye dayalı şekilde bir araya getirilmesi bu tekniğin temelini oluşturmaktadır (Beach ve Pedersen 2016, 315).

Bu Yüksek Lisans tezine konulan araştırma sorusunu cevaplamak adına bir Vaka Analiz Metodu olan Süreç İzleme ve bu doğrultuda Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği uygulanacaktır. Takip eden kısımda bu uygulamadan sistematik bir şekilde bahsedilmektedir.

3.3. SÜREÇ İZLEME METODUNUN TEZİN KONUSU OLAN VAKADA UYGULANMASI

Yukarıda bahsedildiği gibi, Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği toplanan ampirik verilerin geniş ve kapsamlı bir şekilde araştırılmasını gerektirmektedir. Teknik, sorulan araştırma sorusuna yönelik literatürde var olmayan yeni bir açıklamayı/perspektifi geliştirmeyi hedeflediğinden, sistemli şekilde adım adım ilerlemeyen yaratıcı (holistic) bir süreçtir.

Elinizdeki Yüksek Lisans tezinin konusu olan vaka için Süreç İzleme Metodu tekniği olarak Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği uygulanmıştır. Bu doğrultuda, şekil 3.1. bu tekniğin nasıl bir yol haritası izlediğini göstermektedir.

Şekil 2: Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği

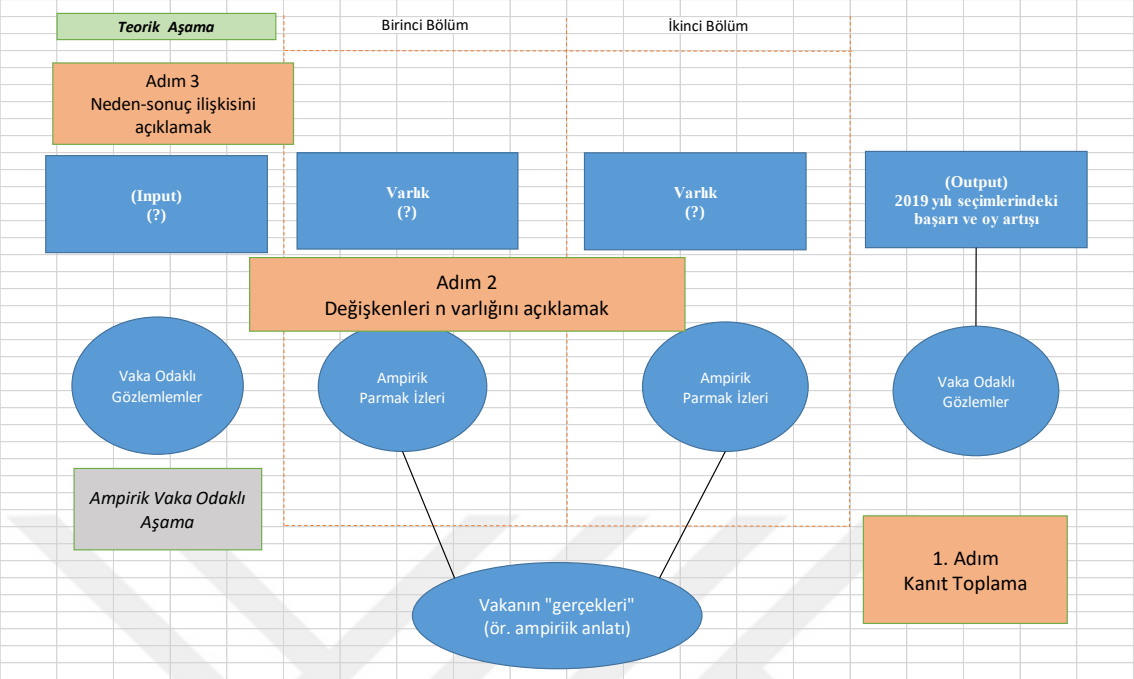

Kaynak: Beach ve Pedersen 2016, 316

Bu tekniğe göre, "Ampirik Vaka Odaklı Aşama" (Empirical Case Specific Level) diye adlandırılan ilk aşamada neden-sonuç ilişkisini kurgulayabilmek ve analiz edebilmek için gözlemlenen/incelenen vakanın detaylı şekilde açıklanması gerekmektedir. Bu Yüksek Lisans Tezinin 2. Bölümünde açıklandığı üzere, Hindistan Başbakanı Narendra Modi ve lideri olduğu parti Hindistan Halk Partisi (BJP) 2014 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimleri için oldukça katılımcı, çoğulcu, demokratik değerleri ve ekonomik kalkınmayı ön plana çıkaran bir seçim kampanyası yürütmüştür. Fakat 2019 yılında gerçekleştirilen Hindistan genel seçimleri için 2014 yılında gerçekleştirilen seçim kampanyasının tam aksine Hindu milliyetçiliğinin ön planda olduğu, güvenlik, sol radikalizmle ve yasadışı göçmenlikle mücadele gibi konuların sıklıkla vurgulandığı bir seçim kampanyası BJP ve lideri Modi tarafından yürütülmüştür.

Gözlemlenen bu vaka için araştırma sorusu ise, "2014 yılından 2019 yılına uzanan süreçte bu değişimin nedenleri nedir?" olarak belirlenmiştir. Bu soruya cevap verebilmek için, Teori Kuran Süreç İzleme Tekniğinin ilk adımı olarak (Step 1: Collect Evidence), bu vakayı detaylı açıklayabilmek adına çeşitli kaynaklardan kanıtlar

toplanmıştır. BJP'nin seçim stratejisi araştırılmıştır. Seçim stratejisi kapsamında, öncelikle BJP'nin 2014 yılındaki seçim manifestosu ve seçim bildirgeleriyle, 2019 yılındaki seçim manifestosu ve seçim bildirgeleriyle karşılaştırılmıştır. Bu bulgular ışığında, yukarıda bahsedilen gözlem detaylı şekilde açıklanmaktadır.

Vakanın dinamik değişenlerini ve neden-sonuç ilişkisinin parmak izlerini (fingerprints) bulabilmek için çalışmanın 4. Bölümünde Popülizm ile ilgili literatür taranmış ve tartışılmıştır. Literatür taraması sırasında elde edilen bulgular, araştırma sorusuna cevap verebilmek için alt başlıklar halinde 2014 yılından 2019 yılına kadar geçen zaman kapsamında Hindistan siyaseti özelinde incelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, vakada uygulanan Süreç İzleme tekniğine uygun şekilde, neden-sonuç ilişkisi analiz edilmeye çalışılmıştır. Popülizm literatürünün analizi sonucunda Vaka odaklı yapılan gözlemler sistemli ve anlaşılabilir şekilde (Observable Manifestations) formüle edilmiştir.

Bu süreç sonunda Teori Kuran Süreç İzleme Tekniğinin ikinci adımına (Infer existence of fingerprints) geçilmiş; çalışmanın 5. Bölümünü oluşturan veri toplama ve analizi aracılığıyla vakanın içinde ortaya çıkan değişkenler ve faktörler belirlenmiş ve bu faktörlerin varlığı detaylı şekilde gösterilmiştir.

Bu bölümü, 6. Bölümde formüle edilen üçüncü aşama (Infer existence of Causal Mechanisms) izlemektedir. Neden-sonuç ilişkisi bağlamında, vaka üzerinden elde edilen bulgular ve sonuçlar analiz edilmiş ve tartışılmıştır. Bu adımda neden ve sonuçlar arasındaki süreçler aydınlatılmış ve neden-sonuç zinciri (causal-chain) detaylı olarak formüle edilmiştir. En nihayetinde tüm bu bulgular Teori Kuran Süreç İzleme Tekniğinin son aşaması olan "Teorik Aşama" kapsamında bütüncül şekilde görselleştirilmiş ve tartışılmıştır.

BÖLÜM 4

4. LİTERATÜR TARAMASI: POPÜLİZM

Literatürde *Popülizm* üzerinde ittifak edilmiş tek ve net bir tanım bulunmamaktadır. *Popülizm* üzerine en fazla araştırma yapan ve literatüre en fazla katkı sağlayan teorisyenlerden ve araştırmacılardan biri olan Cas Mudde, *Popülizm* üzerine yazdığı makalede *Popülizmi* "Tanımlanamaz Olanın Tanımı" alt başlığında betimlemeye çalışmıştır (2004, 542).

Popülizm üzerine akademik düzeyde ilk kapsamlı çalışma 1967 yılında Londra'da *London School of Economics'te* 43 uzman tarafından düzenlenen *"Populism: Its Meaning and National Characteristics"* (Popülizm: Tanımı ve Ulusal Karakteristiği) adlı çalıştaydır. Nitekim bu çalıştayın metinleri 1969 yılında Ghita Ionescu ve Ernest Gellner tarafından kitaplaştırılmıştır. Ionescu ve Gellner (Orhan 2019, 797) bu kitabın giriş bölümünde *Popülizmi* "dünya üzerinde gezen bir hayalet" olarak tasvir etmiştir ve kronolojik olarak ortaya çıkan popülist politik hareketlerin karakteristiğini incelemişlerdir. Bu açıdan, o dönemde farklı coğrafyalarda farklı şartlarda ortaya çıkmış olan popülist politik hareketlerin karakteristiğini incelediğinden ve *Popülizm* üzerine yapılan ilk akademik çalışma olmasından ötürü literatürde önemli bir kaynaktır. O günden bugüne, *Popülizm* üzerine yapılan çalışmalarda *Popülizm* genelde belli coğrafyalarda ortaya çıkan popülist politik hareketler üzerinden ele alınmış ve *Popülizm* sözkonusu popülist politik hareketlerin özellikleri üzerinden tanımlanmaya çalışılmıştır. Örneğin, Mudde, Kaltwasser, Müller, Mastropaolo, Mouffe ve Priester gibi araştırmacıların literatüre en fazla katkıda bulunan eserleri incelendiğinde, bu araştırmacıların *Popülizmi* farklı coğrafyalarda ortaya çıkan popülist politik hareketler ve bu hareketlerin liderleri üzerinden incelemeye ve açıklamaya çalıştıkları görülmektedir.

Popülizm, son zamanlarda en fazla tartışılan ve buna rağmen net bir şekilde tanımlanamayan kavramlardan biridir (Orhan 2019, 797). Bu sebeple *Popülizmi* tanımlayabilmek ve popülist politik eylemleri analiz edebilmek için tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkan popülist politik hareketler, partiler ve uygulamalar yakından

incelenmelidir. *Popülizm* ve popülist politik hareketler, partiler veya siyasetçiler hakkında incelemeler kaleme alan uzmanlar, popülist politik hareketlerin farklı bölgelerde farklı özellikler gösterdiklerini belirtmiştir (Çamurcuoğlu 2019, 281).

Müller (2019, 33) ve Çamurcuoğlu'nun (2019, 281) açıklamalarına göre, 1950'li yıllarda Daniel Bell, Edward Shills ve Seymour Martin Lipset gibi teorisyenler *Popülizmi*, modern dönemden önceki hayatı arzulayanların kaygı ve öfkelerinin bir ifadesi olarak tanımlamışlardır. Yani bu teorisyenlere göre popülistler, modern dünyaya tutunamayan, kendilerini bu dünyaya ait hissedemeyen ve kendilerini güvende hissetmeyen insanlardı. Özellikle de bu teorisyenler arasından Shills, *Popülizm* kavramını tartışmaya açmış ve *Popülizmin* demokrasiye ve hukuk devletine karşı ortaya çıkmış bir ideoloji olarak tanımlamıştır.

1960'lı yıllarda ise *Popülizm*, İkinci Dünya Savaşı sonrasında sömürgecilere karşı kolonyal ülkelerde ortaya çıkan ve gelişen bağımsızlık hareketlerini ve Sosyalizme, daha özelde ise Maoist düşünceye dayanan yapılanmaları tanımlayabilmek için kullanılan bir kavramdı (Müller 2019, 21-22).

1973 yılında ortaya çıkan Petrol Krizi sonrasında, Rudiger Dornbusch ve Jeffrey Sachs (Mudde ve Kaltwasser 2017, 3) gibi ekonomistler de *Popülizmi* ekonomik anlamda ele alarak, *Popülizmin* dış borç sonrasında borcun ödenmemesinden ötürü ortaya çıkan hiperenflasyon bağlamında sorumsuz bir ekonomik politika olarak tanımlamıştır. Daha açık bir ifadeyle hiperenflasyon bağlamında kullanılan "popülist ekonomi" kavramı, hazinenin plansız bütçe hazırlaması ve hükümet harcamalarının büyük ölçüde plansız bir şekilde yapılmasından ve buna bağlı olarak sonuçlarının ağır olmasından dolayı "sorumsuz" olarak değerlendirilmektedir (Mudde ve Kaltwasser 2017, 3).

Akarca'ya (2020) göre yukarıda bahsedilenin yanı sıra, *Popülizmi* ekonomik anlamda tartışan diğer araştırmacılar, *Popülizmin* doğası gereği halkın menfaatini esas aldığını ve *Ekonomik Popülizmin* üst gelir gruplarından alt gelir gruplarına kaynak aktaran politikaların uygulanması olduğunu varsaymaktadır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesi, Sovyetlerin dağılması sonucunda Sosyalist siyasal rejimlerin Serbest Piyasa Ekonomilerine dayalı rejimler karşısında yenilgiye uğraması,

teknolojik gelişmelerin getirdiği yenilikler ve küresel bir uluslararası sistemin ortaya çıkması hemen hemen her alanda birçok değişimi ve dönüşümü beraberinde getirmiştir. Nitekim bu durum, *Popülizm* üzerine yapılan çalışmaları ve akademik literatürü de etkilemiştir. Mudde, 1990'lı yıllardan itibaren iletişim kanallarının genişlemesiyle ve küreselleşmenin etkisiyle popülist politik hareketlerin yükselişe geçtiğini ifade etmektedir (2004, 550). Ayrıca Mudde, popülist politik hareketlerin yükselişini halkın siyasal elitlerin yaşadığı lüks hayatı ve kendi yolsuzluklarını daha yakından görebilmesi ve karşılaştırabilmesi ile ilişkilendirmektedir. Geçmişle kıyaslandığında özellikle 2000'li yıllardan itibaren siyasal iletişim araçları artmış ve sosyal medya başta olmak üzere, dijital medya daha yaygın hale gelmiştir. Dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen herhangi bir olay küresel medya sayesinde anlık olarak öğrenilmektedir. Bu bağlamda medyanın gücüyle halklar her şeyi daha kısa sürede ve daha yakından görebilmektedir. Popülist politik hareketler de halkın çıkarlarını savunduğunu ve yozlaşmış elit sınıfına karşı saf ve masum halkın yanında olduğunu belirttiği için halktan destek bulmuştur (Mudde 2004, 553). Bunun yanı sıra, Mastropaolo (2008, 39) Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından ideolojik oluşumların ve sınıfların önemini kaybettiğini ve halkların yeni siyasal arayışlara yöneldiğini göstermekte ve bu durumun ise, popülist politik hareketlerin yükselmesine olanak sağladığını iddia etmektedir.

Çeşitli coğrafyalarda, *Popülizm* hem sağ siyasetçiler hem de sol siyasetçiler için kullanılmaktadır. Örneğin, 2016 yılı ABD başkanlık seçimlerinde yarışan adaylardan Donald Trump'a "sağcı popülist", Bernie Sanders'e ise "solcu popülist" denildi (Müller 2019, 24) veya Latin Amerika'daki sol liderlerden Hugo Chavez'in de partisi olan Venezuela Birleşik Sosyalist Partisi (PSUV) de, Avrupa'daki aşırı sağcı partilerden olan Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) de popülist olarak tanımlanmaktadır (Mudde ve Kaltwasser 2017, 5).

Müller'e göre, sağcının da solcunun da popülist olarak tanımlanmasının ve her coğrafyada farklı koşullara bağlı olarak ortaya çıkabilmesinin nedeni, *Popülizmin* yazılı bir öğreti veya doktrin olmamasından kaynaklanmaktadır. Yazılı bir doktrin olmamasına karşın, Müller'e göre, *Popülizm* iddialardan oluşmaktadır. Ayrıca yine ABD'de *Popülizmin* ilerici ve halka dayalı olarak tanımlanmasına karşın, Avrupa'da

Popülizmin siyasal olumsuzluklar ve kötü örnekler olarak tanımlanmasının sebebi de budur (2019, 25-26).

Her ne kadar sağcı bir parti veya solcu bir parti popülist olarak nitelendirilse de, sağ ve sol popülist partiler veya hareketler arasında belli nüans farkları bulunmaktadır. Örneğin *Sol Popülizm*, daha çok sosyoekonomik düzeyde işçi hakları ve emek üzerinde durmaktadır. *Sol Popülizm* açısından işçi ve/veya emek sınıfı halk kabul edilir. *Sol Popülizme* göre, işçilerden oluşan halk burjuva seçkinleri tarafından sömürülmektedir. Buna karşın *Sağ Popülizm* ise, ulusal kimliği daha ön planda tutmaktadır. Sağ popülist hareketler ise milliyetçi ve muhafazakâr bir eğilim sergilemektedir. Dünya genelinde sağ popülist partiler veya hareketler daha çok göçmen karşıtlığı ve otoriter uygulamalarla bilinmektedir (Uzunçayır 2020, 145-146). Örneğin, son yıllarda *Popülizm* üzerine araştırmalar yapan araştırmacılar tarafından popülist olarak adlandırılan Hindistan'da 2014 yılından bu yana iktidarda olan Hindistan Halk Partisi (BJP) yaklaşan Bihar eyaleti seçimleri için mitingler ve toplantılar düzenlemekteyken, Hindistan'ın Uttar Pradesh eyaletinde 29 Eylül 2020 tarihinde tecavüze uğradığı için intihar eden 20 yaşındaki bir genç kızın ailesini ziyaret etmek isteyen ana muhalefet partisi olan Kongre Partisi'nin lideri Rahul Gandhi Uttar Pradesh polisi tarafından COVID-19 tedbirlerine uymadığı için göz altına alındı (BBC 2020).

Mudde, sağ popülist partileri ve hareketleri incelerken bu partilerin milliyetçi olmalarının yanı sıra nativist, yani "yerlici"[10] olduklarını vurgular. Mudde'a göre, bunun sebebi sağ popülist partilerin ve hareketlerin kültürel milliyetçiliği[11] esas almaları ve kültürel milli reflekslerle hareket etmeleridir (2007, 47). Ancak sağ popülist partilerin ve hareketlerin de sol popülist partilerin ve hareketlerin de en temel ortak

[10] Nativizm, yani yerlicilik bir ülkenin asli unsuru olan yerli halkın menfaatlerini o ülkeye gelen göçmenlere karşı korumak anlamına gelmektedir. Bu düşünceye göre, yerli halk homojendir. Yani daha açık bir ifadeyle, toplumun yapısını bozacak yabancı bir unsur yerli halk içinde bulunamaz (Kütük 2019, 59). Bazı araştırmacılar (Kütük 2019, 59) nativizmi ulusalcılık ve yabancı düşmanlığını birleştiren bir ideoloji olarak yorumlamıştır.

[11] Kültürel milliyetçilik, etnik milliyetçiliğin aksine ırk unsurundan ziyade bir toplumun kültürünü temel alır. Yani kültürel milliyetçilik, farklı ırklara mensup olsalar da aynı ülke içerisinde yaşayan ortak kültürü paylaşan bir toplumun milliyetçiliğidir. Kültürel milliyetçilik, etnik milliyetçiliğin ayrıştırıcı yapısına karşın toplumu bir bütün olarak ele alan bir düşüncedir (Giori 2015, 434). Kültürel milliyetçiliğe, Osmanlı Devleti'nde devletin etnik temelli milliyetçilik sonucu parçalanmaması için ortaya atılan Osmanlıcılık akımı örnek gösterilebilir. Nitekim Osmanlıcılık akımı sonucunda, gayri Müslimlerle Müslümanlara aynı haklar tanınmış ve devletin sınırları içerisinde yaşayan bütün ırkları Osmanlı üst kimliği çatısı altında bir araya getirmek amaçlanmıştır.

özelliği, çıkış noktalarının ve siyasal stratejilerinin "halkın karşılanmayan arzu ve isteklerini karşılamak" olmasıdır (Mouffe 2018, 21-24).

Sağ Popülizm veya *Sol Popülizm* gibi terimlerden başka, *Popülizm* farklı dinamiklerle de ilişkilendirilmektedir. Örneğin ekonomik anlamda daha çok iktisat bilimi açısından önemli sayılabilecek şekilde, kamu borçlarıyla *Popülizm* arasında bir ilişki bulunduğunu savunan teorisyenler olduğu gibi, *Popülizmi* toplumsal sınıflarla da tanımlayan teorisyenler bulunmaktadır (Müller 2019, 26).

Uzmanlara göre, popülist politik hareketler genelde demokrasinin tam olarak uygulanmadığı, iktidar gücüyle sınıfsal mağduriyetlerin yaşandığı ve buna bağlı olarak demokratik temsil eşitsizliğinin ortaya çıktığı ülkelerde daha yaygın ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak kriz zamanlarının, popülist politik bir hareketin doğmasına el verişli olduğunu da belirtmek gerekir. Özellikle *Popülizmin* ekonomiyle olan ilişkisi üzerine araştırmalar yapan araştırmacılar, ekonomik krizler sonrasında popülist politik hareketlerin yükselişe geçtiğini belirtmektedir (Şahan 2020, 45). Bu görüşe göre ekonomik kriz sonucunda piyasanın durgunlaşması, işsizliğin ve enflasyonun artması, düşük gelir gruplarıyla üst gelir grupları arasındaki sosyoekonomik standartların açılması *Popülizme* zemin hazırlamaktadır (Akarca 2020). Örneğin *Popülizm* Güneydoğu Asya'da 1997 yılında yaşanan ekonomik krizi sonrasında popülist hareketler yükselişe geçmiştir (Mudde ve Kaltwasser 2017, 38). Popülist bir lider olarak adlandırılan Thaksin Shinawatra 2001 yılında gerçekleşen seçimlerde galip olarak Tayland'ın Başbakanı olmuştur (Plagemann ve Ufe 2017, 1). Batı Avrupa coğrafyasında da 2008 yılındaki ekonomik krizinden ve 2015 yılındaki göçmen krizinden sonra popülist politik hareketler yükselişe geçmiştir. Açılımı *Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes* (Avrupa'nın İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar) olan PEGIDA hareketinin ve Almanya İçin Alternatif Partisi'nin (AfD) yükselişi bu duruma örnek gösterilebilir. Bu bağlamda gerek gelişmiş gerekse az gelişmiş ülkelerde popülist politik hareketlere rastlanılabilir (Çamurcuoğlu 2019, 284).

Popülist partilerin seçmen profilini inceleyen araştırmalar gösteriyor ki, seçmen davranışında "kaygı" ve "korku" önemli bir rol oynamaktadır (Müller 2019, 28). Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro'nun seçimlere az bir süre kala ülkede vahim

boyutlara ulaşan enflasyonun düşmesi için, ordudaki askerlere mağazalara gidip etiketleri düşük fiyatlarla değiştirmelerini emretmesi (DW 2018) veya Fransa'da Milli Cephe Partisi'nin 1990'lı yıllarda hazırladığı seçim pankartlarında, "Üç milyon işsiz, üç milyon daha fazla göçmen demektir!" veya "Önce Fransa, önce Fransızlar" sloganlarının yazması bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Kütük 2019, 28).

Yukarıda açıklanan iki örnek göz önüne alındığında, popülist siyasetçi ve partilerin daha çok "gerçek halk" olarak tarif ettikleri, kendilerine oy veren çoğunluğun desteğini almaya yönelik kısa vadeli uygulamalarda bulunduğu belirtilebilir. Ancak her ne kadar Venezuela ve Fransa örneklerinde olduğu gibi popülist partilere oy veren insanların davranışlarında korku ve kaygı gibi duyguların ağır bastığı araştırmacılar tarafından belirtilse de (Müller 2019, 28), popülist partilere oy veren seçmen, oyunu kendisiyle veya duygularıyla ilgili değil, ülkesinin bulunduğu siyasal durumla ilgili olduğunu belirtmektedir (Müller 2019, 30). Başka bir ifadeyle, Maduro'ya veya Milli Cephe Partisi'ne oy veren seçmen, daha çok "ülkemiz elimizden alınıyor" sözüne dayanaraktan oy kullanmaktadır (Müller 2019, 31). Mauger, özellikle milliyetçi sağ popülist partilere oy veren seçmen, "göçmen istilası" ile ülkelerine gelen göçmenlere karşı ulusal kimliklerini savunma içgüdüsüyle oy verdiğini belirtmektedir (Kütük 2019, 60). Dolayısıyla dünyanın farklı coğrafyalarında ortaya çıkan milliyetçi sağ popülist partilerin ulusal kimlik olgusunu ön plana çıkardıkları ve kültürel milliyetçiliğe dayanarak söylem geliştirdikleri söylenebilir.

Müller'e göre popülist politik hareketlerin özelliklerinden bir diğeri de, toplumların seçkin ve elit sınıflarına karşı ortaya çıkan eleştirel yaklaşmalarıdır. Ancak bu şekilde seçkin ve elit sınıflara eleştirel yaklaşan politik hareketleri popülist olarak tanımlamak için yeterli değildir. Çünkü her ne kadar temel varsayım olarak popülist politik hareketler elit ve seçkin sınıflara karşı eleştirel bir yaklaşım benimsemiş olsalar da, kendilerine yakın oldukları ve destek verdikleri sürece seçkin ve elit sınıfından olanlara karşı eleştirel değildirler (Müller 2019, 47). Nitekim Müller'e göre, Donald Trump "bizden biri" değildir, Amerika'nın seçkin ve elit sınıfındandır. Ancak Donald Trump'ın seçim stratejisi ve başkanlığı döneminde uyguladığı politikalar *Popülizmle* ilişkilendirilebilecek politikalardır (2019, 36). Halk ve elit sınıflar üzerinden toplumu bölen ve kutuplaştıran *Popülizm*, bu iki kutup arasındaki makası ne kadar açarsa o

derecede varlık göstermektedir (Mudde ve Kaltwasser 2017, 42). Seçkin ve elit sınıflara karşı eleştirel olmanın yanında, popülist olarak adlandırılan siyasetçiler çoğunlukçu demokrasiden yana olup çoğulcu demokrasinin karşısındadır. Başka bir ifadeyle popülist siyasetçiler, sadece kendilerine oy veren ve destekleyen "gerçek halkı" temsil ettiklerini savunmaktadır (Müller 2019, 36).

Müller'in tezini destekleyecek şekilde, siyaset bilimcileri Pippa Norris ve Ronald Inglehart da *Popülizmin* çoğulculuk, çok kültürlülük, çeşitlilik gibi olguların karşısında yer aldığını belirtir. Bu bağlamda Norris ve Inglehart (Heinisch 2018, 1-2) liberallerin demokrasiyi savunduklarını, otoriterlerin ve muhafazakarların ise popülist olduklarını ifade etmektedir. Popülist siyasetçilere göre gerçek halk masum, çalışkan, azimle ve ülkesine bağlıdır. Tam da bu halkın karşısında, hiç çalışmayan, ülkesine bağlı olmayan yozlaşmış elit kitle bulunmaktadır (Müller 2019, 40). Dolayısıyla *Popülizmin* temel varsayımı, siyaseti halkla halktan olmayan elit ve seçkin sınıfın mücadelesi olarak ele almasıdır (Ertan 2019, 256). Buradan hareketle, popülist siyasetçiler için kendilerine oy vermeyen seçmenin gerçek halkın bir parçası olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. ABD'de 2020 yılı Başkanlık seçimleri yarışında cumhuriyetçilerin adayı ve ABD Başkanı Donald Trump'ın, rakibi olan demokratların adayı Joe Biden için "Biden seçilirse Çin ülkemizi ele geçirecek" ve "Çin, Biden'ın seçilmesini istiyor" açıklamaları (DW 2020) ya da Narendra Modi'nin 2019 seçim kampanyası sırasında Hindistan'ın kurucu ve ana muhalefet partisi olan Kongre Partisi için, "Kongre Partisi seçildiğinde terör artacak" şeklindeki terörü ana muhalefet partisiyle özdeşleştiren açıklaması bu hususa örnek olarak gösterilebilir (BBC 2020).

Nancy Rosenblum'a göre, popülist siyasetçiler bütüncülük akımını savunmaktadır. Yani popülist siyasetçilere göre, ülke yönetimi bölünmemeli, halkın tek olduğu bilinmeli ve halkın sadece tek bir temsilcisi olmalıdır (Rosenblum 2008, 107). Rosenblum'un bu tezi, Müller'in popülist siyasetçilerin çoğulcu karşıtı olduğunu beyan ettiği teziyle benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla popülist siyasetçiler tüm halk adına konuşmaktadır. Halkın ise etnik kökeninden ziyade, kimliği daha ön plandadır (Mudde ve Kaltwasser 2017, 72). Yani halk ortak iyinin farkında olup ortak iyiyi uygulaması için "doğru partiyi" seçmektedir (Müller 2019, 42). Bu durumda doğru parti, popülist siyasetçilerin yer aldığı ve üyesi olduğu partidir. Nitekim onlar iktidara geldiğinde, halk

onlara ne yapmaları gerektiğini gösteren bir vekâletname vermiştir. Bundan ötürü, popülist siyasetçilere göre herhangi bir kanun tasarısında veya idari bir faaliyette muhalefetle müzakere ve tartışma yapılmasına gerek yoktur (Müller 2019, 48).

Muhalefetle veya STK'larla müzakereleri uygun görmeyen ve müzakereleri ve uzlaşıyı halkın çıkarlarının sekteye uğratılması olarak yorumlayan popülist siyasetçiler, halk oylamasını, yani referandumu sıklıkla gündeme getirirler. Çünkü onlara göre halkın isteklerini doğru bir şekilde anlatabilmesinin en doğru yolu halk oylamasıdır (Çamurcuoğlu 2019, 28) Halk, bir siyasal araç olan referandumlarla isteklerini siyasetçilere aktarır. Başka bir ifadeyle, halkın oyuyla seçilmiş siyasetçilerin yetkileri genişletilerek popülist siyasetçiler halk egemenliğini sağlamaktadır (Ertan 2019, 257). Bu husus, ilk bakışta, *Popülizmin* referanduma başvurması sebebiyle demokratik bir eylem sergilediğini gösterebilir. Ancak *Popülizmin* referandum anlayışı; popülist siyasetçiler tarafından "gerçek halkın" çıkarları doğrultusunda alınan kararlar halka doğru bir şekilde anlatılarak halk tarafından onaylanmasına dayanmaktadır. Böylelikle alınan kararlar daha güçlü uygulanabilir. Dolayısıyla referanduma halkın katılımı söz konusu değildir, halk sadece alınan kararları referandum zamanından oyuyla onaylayacaktır. Doğrudan demokrasinin mekanizmalarından biri olan ve halkın aktif bir şekilde yasaları yapmaya ve uygulamaya yetkisinin olduğu referandum, *Popülizmin* ortaya koyduğu referandum anlayışından oldukça uzak olduğu aşikârdır (Orhan 2019, 813). Böylelikle, açık bir şekilde söylenebilir ki, bu görüş demokrasinin en temel şartlarından olan müzakere, katılım, şeffaflık, hesap verilebilirlik gibi ilkeleri arka planda bırakmaktadır. Başka bir ifadeyle, popülist siyasetçilerin referandum yoluyla kendilerine destek veren kitleden onay almaları, ancak müzakerelere ve katılımcılığa mesafeli durmaları, demokratik ilkeleri ihlal edebilir. Hatta daha da ötesi, herhangi bir olumsuz durumda popülist siyasetçiler halktan yetki aldıklarını belirterek herhangi bir hatalarının olmadığını da belirtebilir. Bu minvalde, Müller, *Popülizmin* siyasete daha fazla katılım anlamına gelmediğini belirtmektedir (2019, 120).

Kimi popülist siyasetçilere göre, muhalefet gayri meşrudur. Örneğin, Venezuela'da varlık gösteren popülist bir parti olarak tanımlanan PSUV'nin muhalefete yönelik seçim sloganları, "Herkes dışarı" veya "Hepsi yerin dibine!" gibi muhalefetin varlık göstermemesi gerektiği yönündedir (Müller 2019, 43). Muhalefeti gayri meşru

görmesi, küçümsemesi, dışlaması ve dış güçlerin ülke içerisindeki işbirlikçileri olarak görmesinin nedeni ise *Popülizmin* siyasal bir tarz veya strateji olmasından kaynaklanmaktadır (Traverso 2019, 23).

Muhalefetin gayri meşru görülmesinin yanı sıra, popülist siyasetçilere göre iktidar gücünü sınırlandırarak çoğunlukçu demokrasi yerine çoğulcu demokrasiye meydana getiren anayasa veya kuvvetler ayrılığına dayanan kurum ve kuruluşlar, siyasetçilerin halkın istediği şekilde politika yapmasını engellemektedir (Ertan 2019, 257). Oysa Müller, demokrasinin en önemli ilkelerinden birisi özgür bir muhalefetin ve kuvvetler ayrılığına dayanan kurum ve kuruluşların iktidarı denetlemesidir (Müller 2019, 57).

Popülist olarak adlandırılan siyasetçiler demokrasiyle bağdaşmayacak şekilde politikalar uygulasa da, iktidara herhangi bir darbeyle veya güçle değil, yine demokrasinin en temel ilkelerinden biri olan seçimle, yani halk desteğiyle gelmektedir. Bu bağlamda, Müller'e göre, popülist olarak adlandırılan siyasetçilerin demokrasi anlayışı, genel irade veya toplumsal sözleşmeye dayalı bir demokrasiden ziyade, "halkın ruhuna" ve "gerçek kimliğe" dayalı "kusurlu" bir demokrasidir. Çünkü Rousseau'nun genel irade kavramı vatandaşların siyasete aktif katılımını ön görürken, popülist siyasetçiler halkın vekâlet yoluyla yönetebileceğini öne sürer (Müller 2019, 46-47).

Müller'in *Popülizmin* genel irade kavramından uzak olduğu söylemine karşın, Mudde ve Kalwasser *Popülizmin* halk, seçkinler ve genel irade kavramlarına dayanan bir ideoloji olduğunu savunur. Onlara göre *Popülizm* halkı bir bütün olarak kabul ettiği için ve popülist siyasetçiler halkın çoğunluğunun desteğiyle iktidara geldiği için genel irade kavramı *Popülizmi* tanımlamak için kullanılabilir (Mudde ve Kaltwasser 2017, 17). Popülist siyasetçiler kendilerini, gerçek halkın seçtiği herhangi bir siyasi parti olarak görmezler. Popülist siyasetçiler, kendilerini halkın çıkarları doğrultusunda hedeflerine yürüyen bir "bekçi" olarak görürler (Müller 2019, 48). Bu duruma en somut örnek olarak, Hindistan'daki 2019 seçimleri sırasında Twitter'da isimlerinin önüne Hintçe *Chowkidar*, yani bekçi sıfatını yazan Başbakan Narendra Modi ve BJP'li siyasetçiler gösterilebilir.

Popülist bir lider, popülist olarak adlandırılan siyasetçilerin ifadelerine göre, gerçek ve saf halkın içinden çıkmıştır ve elit ve seçkin sınıfın içerisinde yer alan insanlar gibi yozlaşmamıştır. Bu bağlamda lider, uluslararası siyasette de ülke içi siyasette de içinden çıktığı saf halkın çıkarları doğrultusunda hareket eder (Müller 2019, 52). Popülist olarak adlandırılan siyasetçiler açısından siyasal partilerin gayri meşru görülmesi ve demokrasinin işlevsiz bir biçimde sadece adının bulunması nedeniyle, *Popülizmde* liderlik önemli bir olgudur. Popülist olarak adlandırılan siyasetçilere göre lider, siyasal partilerin devre dışı kalmasından ve demokratik katılımcı müzakere ve uzlaşının olmamasından doğan boşluğu doldurur (Çamurcuoğlu 2019, 286).

Popülist siyasetçilerin liderliği önemli görmelerinin bir başka sebebi de, *Popülizme* göre halk erdemli olduğundan dolayı kendisi gibi erdemli bir lider seçecek olmasıdır. Başka bir ifadeyle, popülist lider iç politikada ve dış politikada halkının çıkarları ve istekleri doğrultusunda hareket etmektedir. Böylesine bir lider kendi partileri, halkı ve ülkeleri için büyük bir şanstır. Zira böyle bir lider her zaman bulunmaz (Çamurcuoğlu 2019, 286). Buradan hareketle, popülist partilerde veya hareketlerde liderin öne çıkmasından ve lidere kurtarıcı gözüyle bakıldığından ötürü "tek seslilik" ve lider temelli merkeziyetçilik olduğu söylenebilir. Hugo Chavez için "Chavez halktır" ya da "Chavez gibi ol" sloganları (BBC 2019) veya Narendra Modi için "Halkın Adamı" sloganı bu duruma örnek gösterilebilir (Times 2013).

Liderin tek hâkim olması ve merkeziyetçiliğin yönetimde ağır basması, demokrasilerde var olan kurumsal denge ve denetleme sistemini işlevsiz hale getirmektedir (Yılmaz 2019, 441). Müller, popülist siyasetçilerin partinin ve parti liderinin halkla bütünleştiğini benimsedikleri için, temsil iddialarının veriye dayalı değil, ahlaki ve sembolik bir nitelik taşıdığını ifade etmektedir. Dolayısıyla iddiaları veriye dayalı olmadığı için test edilemeyecek, yanlışlanamayacak ve böylece iddialarını sürdürmeye devam edeceklerdir (Müller 2019, 53-54). Ayrıca, genel anlamda, popülist politik hareketler incelendiği takdirde, bu oluşumların güçlü bir karizmatik liderin öncülüğünde kurulduğu ve yükselişe geçtiği görülebilir. Yani popülist politik hareketler liderle özdeşleşmiştir (Yılmaz 2019, 441).

Popülizm liberalizmin aksine, çoğunluğun çıkarlarını temel alır, azınlıkların ve diğer grupların hak taleplerini adaletsizlik olarak görür. Onlara göre çoğunluk, yani halk

zordadır ve halk zordayken azınlıkların hak taleplerine karşılık vermek halka sırtını dönmektir. Önce halkın mağduriyeti ve zor durumu giderilmeli ve buna çareler aranmalıdır (Çamurcuoğlu 2019, 288). Dolayısıyla popülist siyasetçilerin bir diğer özelliği, mağdur olduklarını her uygun ortamda ve platformda dile getirmeleridir. Daha da ötesi, popülist siyasetçiler iktidara geldiklerinde dahi mağdur olduklarını beyan edebilirler. Örneğin, Chavez, "21. yüzyıl sosyalizmini" sabote etmek için muhalefetin kendisine yönelik entrikalar içerisinde olduğunu sürekli belirtmiştir. Buradan hareketle, yukarıda da belirtildiği gibi muhalefeti meşru görmedikleri için muhalefetle kutuplaşırlar. Olabildiğince bu kutuplaşmayı ve siyasi çatışmayı ahlakileştirmeye çalışırlar (Müller 2019, 60). Bu duruma, yine Chavez'den örnek verilebilir. Chavez, 2002 yılında muhalefetin içerisinde yer aldığı protestolar için, "Bu, Chavez taraftarları ve karşıtları ile ilgili değildir. Bu, yurt severler ile yurt düşmanları arasında bir meseledir." diye muhalefeti düşmanlaştıran bir beyanda bulunmuştur (Zuquete 2008, 105).

Müller'e göre popülist siyasetçilerin, muhalefetin kendilerine yöneltilen eleştirilerini veya mitinglerini kendi varlıklarına yönelik bir tehdit olarak görmektedir (Müller 2019, 61). Popülist siyasetçilerin bu tutumu, dolaylı olarak üç şeye yol açmaktadır. Birincisi devlete patronaj ilişkileriyle kendi destekçilerini yerleştirerek devleti "işgal" ederler, ikincisi hukuku kendilerine göre yorumlarlar, üçüncüsü ise sivil toplumu etkileri altına almaya çalışırlar (Müller 2019, 62). Bu sebepten ötürüdür ki, muhalefetteyken karşı çıktıkları, eleştirdikleri ve karşısında durdukları siyasal düzenden meydana gelen ayrımcılıkların ve hukuksuzların benzerlerini kendi iktidarlarında uygulamaya başlarlar (Priester 2012, 20). Buradan hareketle denilebilir ki, popülist politikalar demokrasinin temel ilkelerini rafa kaldırmaktadır ve demokrasiyle bağdaşmayacak uygulamalara olanak sağlamaktadır. Ancak belirtilmelidir ki, popülist siyasetçiler demokrasiyle yönettiklerini ve demokrasiye bağlı olduklarını her fırsatta ileri sürmektedirler. Bu duruma Almanya'da varlık gösteren, sağ popülist bir parti olarak tanımlanan ve göçmen karşıtlığıyla bilinen AfD'nin resmi internet sitesinde yer alan parti programında, "Biz egemen, demokratik ulus devleti korumak istiyoruz" sözü (AfD Parti Programı) veya Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin "dünyanın en büyük demokrasisi olan Hindistan demokrasisinin bekçileriyiz" açıklaması örnek gösterilebilir (BBC 2019). Müller'e göre, bu söylemi belirtmelerindeki sebep ve

demokrasiyi resmi olarak kaldırmamalarının nedeni, uluslararası itibar kaybını önlemek ve uluslararası desteği kaybetmek istemediklerinden ötürü kaynaklanmaktadır (2019, 68). Ancak bununla birlikte popülist siyasetçiler açısından hukuk ikinci plandadır. Örneğin, Polonya'daki popülist bir parti olan Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) mensubu bir milletvekili, "Kanunların üzerinde ulusun çıkarı vardır." sözünü söyleyerek popülist bir siyasetçinin hukuka bakış açısı hakkında önemli ipuçları vermiştir (Müller 2019, 75).

Liberal piyasa ekonomisini benimsemiş siyasal sistemler, devletin ekonomiye neredeyse hiç müdahale etmemesi gerektiğine inanırken, popülist siyasetçiler olabildiğince devletin ekonomide söz sahibi olması gerektiğini ifade eder. Ekonomide söz sahibi olmak ise, popülist bir parti iktidarının ekonomik kamusal gücü kendi çıkarları doğrultusunda kullanması demektir. Genelde popülist parti iktidarları seçim ekonomisine göre hareket ederler. Buna göre seçimlere az bir zaman kaldığında, kamusal harcamalar arttırılarak vergilerde indirim sağlanır. Seçimden sonra ise sıkı maliye politikaları uygulanır. Böylelikle asıl amaç, halkın seçimlerde "doğru" tercih yaparak popülist iktidarın devamlılığını sağlamasıdır (Akarca 2020). Bu bağlamda *Popülizmin,* liberal ve özgürlükçü rejimlerin aksine, otoriter ve müdahaleci rejimlere daha fazla eğilimli olduğu söylenebilir. Otoriter ve müdahaleci rejimlerde, demokratik rejimlerin aksine devlet yönetimine mutlak itaat vardır. Bununla birlikte demokratik rejimlerin aksine otoriter ve müdahaleci rejimlerde bireysel özgürlükler minimal seviyededir (Biber 2008, 64).

Popülizmde ekonomiye müdahale etme düşüncesinin temelinde de yine çoğunluğun, yani gerçek ve saf halkın çıkarı bulunmaktadır. Seçmenlerin çoğunluğunun, yani popülist siyasetçilerin ifadesiyle halkın desteğini alan popülist siyasetçiler halkın menfaatlerini ve çıkarlarını korumak adına ekonomik piyasaya müdahale eder (Çamurcuoğlu 2019, 288). Halkın mağduriyeti ancak böyle giderilebilir. Yukarıda bahsedildiği gibi, Maduro'nun talimatıyla Venezuela ordusunun mağazalara gidip düşük fiyatlı etiketleri yerleştirmeleri buna örnek gösterilebilir.

Özetle *Popülizmin* en temel söylemi, halkın yönetebileceğidir. Başka bir ifadeyle halk egemendir. Ancak buradaki halk kavramından kasıt, demokrasinin öne sürdüğü çoğulculuktan ve halk içinde yer alan tüm sınıfların aktif bir şekilde siyasal hayatta yer almasından farklı olarak popülist partiyi iktidara taşıyan "saf ve gerçek halk", yani

çoğunluktur (Müller 2019, 93). *Popülizm* her türlü yönetim rejiminde ortaya çıkabilir; demokraside de, otoriter rejimde de var olabilir. Ancak otoriter rejimlerdense demokratik rejimlerde popülist politik hareketlere daha fazla rastlanır, çünkü otoriter rejimlerde bir aile veya tek parti yönetimde olduğu için farklı siyasal hareketlerin mantıksal olarak ortaya çıkması ve varlığını sürdürmesi demokratik rejimlere göre daha az olasıdır (Çamurcuoğlu 2019, 284). Örneğin, Nazi Almanya'sında tek parti Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisinden başka herhangi bir partinin kurulması ve faaliyet göstermesi imkânsızdı. Günümüzde de komünist otoriter tek parti iktidarıyla yönetilen Kuzey Kore ve Çin örnekleri üzerinden bu durum daha belirgin anlaşılabilir. Kuzey Kore veya Çin'de de muhalif bir partinin faaliyet göstermesi neredeyse imkansızdır. Ancak demokratik rejimlerde siyasi partiler, şiddet ve terör eylemlerine bulaşmadıkları sürece siyaset sahnesinde görüşlerini aktarmak kaydıyla, hangi siyasi görüşleri olursa olsun kurulabilirler ve faaliyetlerini sürdürebilirler. Dolayısıyla tek partili otoriter rejimlerdense çoğulcu demokrasi ile yönetilen ülkelerde popülist politik hareketler daha kolay ortaya çıkabilmektedir.

Popülizm; seçkinciliğe, elitizme, temsili demokrasiye ve halk içinde çeşitliliğe karşıdır. Popülist düşüncede heterojen bir halk yerine, homojen bir halk referans alınır ve bu "saf ve gerçek" halk adına siyaset yapılır. Ancak bu halkın popülist siyasetçiler tarafından net bir tanımı bulunmamaktadır (Çamurcuoğlu 2019, 278).

Popülizme göre halkın yönetmesi, halkın seçim yoluyla vekalet vermesiyle gerçekleşir (Müller 2019, 96). Yukarıda da belirtildiği gibi, popülist siyasetçilerin kendilerini doğru siyasetçi olarak görmeleri, muhalefet partilerini gayri meşru görmeleri, sadece kendilerine oy veren ve destekleyenlerin gerçek ve tek halk olduklarını ileri sürmeleri ve sadece kendilerinin halkı temsil ettiğini ifade etmeleri *Popülizmin* ve popülist siyasetçilerin demokrasiden ne kadar uzakta olduğunu göstermektedir. *Popülizm,* demokrasiyi tek seslilik olarak görmektedir ve liberal demokratik değerleri göz ardı etmektedir (Jaeger 2017, 315-317).

Popülist siyasetçiler demokrasiye uygun düşmeyen uygulamaları yine halkın çıkarlarını öne sürerek kurdukları demokrasi düşüncesiyle savunmalarının yanı sıra, kendilerine eleştirel yaklaşan grupları toplumun homojen yapısını bozdukları, halkın çıkarlarına set vurdukları ve dış düşmanların istekleri doğrultusunda hareket ettikleri

iddiasıyla düşman ilan etmektedir (Çamurcuoğlu 2019, 278). Dolayısıyla *Popülizmin* "biz ve onlar", "iyiler ve kötüler", "dostlar ve düşmanlar" dikotomisi üzerine kurulu sadece bir kazanan ve kaybedenin olduğu (zero-sumgame), yani kavgacı bir siyasal yapı kurmaya çalıştığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Popülizm net bir tanımı olmayıp sınırları coğrafyadan coğrafyaya değişiklik gösterebilmektedir. Bu bağlamda Mauger, (Kütük 2019, 60) *Popülizmin* sınırsız yayılma alanının olduğunu ifade eder. Ancak buna rağmen literatürde *Popülizmin* "gerçek" halk ve yozlaşmış elit sınıf üzerindeki ayrışma üzerine kurulu bir düşünce olgusunun olduğu ve halk odaklı sloganlardan oluştuğu üzerinde bir ittifak vardır (Yılmaz 2019, 431). Temelinde, daha önce de belirtildiği gibi, halk egemenliği vurgusu bulunmaktadır. Halk bir bütündür ve çeşitlilik göstermez. Yani halk homojendir. Halkın egemenliği ve halkın yönetmesi, seçtiği erdemli lider ve erdemli liderin partisinin yönetmesiyle gerçekleşir. Çoğulcu demokrasiden ziyade, çoğunlukçu demokrasi işler. Seçimle iktidara geldiğinden ötürü, popülist siyasetçiler devrimci bir nitelik taşımazlar. Ancak popülist bir parti demokratik seçimle iktidara geldikten sonra destek aldığı sınıfı muhafaza etmek amacıyla otoriterleşme eğilimleri göstermektedir. Bu duruma 1990 yılında Peru'da seçimlerle iktidara gelen Fujimori'nin Anayasa Mahkemesini, meclisi ve muhalefet partilerini "yozlaşmış" olarak ifade etmesini ve 1992 yılında, yani iktidarının daha ikinci yılında anayasayı askıya almasını, meclisi kapatmasını ve yargıyı yeniden yapılandırmasını (Yılmaz 2019, 438) veya 5 Ağustos 2019 tarihinde Hindistan'ın özerk bölgelerinden biri olan Cammu Keşmir'in özerkliğini düzenleyen Anayasanın 370. maddesinin iptal edilmesi sonucunda Keşmir'de protesto amaçlı düzenlenen mitingde, Keşmir'in en önemli siyasal partilerinden olan Keşmir Hürriyet Hareketi liderlerinden Mirwaiz Ömer Faruk'un tutuklanması örnek gösterilebilir (BBC 2019). Bu bağlamda, *Popülizm* anayasal süreçleri ve müzakereyi gereksiz bulur, aldığı kararları hızlıca uygulamaya çalışır (Urbinati 2017, 574-577).

Popülizmin toplumu halk ve düşmanları olan seçkinler olarak kutuplaştırması, halkı homojen olarak ele alıp azınlıkları göz ardı etmesi, buna bağlı olarak çoğulculuk yerine çoğunlukçu yaklaşımı benimsemesi, hukuka aykırı uygulamaları "halkın çıkarı her şeyi üstündedir" sözüyle meşrulaştırması gibi sebeplerden ötürü bazı araştırmacılar tarafından *Popülizm* "otoriter demokrasi" veya "kusurlu demokrasi" olarak

tanımlanmaktadır (Orhan 2019, 830). Bununla birlikte, özellikle 2000'li yıllardan itibaren milliyetçi sağ popülist partilerin yükselişe geçmesiyle farklı coğrafyalarda bu sağ popülist daha sık görülmektedir. Nitekim bu sağ popülist partilerin iktidar olduklarında göçmen karşıtı, çoğulculuk karşıtı ve otoriter uygulamalarına sık sık rastlanması sonucunda *Popülizm* aşırı milliyetçi sağ partilerle özdeş hâle gelmiştir (Şahan 2020, 22).

Tablo 4: Popülist Politik Hareketlerin Karakteristik Özellikleri

1. Bölgesel farklılıklardan etkilenmekte ve ortaya çıktığı yere göre yeni özellikler göstermektedir.
2. Toplumlarda ortaya çıkan yoğun kaygı ve öfkenin bir ifade şekli olarak gözlemlenmektedir.
3. Demokrasi ve hukuk devletinin temel prensipleri ile uyum sağlamamaktadır.
4. Hükümet harcamalarının plansız bir şekilde yapılmasından ötürü "sorumsuzdur".
5. Halkların yeni siyasal arayışlara yönelmesi, popülist politik hareketlerin yükselmesine sebep olmaktadır.
6. Sol popülist politik hareketler işçi sınıfını ön planda tutmaktadır.
7. Sağ popülist politik hareketler, milliyetçi ve muhafazakârdır.
8. Halkın karşılanmayan arzularını karşılamaya çalıştıklarını iddia ederler.
9. Toplumların yaşadığı sosyoekonomik krizler sonrasında yükselişe geçmektedir.
10. Elit ve seçkin sınıflara eleştirel yaklaşmaktadır.
11. Gerçek halkı sadece kendilerinin temsil ettiğini iddia ederler.
12. Muhalefeti gayri meşru olarak görmektedir.
13. Kendilerini halkın kendi çıkarlarını savunmaları için seçtiği bekçi olarak görürler.
14. Lider tek hâkimdir ve merkeziyetçi bir sistemle hareket ederler.
15. İddiaları normatif ve retorik olduğu ve veriye dayanmadığı için yanlışlanamamaktadır.
16. Azınlıkların hak taleplerini adaletsizlik olarak görürler.
17. Siyasal eleştirileri, kendi varlıklarına yönelik bir tehdit olarak algılarlar.
18. Seçim ekonomisini parti stratejileri için kullanırlar.

BÖLÜM 5

5. VERİ TOPLAMA

Bu bölümde, 4. Bölümün sonundaki Tablo 4'de yer alan "Popülist Politik Hareketlerin Karakteristik Özellikleri" Hindistan'da 2014 ve 2019 yıllarında iktidara gelen Hindistan Halk Partisi (BJP) ve onun lideri olan Narendra Modi üzerinden açıklanmaya ve elinizdeki Yüksek Lisans Tezinizde incelenmekte olan 2014-2019 yılları arasında bahsedilen değişimin gerçekten var olup olmadığı, varsa bu değişimin neden-sonuç ilişkileri elde edilen veriler ışığında kurulmaya çalışılmaktadır.

5.1. POPÜLİST PARTİLER "BÖLGESEL FARKLILIKLARDAN ETKİLENMEKTE VE ORTAYA ÇIKTIĞI YERE GÖRE YENİ ÖZELLİKLER GÖSTERMEKTEDİR"

Hindistan, yaklaşık 1,5 milyarlık nüfusu ve kozmopolit yapısıyla çok fazla etnik, dini ve kültürel çeşitliliği içinde barındıran bir ülkedir. Hindistan, dünyanın en büyük demokrasisi olarak bilinmekte ve Pakistan, Nepal, Afganistan gibi siyasal ve ekonomik krizlerle anılan ülkelerin yer aldığı Güney Asya'da en gelişmiş demokrasi olarak bilinmektedir (Andersen ve Shridhar 2019, 13). Bununla birlikte, Hindistan'da yoksulluk oranının çok fazla olduğu ve sosyoekonomik eşitsizliklerin yaşandığı da bilinmektedir (Telek 2017). Ayrıca, Hinduizm'de Kast Sisteminin olması, buna bağlı olarak toplumda dini sınıfların ortaya çıkması, tam anlamıyla kadın-erkek eşitliğinin ve köylü nüfus ile şehirli nüfus arasında fırsat eşitliğinin sağlanamaması Hindistan'da siyaseti etkileyen önemli hususlardır (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 10).

Keşmir meselesi ve bu meselenin yol açtığı güvenlik kaygısı da Hindistan siyasetini ve toplumunu meşgul etmektedir. Pakistan ile yaşanan gerilimler, Keşmir meselesi, su sorunu ve yukarıda bahsedilen sosyoekonomik krizler Hindistan siyasetini önemli ölçüde etkilemektedir (Telek 2017). Narendra Modi ve diğer BJP'li siyasetçilerinin muhalefeti Pakistan'la iş birliği yapmakla suçlaması (BBC 2019) ve Kast sisteminden dolayı sistemin en alt tabakasında yer alan ve "dokunulmaz sınıf" olarak bilinen Dalitlerin toplumdan soyutlanmasına yönelik politikalar izlemesi –

Dalitlerin yaşayacağı ayrı köyler kurulması gibi- (DW 2019) popülizmin Hindistan'da bölgesel farklılıklardan etkilendiğini göstermektedir.

2014 yılında işsizlik, altyapı ve yolsuzluk gibi meseleler üzerinden bir seçim stratejisi izleyen BJP, 2019 yılındaki seçimler için Pakistan ile yaşanan gerilim sonucu güvenlik, terör ve yasadışı göçmenlik konuları üzerinden bir seçim stratejisi izlemiştir (BJP 2014; BJP 2019). Bu bağlamda, bu özelliğin 2014 yılında ortaya çıkmadığı ve 2019 yılında ortaya çıktığı söylenebilir.

5.2. POPÜLİZM "TOPLUMLARDA ORTAYA ÇIKAN YOĞUN KAYGI VE ÖFKENİN BİR İFADE ŞEKLİ OLARAK GÖZLEMLENMEKTEDİR"

2014 yılında olduğu gibi, 2020 yılında da yolsuzluk, işsizlik, altyapı sorunları gibi meseleler Hindistan'ın ekonomisini ve siyasetini tehdit etmektedir (Andersen ve Shridhar 2019, 103). Ancak buna rağmen, 2019 seçimlerinde Modi ve BJP daha güçlü bir destekle ikinci kez iktidara gelmiştir.

Andersen ve Shridhar, BJP'ye gösterilen bu desteğin temel nedeninin, seçimlere yakın bir süre Hindistan'ın Bombay şehrinde ve Hindistan'ın kuzey sınırında gerçekleşen bombalı saldırıların Hindistan halkında oluşturduğu güvenlik kaygısı olduğunu belirtmektedir (2019, 105-107). 2019 seçimlerinden birkaç ay önce, Hindistan Pakistan'ın Balakot kasabasında Keşmir'deki Pakistan yanlısı Ceyş-i Muhammed örgütüne mensup militanlar olduğu gerekçesiyle hava operasyonu başlatmıştır (BBC 2019). Bu atmosferde milliyetçi ve Hindutva ideolojisini temel alan bir seçim stratejisi izlenmiştir. Bu bağlamda, Andersen ve Shridhar, Hindistan toplumunun Modi yönetimine yeniden ve daha güçlü bir destek vermesi ortaya çıkan yoğun kaygı ve öfkenin bir ifade şekli olarak yorumlamaktadır (2019, 110-112).

5.3. POPÜLİST POLİTİKALAR "DEMOKRASİ VE HUKUK DEVLETİNİN TEMEL PRENSİPLERİ İLE UYUM SAĞLAMAMAKTADIR"

Narendra Modi, 2014 yılında partisinin seçim kampanyasını yürütürken kendisini ve partisini demokrasi, hukuk ve ekonomi alanında Hindistan'da reform yapacak ve ülkeyi modernize edecek şeklinde tanıtmıştır (Guichard 2017). Bu durum, BJP'nin 2014 seçimleri için hazırladığı seçim manifestosunda gözlemlenmektedir. Dolayısıyla Modi ve BJP, seçim kampanyasını saldırgan Hindu milliyetçi retoriğinden

çok "iyi yönetişim", katılımcı ve çoğulcu demokrasi ve hızlı ekonomik gelişme vaadi üzerine kurmuştur (Guichard 2017).

BJP'nin 2014 yılındaki seçimler için hazırladığı seçim manifestosuna göre, demokrasi ve hukuk ilk seçim vaatlerindendi (BJP 2014, 3-7). Hatta 15 Ağustos 2014 tarihinde, yani Hindistan'ın Bağımsızlık Gününde Modi yaptığı konuşmada, şiddet içeren söylemleri kınadı ve BJP iktidarında kimsenin kimliğine bakılmadan her vatandaş eşit kabul edileceğini vurgulamıştır (Guichard 2017). Ancak, özellikle 2016 yılından itibaren BJP iktidarının daha açık bir şekilde demokrasinin ve hukuk devletinin temel prensiplerine aykırı davrandığı gözlemlenmektedir. Azınlıkların hakları ve hürriyetleri konusunda ciddi mağduriyetler yaşanmıştır.

Müslüman şehir adları Hindu şehir adlarıyla değiştirilmeye başlanmıştır. Örneğin, Müslüman bir isim olan Allahabad şehrinin adı, Prayagraj olarak değiştirildi. Aynı şekilde Mughalsarai tren istasyonunun adı, Hindutva'nın ideologlarından olan eski bir BJP'li Deendoyal Upadhyaya'nın adıyla değiştirilmiştir. Modi ve çalışma arkadaşlarına göre, Babür Devleti 1583 yılında Prayagraj şehrinin adını Allahabad olarak değiştirmişlerdi ve BJP yönetimine göre bu uygulama sadece "gasp edilen hakkı" yeniden tesis etmekteydi (Pandey 2018).

Başbakan Modi liderliğindeki BJP'nin iktidarı dönemindeki bir diğer faaliyet alanı da "yasadışı göçmenlikle" mücadeledir. Bu kapsamda 2018 yılında Assam göçmen krizi yaşanmıştır. Başbakan Modi'nin açıklamasına göre, 1971 yılında Doğu Pakistan ve Batı Pakistan iç savaşı sırasında Assam eyaletine çok sayıda Doğu Pakistanlı göçmen göç etmek zorunda kalmıştır. Göçmenler Doğu Pakistan, bağımsızlığını kazandıktan sonra, yani Bangladeş kurulduktan sonra Bangladeş'e geri dönememiş ve Hindistan'da Ulusal Vatandaşlık Kaydında isimleri olmadan "kayıt dışı" hayatlarını sürdürmüşlerdir. Bu insanların "yükünden" kurtulmak için, Hindistan vatandaşı olduklarını bir yıl içerisinde kanıtlayamadıkları takdirde Bangladeş'e geri dönmeleri için sınır dışı edilecekleri bildirilmiştir. Bu uygulama ile dört milyon civarında Assamlı sınır dışı edilmek tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Hindistan yönetimi bu insanların Ulusal Vatandaşlık Kaydında adlarının olmadığını iddia etmekteyken, Ulusal Vatandaşlık Kaydı da Hindistan'da sadece Assam'da tutulmaktadır (BBC 2019).

Assam'da Nepal'den gelen Hindular için aynı uygulama söz konusu olmamıştır. Başka bir ifadeyle, Hindistan'a farklı ülkelerden gelen Hindular bu yasadışı göçmenlerle mücadele uygulaması kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu bağlamda, yasadışı göçmenlikle mücadele politikası kapsamında din faktörü belirleyici rol oynamaktadır. Assam'daki dört milyon civarında insanın Müslüman olduğu da göz önüne alındığında, bu uygulamanın da milliyetçi ve ideolojik (Hindutva) bir refleksle geliştirildiği gün yüzüne çıkmaktadır (BBC 2019). En nihayetinde bir yıl sonra "atalarının 1971 yılı öncesinde Hindistan'da yaşamadığı" tespit edilen yaklaşık 1 milyon 900 bin Assamlı için sınır dışı edilme kararı çıkmıştır (BBC 2019).

Assamlı dört milyon insanın sınır dışı edilmesini öngören düzenlemeyi, BJP'nin liderlerinden ve Modi'nin yakın çalışma arkadaşlarından olan Raja Singh, "Eğer bu Arakanlı ve Bangladeşli göçmenler Hindistan'ı saygılı şekilde terk etmezlerse, vurulmalı ve yok edilmeliler. Ancak o zaman ülkemiz güvenli hale gelir. Yabancıları ülkemizde tutmak nasıl doğru olabilir? Bu baş belalarını ülkemizde tutmaya gerek yok." açıklamasıyla savunmuştur (Economic Times 2018).

Hindistan ilk kurulduğunda oluşturduğu vatandaşlık yasasına göre, Hindistan'a komşu ülkelerden göç eden dini ve etnik grubu fark etmeksizin herkes altı yıldan fazla Hindistan topraklarında yaşadığı takdirde vatandaşlık hakkı kazanabilmekteydi. Ancak Modi yönetimi 2019 seçimlerinden sonra, aynı zamanda seçim vaatlerinden de biri olan bu yasayı değiştirdi. Yapılan değişikliğe göre, artık komşu ülkelerden gelen Müslümanlar hariç, her dine mensup insan altı yıl Hindistan'da yaşadıktan sonra Hindistan vatandaşı olabilmektedir. Bu yasa değiştirilmeden önce yararlanan Müslümanlar vatandaşlıktan atılıp sınır dışı edilecektir. Müslümanlar haricinde diğer dinlere mensup insanların vatandaş olabilmesinden ziyade, bu yasadan daha önce yararlanan Müslümanların sınır dışı edilmeleri Hindistan'ın çok sesliliğini daha fazla tehdit etmektedir (BBC 2020). Bu yasal düzenleme yasadışı göçmenlerle mücadele olarak iktidar tarafından savunulmaktadır. Ancak böyle bir düzenleme kaçak yollarla Hindistan'a gelen göçmenlerden ziyade, yasal yollarla Hindistan vatandaşlığını elde etmiş olan dini azınlıkların vatandaşlığını iptal etmektedir (Chattopadhyay 2019).

Müslümanlarla birlikte Hristiyanlar ve Sosyalist Hindistanlılar da BJP iktidarının uygulamalarında negatif anlamda etkilenen diğer gruplardır. Hristiyanların

bazı kiliseleri kapatılırken, komünistlerin de ulusal güvenliği tehdit ettiklerinden dolayı toplantı, gösteri veya mitingler düzenlenmesi engellenmektedir. Örneğin, Vatandaşlık Yasası'nın değiştirilmesini protesto eden ve açıkça gazete, dergi ve televizyonlarda BJP hükümetini eleştiren sol partilerden Hindistan Komünist Partisi (CPI), Hindistan Marksist Komünist Partisi (CPI-M) ve Devrimci Sosyalist Parti ve Tüm Hindistan İleri Bloğu (AIFB) üyeleri tutuklanmıştır (Andersen ve Shridhar 2019, 114; Chattopadhyay 2019).

Azınlıklara yönelik baskı ve şiddet uluslararası camianın da dikkatini çekmektedir. Örneğin, ABD Uluslararası Din Özgürlüğü Komisyonu (USCIRF), "2020 Dini Özgürlükler" raporunu Nisan ayında açıklamış ve raporda Müslümanları devre dışı bırakan Vatandaşlık Yasası değişikliği nedeniyle Modi hükümetine yönelik yaptırım çağrısında bulunmuştur. Hindistan Dışişleri Bakanı Subrahmanyam Jaishankar, "Hindistan hükümeti, Hindistan ve Hindistan vatandaşlarının haklarıyla ilgili çok az bilgisi olan komisyonun inceleme talebini kesin bir dille reddetti. Din özgürlüğüyle ilgili meseleler için Hindistan'ı ziyaret etmek isteyen USCIRF heyetlerine vize vermeyi de reddettik" sözleriyle komisyona vize verilmediğini ifade etmiştir (Euronews 2020).

Demokratik bir hukuk devletinde, ifade özgürlüğü ve siyasal partilerin varlığı ve bu partilerin demokratik zeminde özgürce siyaset yapabilmeleri temel bir ilkedir (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 12). Ancak Modi, sadece lideri olduğu partisini meşru görmekte, diğer partileri Hindistan'la herhangi bir bağlarının olmaması ve Hindistan düşmanlarıyla iş birliği yaptıklarını söylemektedir. Başka bir ifadeyle, diğer siyasi partiler Hindistan'a ve Modi'nin ifadesiyle, cesur halkına ihanet etmektedirler ve Modi'ye göre bu partiler ülkeyi bölmektedirler (Telek 2017).

Siyasal partileri meşru görmemesinin yanı sıra, demokratik bir toplum olmanın bir gereği olan sivil toplum baskı altına alınmıştır (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 10). STK'larda programlarda konuşan ve Modi yönetimine eleştirel yaklaşan akademisyenler, gazeteciler ve entelektüeller siyasi baskı ile engellenmektedirler. Örneğin, 2019-2020 yılları arasında yaklaşık 300 gösteri kolluk kuvvetlerince çeşitli gerekçelerle iptal edilmiştir (Telek 2017). Ayrıca muhalif şekilde Modi yönetimini eleştiren gazeteciler gözaltına alınmaktadır ve işlerine siyasi baskı sebebiyle son verilmektedir. Örneğin, 2016 yılında Outlook dergisinde çalışan gazeteci Krishna

Prasad önce yazdığı bir makale sonucu kolluk kuvvetleri tarafından gözaltına alındı, ardından da hiçbir gerekçe gösterilmeden işine son verildi (Guichard 2017). Dolayısıyla, basın özgürlüğü de demokratik bir hukuk devletinde güvence altına alınmış olması gerekmekteyken, Modi yönetiminin basın özgürlüğü konusunda hassas davranmadığını söylemek yanlış olmayacaktır (Chattopadhyay 2020).

Ayrıca, üniversite öğrencileri ve öğrenci hareketleri de kolluk kuvvetlerince engellenmektedir. 2016 yılında Hindistan'ın en büyük üniversitesi olan ve öğrenci hareketliliğinin en yoğun yaşandığı Jawaharlal Nehru Üniversitesi'nde Modi yönetimini protesto etmek için toplanan öğrencilerin tutuklanması ve ardından Modi'nin öğrencilerin tutuklanmasını "ülkenin hassas meseleleriyle ilgili sakıncalı konuşmalar" şeklinde savunması bu duruma örnek gösterilebilir (Lakshmi 2016). Başka bir örnek ise, 2016 yılında Keşmir'de yaşanan protestolarda herhangi bir silahı olmadığı halde Burhan Wani adlı gencin kolluk kuvvetleri tarafından öldürülmesidir. Hukuk devletinde, böyle bir olayın soruşturulması gerekirken ve eğer suçlu bulunursa, suçu işleyen kamu görevlisinin hukuk önünde yargılanması beklenirken (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 19), Modi, "Terörist organizasyonlara katılan birinin öldürülmesi yüce Hindistan'ı koruyan polislerimizi suçlu duruma düşürmez" sözleriyle hukuk devletinin temel prensiplerine aykırı açıklamalarda bulunmuştur. (BBC 2016).

Kuvvetler ayrılığının olması, yargının bağımsız olması da demokratik bir hukuk devletinin temel prensiplerinden olması gerekirken, Modi yönetimi Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere, iktidar aleyhine verilen kararlarda siyasi baskıya maruz bırakılmaktadır (Chattopadhyay 2020). Örneğin, 2016 yılında Anayasa Mahkemesi muhalif gazeteci Prasad'ın tutuklanmasıyla ilgili hak ihlali kararı verince, Modi ve BJP'nin önde gelen siyasetçilerinden İçişleri Bakanı Amit Şah başta olmak üzere, birçok BJP'li siyasetçi, yargı üyelerinin ülkenin çıkarlarına aykırı kararlar veren elitler ve yargı memurlarının diktatörlüğü olarak tanımlamıştır (Jaffrelot 2016). Ayrıca, Modi, kendisine sadık yöneticileri atamak istediğinden ancak kanunen bu mümkün olmadığından ötürü 2016 yılından bu yana yargı kurumlarındaki kadroların %35,9'u boştur (Jaffrelot 2016).

5.4. POPÜLİST PARTİLER "HÜKÜMET HARCAMALARININ PLANSIZ YAPILMASINDAN ÖTÜRÜ SORUMSUZDUR"

Modi yönetiminin 2014 seçimlerinde en büyük vaadi, "her evde bir çalışanın olacağı" ve işsizliğin büyük oranda düşürüleceği yönündeydi (BJP 2014, 7-10). Nitekim 2016 yılına kadar sıkı para ve maliye politikası uygulanıp yatırımlar yapıldıkça işsizlik oranı düşmüş ve ekonomik büyüme ve kalkınmada olumlu gelişmeler yaşanmıştır (WB 2017). Ancak 2016 yılında ekonomiyi zora sokacak yatırım programının devreye alınması, planlı ekonomi yönetiminden uzaklaşılması bu olumlu gidişatı sekteye uğratmıştır (WB 2018, 39-44).

Özellikle de 2016 yılının Kasım ayı, Hindistan ekonomisi için oldukça önemli bir dönem olarak değerlendirilebilir, çünkü 500 ve 1000 Rupilik banknotların tedavülden tamamen kaldırılacağı yönünde piyasaların beklemediği plansız bir adımın atılması ekonomide ciddi bir kriz yaratmıştır. IMF, Dünya Bankası ve G20 gibi birçok uluslararası finans kuruluşuna ve Ashvani Mahajan gibi ekonomistlere göre, 2017 yılına kadar düşen, ancak 2017 yılından itibaren artışa geçen işsizliğin ve yoksulluğun temel nedeni bu banknotların tedavülden tamamen kaldırılmasıdır (DW 2018). Bu adım, piyasada nakit sıkıntısı ve buna bağlı olarak da ekonomik daralma yaratmış ve birçok firma nakit sıkıntısından ötürü işçi çıkarmak zorunda kalmıştır (BBC 2016). Dünya Bankası verilerine göre, 2014 yılında işsizliğin toplam işgücüne oranı %3,14 iken, 2019 yılında %5,33'e yükselmiştir. Ayrıca 500 ve 1000 rupilik banknotların bir anda tedavülden kaldırılması sonucu yaşanan ekonomik daralma, Hindistan'ın yıllık büyüme oranlarını da olumsuz etkilemiştir. Yine Dünya Bankası verilerine göre, Hindistan'ın 2014 yılı GSYİH yıllık büyüme oranı %7,41 iken, 2019 yılında %6,811'dir (WB).

Yürütülen keyfi ve plansız ekonomi politikası, Hindistan ekonomisi açısından sonuçları çok ciddi olan krizlere yol açmıştır. Örneğin, bankacılık sektörü, özellikle de kamu bankaları tahsili gecikmiş kredilerden ötürü ağır bir ekonomik zarar görmektedir. Hindistan ekonomisi açısından hayati önem taşıyan Mumbai ticaret merkezi de ağır bir kriz yaşamaktadır. Banknotların bir anda tedavülden kaldırılmasıyla talep ciddi anlamda azalırken, kredi faiz oranları yaklaşık iki kat artmakta, borç miktarı artmakta ve nakit sorunu ortaya çıkmaktadır (Sender 2020).

Üretimin yanında tüketimde de ciddi bir düşüşün yaşandığı göze çarpmaktadır. Örneğin, Hindistan'ın en büyük otomobil üreticilerinden Tata Motors, satışlarda 2019 yılında %30 düşüş yaşamıştır (Sender 2020). Hindistan'ın nakite bağımlı bir ekonomisi olmasına rağmen nakit akışını durdurmak plansız ekonomi yönetiminin bir parçası olarak okunabilir (Chattopadhyay 2020).

5.5. "HALKLARIN YENİ SİYASAL ARAYIŞLARA YÖNELMESİ, POPÜLİST POLİTİK HAREKETLERİN YÜKSELMESİNE NEDEN OLMAKTADIR"

Dünyadaki herhangi bir ülkede siyasal ve ekonomik bir kriz yaşandığından sonra, genelde ülke halkı yeni bir siyasal arayış içerisine girmektedir (Müller 2019, 62). Nitekim Hindistan'da da durum bundan farklı gelişmemiştir.

Hindistan'da 1990'lı yıllardan itibaren ekonomide atılan liberalleşme adımları ve küresel ekonomiye eklemlenme süreci beraberinde olumsuzluklar da getirmiştir. Yabancı sermayenin önem kazanması, yabancı şirketlere yatırım yapmaları için imtiyazların tanınması, serbest piyasa ekonomisinin bir sonucu olarak yerli iş gücünün değersizleşmesi ülkede krizlerin yaşanmasına neden olmuştur (Nag 2014, 21). Böylesi bir dönemde Modi ve partisi BJP, yoksulluk ve yolsuzluğun yoğun yaşandığı siyasal yaşama, Kongre Partisi'nin siyasal elitlerine karşı eleştirilerini yükseltmiştir (Telek 2017).

Modi, 2014 yılındaki seçimlerde Gujarat eyaleti deneyimiyle birlikte "milletin adamı" veya "hizmet adamı" gibi sıfatlarla halk tarafından dile getirilen sorunlara karşı halkın yeni siyasal arayışının bir temsilcisi olarak ortaya çıkmıştır (Telek 2017).

5.6. SOL POPÜLİST POLİTİK HAREKETLER "İŞÇİ SINIFINI ÖN PLANDA TUTMAKTADIR"

Bu başlık, BJP'nin milliyetçi ve muhafazakâr bir siyasi parti olmasından ötürü incelenen konuyla ilişkilendirilememektedir. Bu sebeple bu Yüksek Lisans Tezinin kapsamı dışında bırakılmıştır.

5.7. SAĞ POPÜLİST POLİTİK HAREKETLER "MİLLİYETÇİ VE MUHAFAZAKÂRDIR"

BJP, sağcı, Hindu milliyetçiliğini savunan ve muhafazakâr bir partidir. Nitekim Hindu milliyetçisi söylemleri ve tüm dünyada aşırı sağcı ve milliyetçi olarak bilinen

Ulusal Gönüllüler Organizasyonu (RSS) örgütü ile açık bir ilişkisi bu durumu doğrulamaktadır. Örneğin, RSS üyelerinden bazıları bürokraside çeşitli makamlara atanırken, başta Modi olmak üzere birçok BJP'li siyasetçi RSS örgütünün düzenlediği kongre, panel veya mitinglere katılıp RSS örgütünü destekleyen hitaplarda bulunmaktadırlar (Guichard 2017).

5.8. POPÜLİST PARTİLER "HALKIN KARŞILANMAYAN ARZULARINI KARŞILADIKLARINI İDDİA EDERLER"

Halkın yeni bir arayış içerisinde olması sebebiyle popülist politik hareketler, kendilerinden önceki iktidarları ve diğer siyasi partileri halkın isteklerini yerine getirmeyen ve halka yabancılaşmış olarak görmektedirler. Nitekim Modi ve BJP de hem 2014 seçim kampanyasında hem de 2019 seçim kampanyasında sıklıkla muhalefeti bu bağlamda eleştirmiştir. Örneğin, Modi "yüce Hindistan milletinin sorunlarını ancak yüce Hindistan milletinin bir parçası olmaktan gurur duyan ve yüce Hindistan milletini temsil eden BJP'nin çözebileceğini" ifade etmiştir (BBC 2014). Bu söylem, kendisini 2019 seçim kampanyasında da hissettirmiştir. Modi, "halkın dertlerini giderebilecek tek partinin BJP olduğunu" belirterek, popülist politik hareketlerin karakteristik özelliklerinden olan halkın karşılanmayan arzularını karşıladıklarını iddia etmişlerdir (BBC 2019).

5.9. POPÜLİST PARTİLER "TOPLUMLARIN YAŞADIĞI SOSYOEKONOMİK KRİZLER SONRASINDA YÜKSELİŞE GEÇMEKTEDİRLER"

Bu kısım, alt başlık 5.5. ve 5.8. ile yakından ilgilidir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, dünyadaki herhangi bir ülkede siyasal ve ekonomik bir kriz yaşandığından sonra, genelde ülke halkı yeni bir siyasal arayış içerisine girmektedir. Yeni bir siyasal arayış, yeni siyasi partilere fırsatlar tanımaktadır. Bu bağlamda, popülist siyasi partilerin de yükselişi böyle gerçekleşmektedir. Nitekim Hindistan'da da durum bundan farklı gelişmemiştir.

Hindistan'daki 10 yıllık Kongre Partisi iktidarında işsizliğin giderek artması, yukarıda bahsi edilen serbest piyasa ekonomisinin yol açtığı sorunlar ve küresel 2008 ekonomik krizinden Hindistan'ın derin bir şekilde etkilenmesi ve Bombay ve Yeni Delhi'de Pakistan destekli Keşmir'de faaliyet gösteren Ceyş-i Muhammed örgütünün saldırıları toplumsal, ekonomik ve siyasal krizler yaratmıştır (Telek 2017). Bu krizler,

halkın yeni siyasal arayışlara yönelmesine sebep olmuştur (Chattopadhyay 2020). Nitekim 2014 yılındaki seçimlerde BJP önemli bir halk desteği kazanıp, 282 Milletvekili ile Hindistan parlamentosuna giderken, Kongre Partisi bir önceki seçimlere göre 162 milletvekili kaybetmiş ve sadece 44 milletvekili ile parlamentoya girebilmiştir (BBC 2014).

Yukarıda bahsedilen 2019 yılındaki seçimlere kısa bir süre kala gerçekleşen bombalı saldırılar da Hindistan toplumunda güvenlik kaygısı yaratmış ve BJP'nin milliyetçi politikalarına destek verilmesine olanak sağlamıştır (Andersen ve Shridhar 2019, 141).

5.10. POPÜLİST PARTİLER "ELİT VE SEÇKİN SINIFLARA ELEŞTİREL YAKLAŞMAKTADIRLAR"

Modi ve BJP'li siyasetçiler ülkedeki akademisyenler, siyasetçiler ve gazeteciler hakkında ağır eleştirilerde bulunmaktadır. Örneğin, Modi Hindistan'ın ana muhalefet partisi olan Kongre Partisi lideri Rahul Gandi'yi "kökü dışarıda", "yüce Hindistan milletine yabancı", "düşmanla iş birliği yapan içerideki düşman" şeklinde çok ağır sözlerle eleştirmektedir (BBC 2015; BBC 2019). Modi'nin, diğer BJP'li siyasetçilerin ve Hindu milliyetçilerinin bu tutumu Hindu milliyetçiliğinin ortaya çıktığı yıllara kadar uzanmaktadır (Andersen ve Shridhar 2019, 42). Hindu milliyetçileri Hindistan'ın manevi önderi olarak anılan Mahatma Gandi'ye bile eleştirel yaklaşmakta ve Gandi'yi bir suikastla öldüren Hindu milliyetçisi Nathuram Godse'yi haklı bulmaktadırlar (Petersen 2021). 10 Ocak'ta ölen Godse için anma programları düzenleyen RSS'li ve BJP'li Hindu milliyetçileri, yine ölüm yıl dönümü olan 10 Ocak 2021 tarihinde Godse'nin evini bir kütüphaneye çevirip onu anmışlardır. Bu anma programın Hindu milliyetçisi ve Hindutva ideolojisini savunan Hindu Mahasabha örgütü genel sekreteri ve BJP'li delege Devendra Pandey şu sözleri söylemiştir:

"Gandi Müslümanların haklarını savunarak ve onlara Hindularla eşit haklar tanıyarak Pakistan'a göç etmelerine engel oldu. Oysa Hindistan yasal olarak Hindulara ait bir ülkedir. Müslümanlar bu ülkeden Pakistan'a gitmelidir. Gandi'nin bu gafletinden dolayı onu cezalandıran Godse, ömür boyu yüce Hindistan milletinin kalbinde yaşayacaktır." (Petersen 2021)

Görüldüğü gibi, Modi ve BJP'li siyasetçiler elit ve seçkin sınıflara karşı oldukça eleştirel yaklaşmaktadır.

5.11. POPÜLİST PARTİLER "GERÇEK HALKI SADECE KENDİLERİNİN TEMSİL ETTİĞİNİ İDDİA EDERLER"

Yukarıda ifade edildiği gibi, başta Başbakan Modi olmak üzere BJP'li siyasetçiler muhalefeti eleştirirken, muhalif siyasi partilerin düşmanlarla işbirliği yaptıklarını, muhalefetin yüce Hindistan milletinin sorunlarını yüce Hindistan milletine yabancılaşmış olduklarından ötürü çözemeyeceklerini belirtmektedirler. Bu bağlamda, sadece ve sadece BJP'nin, yani kendilerinin halkı temsil ettiklerini iddia etmektedirler. Hem 2014 yılındaki seçim kampanyasında hem de 2019 yılındaki seçim kampanyasında bu durumun izlerine rastlanmaktadır (BJP 2014, 41-47; BJP 2019, 14-18).

5.12. POPÜLİST PARTİLER "MUHALEFETİ GAYRİ MEŞRU OLARAK GÖRMEKTEDİRLER"

Yukarıda, alt başlık 5.3.'te de belirtildiği üzere, Modi yönetimi muhalefeti gayri meşru görmektedir. Christophe Jaffrelot'a göre hem muhalefetteyken hem de iktidardayken Modi yönetiminin neredeyse bütün muhalefet partilerini ihanetle suçlaması ve reddetmesi, Hindistan'daki çoğunluğu reddetmesi anlamına gelmektedir (2016). Yukarıda da belirtildiği gibi, gerek 2014 yılındaki seçimler sırasında gerek 2019 yılındaki seçimler sırasında bu tutum sergilenmiştir.

5.13. POPÜLİST PARTİLER "KENDİLERİNİ HALKIN KENDİ ÇIKARLARINI SAVUNMALARI İÇİN SEÇTİĞİ "BEKÇİ" OLARAK GÖRÜRLER"

2014 yılındaki seçim kampanyasında BJP'nin sloganı "İyi günler gelecek" anlamına gelen Hintçe *Achhe din aanewale hain* sözüydü. Bu söz, BJP'nin seçildiği zaman Hindistan için artık refah ve zenginliğin konuşulacağı, yani iyi günlerin geleceği anlamına gelmekteydi (Hindustan Times 2014).

Somut bir örnek olarak, 2019 yılındaki seçim kampanyasında Modi, BJP'li kadroların Hindistan'ı koruyan "bekçiler" olduğunu belirtmiştir. Hatta başta Modi olmak üzere BJP'li siyasetçiler Twitter'da isimlerinin önüne bekçi anlamına gelen Hintçe *chowkidar* kelimesini yazmışlardır (The Telegraph 2019).

5.14. POPÜLİST PARTİLERDE "LİDER TEK HÂKİMDİR VE MERKEZİYETÇİ BİR SİSTEMLE HAREKET EDER"

Narendra Modi, 2013 yılında BJP'nin liderlik koltuğuna oturmuştur. 2014 yılında iktidara geldikten sonra, parti içerisinde ve hükümet içerisinde etkisi daha fazla hissedilmeye başlamıştır. Jaffrelot'a göre, her geçen gün Modi daha fazla güç kazanmakta ve etrafındakiler bir asker gibi "emredersiniz efendim" (yes-sir) sözünü Modi'ye karşı sürekli kullanır hale gelmiştir (2015). Örneğin, Modi bir yasa tasarısının mecliste milletvekilleri tarafından tartışılıp oy birliğiyle kabul edilmesindense, hızlı hareket edebilmek ve kendi deyimiyle "meclis engeline" takılmamak için ülkeyi Başbakanlık yönetmelikleriyle yönetmeye çalışmaktadır (Jaffrelot 2015).

5.15. POPÜLİST PARTİLERİN "İDDİALARI NORMATİF VE RETORİK OLDUĞU VE VERİYE DAYANMADIĞI İÇİN YANLIŞLANAMAMAKTADIR"

BJP'nin ve Başbakan Modi'nin muhalefeti gayri meşru görmesi ve muhalefeti Hindistan düşmanlarıyla işbirliği yaptığı yönündeki eleştirileri, gözaltına alınan gazeteci, akademisyen ve üniversite öğrencilerini terörle itham etmesi (BBC 2017) ve halkın gerçek temsilcisinin sadece kendileri olduğunu ve diğer siyasi partilerine Hindistan milletine yabancılaşmış olduğu için onların sorunlarına bir çare üretemeyecekleri gibi sözleri hiçbir veriye ve bir kanıta dayanmadığı için soyut bir iddia olarak kalmakta ve BJP'ye muhalif çevreler tarafından yanlışlanamamaktadır. Modi ve BJP'nin bu tutumu, diğer alt başlıklarda ifade edildiği gibi, hem 2014 yılındaki seçim kampanyasında hem de 2019 yılındaki seçim kampanyasında sürdürmüştür.

5.16. POPÜLİST PARTİLER "AZINLIKLARIN HAK TALEPLERİNİ ADALETSİZLİK OLARAK GÖRÜRLER"

BJP'nin 2014 yılındaki Hindistan genel seçimleri için hazırladığı seçim manifestosunda azınlıklar için özel bir başlık açılmış ve azınlıkların temel hak ve hürriyetlerin sonuna kadar korunacağının teminatı verilmiştir (BJP 2014, 53-54). Ancak 2014 yılındaki seçim sonuçlarına göre BJP'nin iktidara gelmesinden sonra, Modi ve BJP'li siyasetçilerin Hindutva teorisi etrafında geliştirdikleri milliyetçi söylem, azınlıklar konusunda kendisini sert bir şekilde hissettirmeye başlamıştır.

Yukarıda çeşitli alt başlıklarda verilen örneklerden hareketle, bizzat Başbakan Modi tarafından Keşmir'de 2016 yılında polis tarafından öldürülen Burhan Wani için

hiçbir delil olmadan terörist denmesi ve kamu görevlisinin korunması, sosyalistlerin ve sosyalist düşüncenin fikir hürriyetine aykırı bir şekilde bir güvenlik sorunu olarak görülmesinin (Andersen ve Shridhar 2019, 83) ve Assam'daki göçmen kriziyle ilgili BJP'li siyasetçiler tarafından göçmenler için "baş belaları" sözcüğünün kullanılması gibi örnekler bu duruma örnek gösterilebilir. Modi yönetiminin iktidar dönemine bakıldığında, 2016 yılından itibaren azınlıklara karşı keskin bir milliyetçi söylemin hâkim olduğu ve 2014 yılındaki seçim manifestosunun aksine 2019 yılında radikal bir değişim görülmektedir.

5.17. POPÜLİST PARTİLER "SİYASAL ELEŞTİRİLERİ KENDİ VARLIKLARINA YÖNELİK BİR TEHDİT OLARAK ALGILARLAR"

Popülist politik hareketlerin karakteristik özelliklerine bakıldığında, popülist bir siyasi parti iktidardayken halkın çıkarlarını koruduğunu ve bu uğurda savaş verdiğini iddia etmektedir. Bu savaş sırasında diğer muhalif partiler tarafından yöneltilen eleştirileri ise, düşmanla iş birliği yapan halkın çıkarlarını hiçe sayan ve halkın çıkarları için düşmanlarla savaşan kendi varlıklarına yönelik tehditler olarak algılamaktadırlar.

Modi yönetimi Hindistan'da iktidara geldiği 2014 yılından itibaren, kendilerine yöneltilen eleştirileri böyle yorumlamıştır. Örneğin, 2019 yılında ana muhalefet partisi Kongre Partisi'nin Pakistan Askeri Kuvvetlerinin Hindistan Hava Kuvvetleri mensubu savaş uçağı pilotu Abhinindan Varthman'ı esir almasından sonra, Hindistanlı pilot Varthman'ın serbest bırakılması için Modi yönetimine Pakistan'la diplomatik görüşmelerde bulunması gerektiğini belirtmesinin üzerine, sadece bu söze dayanaraktan Modi tarafından Kongre Partisi ve lideri Rahul Gandi'nin Pakistan'la (düşmanla) iş birliği yapmakla suçlanmıştır (BBC 2019).

5.18. POPÜLİST PARTİLER "SEÇİM EKONOMİSİNİ PARTİ STRATEJİLERİ İÇİN KULLANIRLAR"

Seçim ekonomisi, iktidarların seçimler yaklaştığında halktan oy alabilmek için seçmenleri etkilemek için hayata geçirilen uygulamalar olarak tanımlanabilir (Karatepe 2019).

2014 yılından önce BJP iktidar olmadığından ve elinizdeki Yüksek Lisans Tezinin sınırlılığını aşmamak için bu kısımda 2019 yılına bakılacaktır. Alt başlık 5.4.'te

açıklanmaya çalışıldığı gibi ekonomide yaşanan sıkıntılar ülkede bir güvensizlik ortamı yaratmıştır. Ancak 2019 seçimlerine kısa bir süre kalınca, Modi yönetimi bu güvensizlik ortamını yok etmeye ve seçmenlerin oylarını kazanmak amacıyla kısa vadeli girişimlerde bulunmuştur (Sender 2020).

Şekil 3: Hindistan'da İşsizlik Oranları

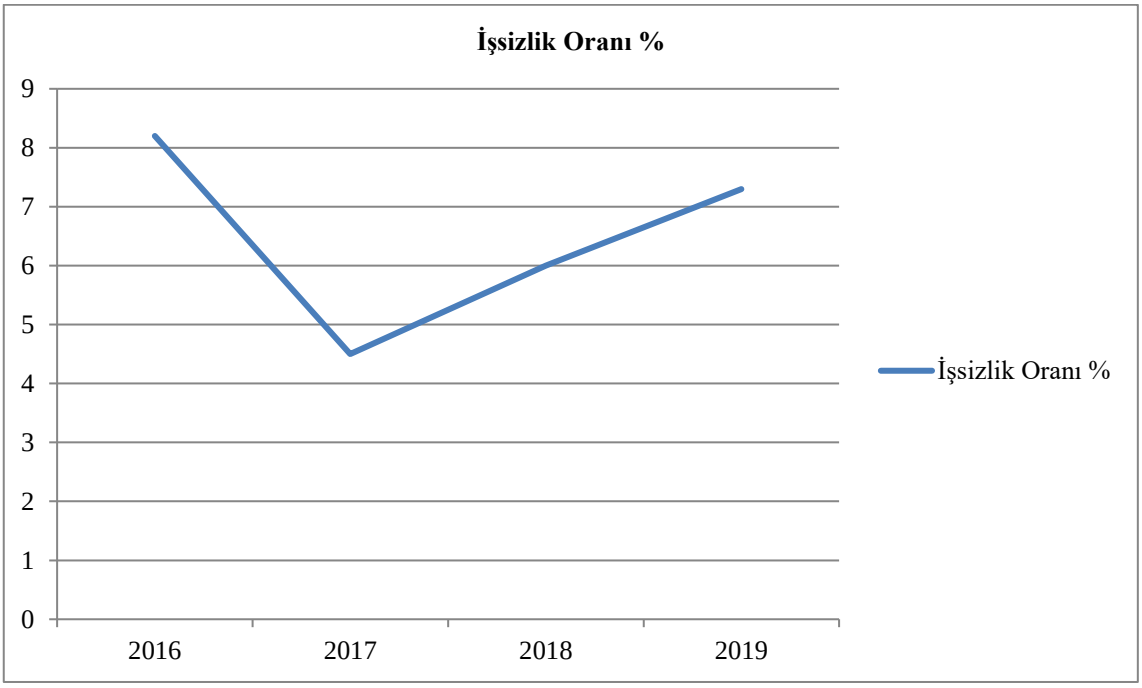

Kaynak: Hindistan İstatistik Kurumu

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere ve daha önce de detaylarıyla açıklandığı gibi, 2017 yılından itibaren işsizlik oranı tekrar yükselişe geçmiştir. Ayrıca Dünya Bankası verilerine göre, yine Hindistan genelinde işsizliğin toplam işgücüne oranı 2014 yılında %3,14 iken, 2018 yılında %5,33 olmuştur (WB 2019).

İlk önce 2019 yılının başında, yani seçimlere yaklaşık dört ay kalmışken alt yapı konusunda ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi noktasında bir ekonomik paket açıklanmıştır. Bu paketin açıklanmasından yaklaşık bir ay sonra, Modi yönetimi eğitim ve barınmayı Hindistan'ın en büyük sorunları olarak tanımlayarak bu iki sektör için ikinci bir ekonomi paketi açıklanmıştır (Sender 2020).

5.19. BÖLÜM ÖZETİ

Yukarıda detaylı bir şekilde popülist politik hareketlerin karakteristik özellikleri BJP ve onun lideri Narendra Modi üzerinden detaylıca açıklanmaya çalışılmıştır. Görüldüğü gibi bazı özellikler 2014 yılından 2019 yılına değişim geçirmiş, bazı özellikler 2019 yılında ortaya çıkmış ve bazı özellikler ise hiç değişmemiştir.

Tablo 5: BJP'de Gözlemlenen Değişim

Özellik	**2014**	**2019**	**Değişim (Var – Yok)**
Bölgesel farklılıklardan etkilenmekte ve ortaya çıktığı yere göre yeni özellikler göstermektedir.	Bölgesel farklıların BJP'nin politikalarında yer etmesi 2016-2017 yılında ortaya çıkmıştır.	2016-2017 yılında ortaya çıkan bu değişim, 2019 yılında da gözlemlenmektedir.	Var
Toplumlarda ortaya çıkan yoğun kaygı ve öfkenin bir ifade şekli olarak gözlemlenmektedir.	Toplumda ortaya çıkan yoğun kaygı 2014 yılında gözlemlenmiştir.	Toplumda ortaya çıkan yoğun kaygı 2019 yılında da gözlemlenmiştir.	Yok
Demokrasi ve hukuk devletinin temel prensipleri ile uyum sağlamamaktadır.	Demokrasi ve hukuk devletinin prensipleri ile uyum sağlamama 2016-2017 yılında ortaya çıkmıştır.	2016-2017 yılında ortaya çıkan bu değişim, 2019 yılında da gözlemlenmektedir.	Var
Hükümet harcamalarının plansız bir şekilde yapılmasından ötürü "sorumsuzdur".	Hükümet harcamalarının plansız yapılması 2016-2017 yılında ortaya çıkmıştır.	2016-2017 yılında ortaya çıkan bu değişim, 2019 yılında da gözlemlenmektedir.	Var
Halkların yeni siyasal arayışlara yönelmesi, popülist politik hareketlerin yükselmesine sebep olmaktadır.	Halkın yeni siyasal arayışlar içerisinde olması 2014 yılında etkisini göstermiştir.	Halk 2019 yılında yeniden BJP'yi iktidara seçmiştir.	Yok
Sağ popülist politik hareketler, milliyetçi ve muhafazakârdır.	BJP 2014 yılında milliyetçi ve muhafazakâr bir	2019 yılında da bu politika etkisini sürdürmüştür.	Yok

	politika izlemiştir.		
Halkın karşılanmayan arzularını karşılamaya çalıştıklarını iddia ederler.	BJP 2014 yılında halkın karşılanmayan arzularını karşıladıklarını ifade etmiştir.	2019 yılında da bu söylem devam etmiştir.	Yok
Toplumların yaşadığı sosyoekonomik krizler sonrasında yükselişe geçmektedir.	BJP 2014 yılı öncesinde yaşanan krizler sonucu iktidara gelmiştir.	BJP'ye 2019 yılı öncesinde yaşanan krizler sonucu daha güçlü bir destek verilmiştir.	Yok
Elit ve seçkin sınıflara eleştirel yaklaşmaktadır.	BJP 2014 yılında elit ve seçkin sınıflara eleştirel yaklaşmıştır.	BJP 2019 yılında elit ve seçkin sınıflara eleştirel yaklaşmıştır.	Yok
Gerçek halkı sadece kendilerinin temsil ettiğini iddia ederler.	BJP 2014 yılında gerçek halkı sadece kendilerinin temsil ettiğini ifade etmiştir.	BJP 2019 yılında gerçek halkı sadece kendilerinin temsil ettiğini ifade etmiştir.	Yok
Muhalefeti gayri meşru olarak görmektedir.	BJP muhalefeti 2014 yılında gayri meşru gördüğünü belirtmiştir.	Bu söylem 2019 yılında da gözlemlenmektedir.	Yok
Kendilerini halkın kendi çıkarlarını savunmaları için seçtiği bekçi olarak görürler.	BJP'nin 2014 yılında kendilerini halkın çıkarlarını savunan bekçi olarak tanımladıkları gözlenmiştir.	BJP'nin 2019 yılında da kendilerini halkın çıkarlarını savunan bekçi olarak tanımladıkları gözlenmiştir.	Yok
Lider tek hâkimdir ve merkeziyetçi bir sistemle hareket ederler.	Narendra Modi'nin BJP'nin tek lideri olarak merkeziyetçi bir yaklaşımda politikalar izlemesi 2016-2017 yıllarında ortaya çıkmıştır.	Bu tutum 2019 yılında da gözlemlenmiştir.	Var
İddiaları normatif ve retorik olduğu ve veriye dayanmadığı için yanlışlanamamaktadır.	BJP'nin 2014 yılındaki iddiaları veriye dayanmadığı için yanlışlanamamaktadır.	Bu tutum 2019 yılında da gözlemlenmiştir.	Yok

Azınlıkların hak taleplerini adaletsizlik olarak görürler.	Azınlıkların hak taleplerini adaletsizlik olarak görülmesi 2016-2017 yılında ortaya çıkmıştır.	Bu tutum 2019 yılında da gözlemlenmiştir.	Var
Siyasal eleştirileri, kendi varlıklarına yönelik bir tehdit olarak algılarlar.	Siyasal eleştirileri kendi varlıklarına yönelik bir tehdit olarak görmeleri 2014 yılında gözlemlenmiştir.	Bu tutum 2019 yılında da gözlemlenmiştir.	Yok
Seçim ekonomisini parti stratejileri için kullanırlar.	2014 yılında bu tutum gözlemlenmemiştir.	Seçim ekonomisini BJP'nin kendi parti stratejileri için kullanması 2019 yılında ortaya çıkmıştır.	Var

BÖLÜM 6

6. ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, bir önceki bölümde 2014-2019 seçimleri arasında değişkenlik gösterdiği tespit edilen faktörlerin neden-sonuç ilişkileri kurulmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda, 5. Bölümün sonunda bulunan Tablo 5'de yer alan verilere göre var olan değişim detaylıca açıklanmaya çalışılacaktır.

6.1. POPÜLİST POLİTİKALAR "DEMOKRASİ VE HUKUK DEVLETİNİN TEMEL PRENSİPLERİ İLE UYUM SAĞLAMAMAKTADIR"

5. Bölümde açıklandığı üzere, BJP'nin izlediği politikaların demokrasi ve hukuk devletinin temel prensiplerini ihlal etmesi durumu 2016-2017 yılında ortaya çıkmaya başlamıştır.

Modi'nin ve BJP'nin Hindutva teorisi temelli milliyetçi ve muhafazakâr bir politika izlemesi ve 2. Bölümde detaylıca açıklandığı üzere Hindutva teorisinin gereklerine göre bir yol haritası oluşturması, Modi yönetiminin demokrasi ve hukuk devletinin prensiplerinden daha çok Hindutva'ya bağlı kaldığını göstermektedir. Ayrıca, 4. Bölümde de detaylıca görüldüğü gibi, popülist partiler yargı ve yasama erklerini bir engel olarak görmektedir (Müller 2019, 53-59).

BJP'nin 2014 seçim manifestosu, daha çok ekonomiyi, katılımcı demokrasiyi ve yolsuzlukla, yoksullukla ve işsizlikle mücadele gibi toplumsal meseleleri gündeme getiren bir görünüme sahipken, 2019 seçim manifestosu daha çok güvenlikçi, milliyetçi ve terörizmle mücadele, ordunun refahı, göçmenlerle mücadele gibi daha devletçi bir görünüme sahiptir. Bu bağlamda 2014 seçim manifestosunun ilk başlıkları "yolsuzluk", "işsizlik", "kara para aklama", "yoksullukla mücadele", "krizlerle mücadele"dir (BJP 2014, 4-7). Buna karşılık 2019 seçim manifestosunun ilk başlıkları "terörizme karşı sıfır tolerans", "ulusal güvenlik", "ordunun refahı", "sol aşırıcılıkla mücadele", "yasadışı göçmenlikle mücadele"dir (BJP 2019, 13-15). Buradan hareketle BJP iktidarının ilk başlarda daha çoğulcu ve katılımcı bir dil kullandığı söylenebilir. Bu dil, BJP'nin iktidar gücünü ele geçirmesinin ardından milliyetçi, güvenlikçi ve çoğunlukçu bir dile dönüşmüştür. 2016 yılında Keşmir'de Hizbu'l Mücahidin örgütü tarafından düzenlenen

iktidar karşıtı mitingde örgüte mensup Burhan Wani adlı gencin öldürülmesinden sonra bu dil daha fazla keskinleşmiştir (BBC 2016).

Modi'nin 2014 seçimleri için "katılımcı ve çoğulcu" demokrasi inşa etme vaadi ile yukarıda açıklanan siyasal politikalar, açık bir şekilde çelişmektedir. Demokrasinin olduğu bir ülkede, azınlıkların hakları ve hukukları gözetilmesi gerekirken Modi ve BJP'li siyasiler, "Sığır eti yiyenler bu ülkenin bir parçası değildir, dolayısıyla bu ülkede yaşama hakkına sahip değildir" açıklamalarında bulunmaktaydılar (BBC 2015).

2. ve 5. Bölümlerde açıklandığı gibi, Assamlı dört milyon insanın sınır dışı edilmesini öngören vatandaşlık düzenlemesi, BJP'nin liderlerinden ve Modi'nin yakın çalışma arkadaşlarından olan Raja Singh, "Eğer bu Arakanlı ve Bangladeşli göçmenler Hindistan'ı saygılı şekilde terk etmezlerse, vurulmalı ve yok edilmeliler. Ancak o zaman ülkemiz güvenli hale gelir. Yabancıları ülkemizde tutmak nasıl doğru olabilir? Bu baş belalarını ülkemizde tutmaya gerek yok." açıklamasıyla savunmuştur (Economic Times 2018). Modi, 2014 seçim sonuçları resmi olarak açıklandıktan sonra yaptığı konuşmada, "Hindistan küçük bir elitin değil, tüm Hindistanlıların olacaktır." demiştir (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 134). Ancak, ilerleyen günlerde yürütülen politikalar, Hindistan'ın sadece Hindulara ait olduğunu göstermiştir.

2019 seçimlerinde oyunu artırarak ikinci kez iktidara gelen BJP yönetimi, Ağustos 2019 tarihinde seçim vaatlerinden birisi olan Keşmir'in özerkliğini düzenleyen 370. maddeyi, "Keşmir'in Hindistan'ın iç meselesi olduğu" gerekçesiyle iptal etmiştir (BBC 2019). 2019 yılının Aralık ayında ise yine seçim vaatlerinden biri olan Vatandaşlık Yasası değiştirilmiştir (BBC 2020).

Vatandaşlık Yasası, komşu ülkelerden gelen bütün din mensuplarına 7 yıl Hindistan'da yaşadıktan sonra Hindistan vatandaşı olabilmeyi sağlamaktaydı. Ancak BJP iktidarı, komşu ülkelerden Pakistan ve Bangladeş'in Müslüman ülkeler olduğu gerekçesiyle Müslümanları bu kapsam dışında bırakmıştır (BBC 2020). Bu şekilde vatandaşlık hakkı kazananların tespit edildikten sonra vatandaşlıklarının iptal edileceği de bu değişiklik ile sağlandı (Andersen ve Damle 2019, 73). Bu yasal düzenleme yasadışı göçmenlerle mücadele olarak iktidar tarafından savunulmaktadır. Ancak böyle

bir düzenleme kaçak yollarla Hindistan'a gelen göçmenlerden ziyade, yasal yollarla Hindistan vatandaşlığını elde etmiş olan dini azınlıkların vatandaşlığını iptal etmektedir.

Hindutva'yı temel referans alan Hindu milliyetçileri açısından Hinduizm'in doktrinlerine sıkı sıkıya bağlı olmak önemli bir görev olduğundan ötürü, Hindu milliyetçileri için Hinduizm'de bulunan kast sistemine göre "dokunulmaz" kabul edilen Dalitler de en az Müslümanlar, Hristiyanlar ve komünistler kadar sorun teşkil etmektedir, çünkü kast sistemine göre, Dalitler ancak köle olabilen, diğer üst kastlarla hiçbir şekilde temas halinde bulunulmaması gereken Hindulardır (Dinesha 2016, 147). Hiçbir kast sınıfına mensup bir erkek veya kadın, Dalitlerden bir erkek veya kadınla evlenemez, arkadaş olamaz veya yanında çalışamaz. Genellikle Hindistan'ın kırsal kesimlerinde köylerde yaşayan Dalitler, bu bağlamda Hindistan toplumu içerisinde sosyal hayatta kendilerine bir yaşam alanı tesis edememektedir (Dinesha 2016, 148-150).

Hindistan siyasal tarihinde sol ve liberal partiler Dalitlerin topluma kazandırılması için çeşitli reformlar gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Nitekim bu partilerin Dalitlerin topluma kazandırılması yönündeki girişimleri, Hindistan'ın manevi önderi olarak kabul edilen Mahatma Gandi'den bir mirastır. 1935 yılında Hindistan'ı davet üzerine ziyaret eden Halide Edib Adıvar, Mahatma Gandi'nin kırsal kesimde köylerde yaşayan bu dışlanmış sınıfın tekrar topluma kazandırılması için Mahatma Gandi'nin çabalarını Hindistan ziyaretinden sonra yazdığı "Hindistan'a Dair" adlı eserinde oldukça detaylı bir şekilde anlatmaktadır (Adıvar 2014, 71). Gandi'yi manevi önder kabul eden Kongre Partisi başta olmak üzere sol liberal partiler bu politikayı hep takip etmişlerdir. Ancak günümüz Hindistan'ında Gandi'nin politikasını takip etmeye gayret eden bir iktidardan ziyade, Hindutva'yı temel referans alan Hindu milliyetçisi bir iktidar olduğundan ötürü, Dalitler bu dönemde daha fazla ayrımcılığa maruz kalmaktadır (Dinesha 2016, 145).

Medyada ve sosyal medya platformu olan Twitter'da paylaşılan görüntülere bakıldığında, Dalit mensubu insanlara yönelik şiddet daha net bir şekilde görülecektir. Bu bağlamda, kendilerine Hindistan toplumunda yeni bir yaşam alanı açmaya çalışan Dalitler, Hinduizm'deki katı normlar gereği bir üst kasta geçiş yapma imkânları olmadığından ötürü ya Müslüman ya da Hristiyan olarak din değiştirmektedir. Özellikle

Müslüman olan Dalit mensubu insan sayısı, son beş yılda Hindistan tarihinde en yüksek rakamlara ulaşmıştır (Chatterji, Hansen ve Jaffrelot 2019, 134). Dolayısıyla Hindu milliyetçiliği, azınlıklar kadar alt kastlarda yer alan Hindular için de yaşam alanlarını daraltmaktadır.

Modi yönetiminin demokrasi ve hukuk devletinin prensiplerine aykırı politikalar uygulamaya başlamasının nedeni, Modi yönetiminin Hindutva ideolojisine bağlı olmalarıdır (Singh 2019). Singh (2019), Modi ve BJP'nin Hindu milliyetçisi olmasından ötürü, doğası gereği çoğulculuk karşıtıdır. Başka bir ifadeyle, ideolojik bağlamda Hindutva'ya bağlı kalındığı için çoğulculuk karşıtlığı ortaya çıkmıştır. Singh'e göre (2019), demokrasi popülist Modi ve BJP için sadece seçim kazanmak için vardır.

6.2. POPÜLİST PARTİLER "HÜKÜMET HARCAMALARININ PLANSIZ YAPILMASINDAN ÖTÜRÜ SORUMSUZDUR"

5. Bölümde açıklandığı üzere, BJP'nin ekonomi yönetiminde plansız hareket etmesi ve kamu ekonomisini sorumsuzca yönetmesi 2016-2017 yılında ortaya çıkmıştır.

Modi'nin en önemli vaatleri işsizlikle ilgiliydi. Modi, yeni istihdam yaratacaklarını ifade ederek, "her evde bir çalışan" sloganını mitinglerde dile getirmekteydi. 5. Bölümde grafikle daha detaylı açıklandığı gibi, işsizlik oranlarında 2017 yılına kadar kısmen bir iyileşme yaşansa da 2017 yılından itibaren işsizlik oranı tekrar yükselişe geçmiştir. Dünya Bankası verilerine göre de 2014 yılı işsizliğin toplam işgücüne oranı %3,14 iken, 2019 yılında %5,33'e yükselmiştir (WB 2020). Dolayısıyla, işsizlik Hindistan'ın önemli sorunlarından biri olarak kalmaya devam etmektedir. Ayrıca, 2016 yılında ekonomiyi zora sokacak yatırım programının devreye alınması, planlı ekonomi yönetiminden uzaklaşılması bu olumlu gidişatı sekteye uğratmıştır (WB 2018, 39-44).

Hindistan'ın genel ekonomik durumunu daha iyi analiz edebilmek için GSYİH'ye ve GSYİH yıllık büyüme oranlarına bakmak gerekmektedir. Dünya Bankası verilerine göre, Hindistan'ın 2014 yılı GSYİH'sı 2,039 trilyon dolarken, 2019 yılında 2,719 trilyon dolardır. Yine Dünya Bankası verilerine göre, Hindistan'ın 2014 yılı GSYİH yıllık büyüme oranı %7,41 iken, 2019 yılında %6,811'dir (WB 2020).

2016 yılının Kasım ayında, Hindistan ekonomisi için oldukça önemli 500 ve 1000 Rupilik banknotların tedavülden tamamen kaldırılacağı yönünde bir adımın atılması ekonomide ciddi bir kriz yaratmıştır. 2017 yılından itibaren işsizliğin ve yoksulluğun artmasının en temel nedeni banknotların tedavülden tamamen kaldırılmasıdır, çünkü bu adım, piyasada nakit sıkıntısı ve buna bağlı olarak ekonomik daralma yaratmış ve birçok firma nakit sıkıntısından ötürü işçi çıkarmak zorunda kalmıştır (BBC 2016). Bu banknotların tedavülden çekilmesi sonrası oluşan ekonomik daralmayı eleştiren akademisyenler, gazeteciler ve muhalif siyasetçiler eleştirmiştir. Bu grupları "yozlaşmış elitler" olarak tanımlayan Modi ise, bu grupların eleştirilerine kendisini "çok çalışan fakir bir annenin oğlu" olarak tanımlayarak şöyle yanıt vermiştir: "Bir yanda Harvard'lı havasında konuşan entelektüeller, diğer yanda ise sıkı ve çok çalışarak ülke ekonomisine yarar sağlayan fakir bir annenin oğlu." (Rodrigues ve Pradhan 2017)

Ekonomik durumu gösteren veriler bütüncül olarak seçim vaatleri bağlamında değerlendirildiğinde, Modi'nin çok iyi bir performans sergilediği söylenemez. Özellikle de 2016 yılında piyasada en çok kullanılan banknotların bir anda piyasadan kaldırılması, yukarıda da belirtildiği gibi çok ciddi boyutlara ulaşan krize yol açmıştır. Büyüme oranlarına bakıldığında bu durum açıkça görülmektedir. Buna rağmen Modi, 2019 seçimlerinde oyunu artırarak tekrar ikinci kez Başbakanlık koltuğuna oturdu ve partisi BJP iktidar olmuştur. Daha önce de belirtildiği gibi, Hindistan demokrasi tarihinde ilk kez bir parti oyunu artırarak ikinci kez iktidar olmuştur.

Popülist partilerde lider üzerinden merkeziyetçi bir yaklaşımın ortaya çıkması ve kolektif çalışmanın ortadan kalkıp dar bir kadro tarafından kararların alınması sonucunda, ortaya sonucu ağır tablolar çıkmaktadır (Plagemann ve Ufen 2017, 4-5). Bu bağlamda, bir anda yukarıda bahsi geçen banknotların tedavülden kaldırılmaları, merkeziyetçilik sonucu bütün kararları lider ve liderin yakınında olan insanlar tarafından ilgili kurumlara ve kişilere danışılmadan alınmasıdır (Plagemann 2017). Başka bir etken ise, liderlik kültü oluştuğundan ötürü "lider haklıdır" düşüncesinin bürokraside oluşmasıdır (Plagemann 2017). Nitekim Plagemann'a göre (2017), Modi bu kararını sadece Maliye Bakanına sorarak almıştır.

6.3. "HALKLARIN YENİ SİYASAL ARAYIŞLARA YÖNELMESİ, POPÜLİST POLİTİK HAREKETLERİN YÜKSELMESİNE NEDEN OLMAKTADIR"

2014 yılında gerçekleştirilen seçimlerden önce, 2004 yılından itibaren Hindistan'da Kongre Partisi iktidardaydı. Kongre Partisi, daha önce de açıklandığı gibi, Hindistan'ın kurucu partisi olup Hindistan'ın önde gelen şahsiyetlerinden Mahatma Gandi, Jawaharlal Nehru ve Kumaraswami Kamaraj gibi seçkinler tarafından kurulmuştur. Bu bağlamda, parti kurulduğu günden bu yana hep Hindistan'ın seçkinleri tarafından yönetilmiştir. Jawaharlal Nehru, Nehru'nun kızı İndira Gandi, daha sonra Rajiv Gandi partinin Genel Başkanlık görevlerini üstlenmişlerdir. 2017 yılında ise Hindistan'ın en seçkin ailelerinden olan Gandi ailesine mensup olan ve Rajiv Gandi'nin oğlu olan Rahul Gandi partinin Genel Başkanlığına seçilmiştir (Naqshbandi 2017).

Kongre Partisi'nin 10 yıllık kesintisiz iktidarı döneminde küresel 2008-2009 ekonomik krizi toplumda önemli bir kırılma yaratmıştır. Küresel ekonomide önemli bir daralma yaşanması, Hindistan'ı derinden sarsmıştır (Nag 2014, 24). 1990'lı yıllardan itibaren ekonomide liberalleşme adımları izleyerek küresel ekonomiye eklemlenen ve böylelikle serbest piyasa ekonomisini benimseyen Hindistan'da yabancı sermaye ve yatırım önem kazanmıştır. Ancak, bunun sonucunda yabancı sermayeye ve yatırımcılara kolaylık sağlayabilmek için imtiyazlar getirilmiş ve yerli iş gücü değersizleşmeye başlamıştır (Telek 2017).

2008-2009 küresel ekonomik kriz nedeniyle yabancı sermayenin Hindistan'dan ayrılması sonucu ülke ekonomisi bunalıma girmiş ve yoksulluk ve işsizlik oranları artmıştır. Ancak buna rağmen dönemin Başbakanı ve Kongre Partisi lideri Man Mohan Singh küresel krizin etkilerinin aşıldığını ve Hindistan ekonomisinin toparlanmak için bir ivme yakaladığını belirtmiştir (BBC 2013). Bunun sonucunda başta BJP olmak üzere, birçok muhalefet partisi Kongre Partisi'nin siyasal elitlerini eleştirerek Kongre Partisi'nin halktan "kopuk" olduğunu dile getirmiştir (Chattopadhyay 2020).

2013 yılında BJP'nin Başbakan Adaylığına seçilen Modi, "Kongre Partililerin halkı kendileri gibi Başbakan maaşı aldıklarını sandıklarını, çaycıların günlük kazandıkları 100 Rupi'nin[12] hiçbir şeye yetmediğini" vurgulayarak, ülkede işsizlik oranının her geçen gün daha fazla arttığını söylemiştir (Guichard 2017). Ayrıca,

[12] Hindistan Para Birimi

seçimlere kısa bir süre varken, kamuda yolsuzluk skandallarının basına yansıması hem halkın gözündeki Kongre Partisi imajına zarar vermiştir hem de Modi ve BJP'li siyasetçiler için yeni bir eleştiri alanı doğmuştur.

Modi, dönemin Başbakanı Man Mohan Singh'e Hindistan'da yerel dilde "sessiz" anlamına gelen *Maun* Mohan Singh şeklinde seslenerek, ülke için hiçbir şey yapmadıklarını ve sessiz kaldıklarını eleştirmiş ve kendisinin ise halkın çıkarlarının "bekçisi" olduğunu vurgulamıştır (Zain 2019, 202). Modi, seçim kampanyasını "halkı yozlaşmış elitlerden kurtarma" ve Hindistan'da "hanedan saltanatına son verip halkı egemen kılma" üzerinden yürütmüştür ve halkı Hindistan'daki siyasi liderler arasında sadece kendisinin temsil ettiğini belirtmiştir (Plagemann ve Destradi 2019, 289-290). Modi'nin hitap ettiği siyasi dil incelendiğinde de, kendi destekçilerine "kardeş", "dost", "halkım" ve "anne" diye seslenirken, karşıtlarına ise "düşmanlarla işbirliği yapan iç düşmanlar" olarak seslendiği görülmektedir (Jaffrelot ve Martelli 2017).

Halkın yaşadığı sosyoekonomik bunalım, halkı yeni bir siyasal arayışa yöneltmiştir (Pandey 2018). Bu bağlamda, Modi Hindistan halkının yeni siyasal arayışının bir temsilcisi olarak ortaya çıkmıştır. Örneğin, Modi'nin seçim kampanyası sırasındaki sloganları *Har har Modi* (Herkes Modi) ve *Har ghar Modi* (Modi her evde) şeklindeydi (Zain 2019, 202). En nihayetinde, Modi liderliğindeki BJP halktan aldığı destekle 2014 yılında iktidara gelmiştir.

Zain'e göre (2019, 202), Hindistan'da popülizmin en önemli özelliği olarak bilinen sisteme karşı halkın kızgınlığı olmasaydı, Modi'nin seçim kampanyası ne kadar güçlü olursa olsun, seçimi kazanamayabilirdi. Nitekim, mevcut sisteme karşı halkın bir kızgınlık ve öfke hissinin güçlü olduğu her yerde popülist politik hareketlerin yükselişe geçtiği yönünde kuvvetli bir öngörü bulunmaktadır (Mudde 2016; Jaffrelot 2015). Modi de, popülist bir lider olarak iyi bir seçim stratejisi yürütmüştür. Örneğin, Kongre Partili bir siyasetçi Modi'yi çaycı bir babanın oğlu olması sebebiyle "teaboy" diyerek küçümsemiştir. Modi ise, "teaboy" olmaktan gurur duyduğunu ve kendisinin "halktan biri" olduğunu ifade etmiş ve çayhaneleri ziyaret ederek halkla iletişim kurabilmek için "çay buluşmaları" düzenlemiştir (Zain 2019, 203).

2019 yılındaki seçimlerden önce ise, Pakistan'la yaşanan çatışmalar güvenlik krizinin yaşanmasına yol açmıştır. 14 Şubat 2019 tarihinde Hindistan ulusal basınında ve BJP yönetimi tarafından Pakistan kaynaklı olduğu ileri sürülen Cammu Keşmir'e yapılan saldırı Hindistan'da endişeyle karşılanmıştır. Cammu Keşmir saldırısı sonucu 44 Hindistanlı asker hayatını kaybederken, 20 Hindistanlı asker yaralanmıştır (BBC 2019). Modi ve BJP, bu saldırıyı muhalefete yönelik kullanarak seçim propaganda aracına dönüştürmüş ve böylelikle halkın duygularına tesir etmeye çalışmıştır (Zain 2020, 103). Örneğin, saldırıda bir ihmal olup olmadığını ve saldırının nedeninin araştırılması gerektiğini ifade eden muhalefet hakkında, muhalefetin "Hindu ulusu için şehit olan askerlere" hakaret ettiği ve "Pakistan dilini" konuştuğu söylenmiştir (Zain 2020, 103). Ayrıca, Kongre Partisi'nin Keşmir bölgesinde güveni, barışı ve istikrarı tesis edebilmek için bölgedeki tüm örgütlerle görüşeceğini ifade etmesi üzerine Narendra Modi, "Kongre Partisi'nin Pakistan'da rüşvet alarak Hindistanlı gençleri kışkırtacağını" ifade ederek, ana muhalefet partisine şu soruyu yöneltmiştir: "Kongre Partisi Hindistan'ın mı, yoksa Pakistan'ın mı yanındadır?" (Zain 2020, 103).

44 askerin intikamını almak için, bir süre sonra Hindistan Hava Kuvvetleri tarafından Hindistan ve Pakistan sınırında yer alan Balakot'a saldırı başlatılmıştır. Operasyon başlayınca, Modi ve BJP "300 militan öldürüldü ve şehitlerin intikamı alındı" şeklinde operasyonu savunup seçimleri kaybederlerse diğer partilerin intikam almayacaklarını, tam tersine "düşmanla iş birliği yapacaklarını" ifade etmiştir (Zain 2020, 107). Bu bağlamda, seçim propagandası boyunca terörizme karşı savaşın ulusal güvenliği sağlayabilmek için hayati bir önem taşıdığı, bunu da ancak Modi gibi güçlü bir liderin başarabileceği ve dolayısıyla, ulusal güvenlik için Modi'nin yeniden Başbakan olmasının bir zorunluluk olduğu vurgulanmıştır (Zain 2020, 107).

Singh'e göre (2019), iktidarların popülist çoğunlukçu politikaları sebebiyle toplumsal yaşamda sosyoekonomik eşitsizlikler ve adaletsizlikler yaşanmaktadır. Bu sebeple, yaşanan sosyoekonomik krizleri aşabilmek için halk yeni siyasal arayışlara yönelmektedir (Singh 2019). Bununla birlikte, halk daha önceki iktidar döneminde krizler yaşadığından ötürü "eskiye dönmek" istememektedir. Başka bir ifadeyle, Kongre Partisi 10 yıl kesintisiz iktidarda kaldığından ve 10 yıl boyunca dönem dönem krizler yaşandığından ötürü halk 2019 seçimlerinde yeniden "eski krizleri" yaşamamak için ve

henüz "yeni" iktidarda olan Hindu milliyetçisi bir partiye tekrar destek sağlamıştır (Singh 2019). Bu desteğin alınmasında, Pakistan'la yaşanan düşük gerilimli çatışmaların halkın duygusallığını artırması, Modi ve BJP'nin muhalefeti düşmanla işbirliği yapmakla suçlaması ve seçim döneminde milliyetçi ve ideolojik bir yaklaşımla popülist çoğunlukçu bir strateji izlemesi de etkili olmuştur (Zain 2020, 132).

6.4. POPÜLİST PARTİLERDE "LİDER TEK HÂKİMDİR VE MERKEZİYETÇİ BİR SİSTEMLE HAREKET EDER"

Narendra Modi, Hindistan'ın federal demokratik yapısının aksine Başbakan olduktan sonra "yargı ve yasama engeline" takılmamak için merkeziyetçi bir yönetim benimsemiştir (Manor 2015, 747-750; Wyatt 2014, 39-43). Bu bağlamda, önceki iktidarların aksine güç merkezileşmesi yaşanmıştır. Modi'nin Başbakan olmasından kısa süre üst düzey parti yetkililerinin partiden ayrılmaları, Hindistan kamuoyunda bu merkezileşme çabalarıyla ilişkilendirilmiştir (Manor 2015, 737).

Başlangıçta partisinin parlamentoda yasa çıkarmak için çoğunluğu bulunmayan Modi, bir dizi Başbakanlık Kararnameleri çıkararak gücün daha fazla merkezileşmesine yol açmıştır (Sen 2015, 777-782). Bu kararnamelerden sonra, yargı erki üzerinde yürütme erkinin denetimini artıran ve yargı denetimini azaltan bir tasarı kabul edilmiştir (Stepan 2015; 130-131). Yargı denetimi üzerinde kabul edilen tasarı sonrası, yürütme gücünün tek elde toplanması bağlamında, federal eyaletlerin her biri için sosyal adaleti tesis etmek için çalışan ve 1990 yılında özerk olarak kurulmuş olan Planlama Komisyonu kaldırılmış ve bu kurumun yerine Başbakanlığa bağlı Hindistan'ı Dönüştürme Komisyonu kurulmuştur (Sengupta 2015; 792-796).

Merkezileşme çabaları bağlamında parti ve iktidar yönetimi dışında sivil toplum kuruluşlarına yönelik baskı politikaları da Modi yönetimi tarafından uygulanmıştır. Örneğin, 2015 yılından itibaren İstihbarat Bürosu tarafından çok sayıda ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşuna yönelik çok sayıda tek taraflı soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma başlatılan kuruluşlar arasında Medecins Sans Frontieres, Avaaz ve Sierra Club gibi uluslararası insani yardım örgütleri bulunmaktaydı (Manor 2015, 743; Ruparaleia 2016, 752).

2017 yılı itibariyle, 1200 kanun Modi yönetimi tarafından yürürlükten kaldırılmış olup, 2017 yılından itibaren tam anlamıyla bir merkezileşmeden bahsedilmektedir (Nair 2017). Bir araştırmaya göre, BJP hükümeti kademeli olarak ancak sistematik olarak siyasi yürütmeyi sorumlu tutan neredeyse tüm mevcut mekanizmalara ya bu mekanizmaların siyasi yürütmeye itaat etmesini sağlayarak ya da partiye sadık olanlar tarafından ele geçirilerek "saldırmıştır" (Khaitan 2020, 53-56).

Bu merkeziyetçi yaklaşımın temelinde Hindutva teorisinin de etkisi olduğu belirtilmektedir, çünkü Hindutva teorisine göre, devlet tek elden tüm ülkeyi bu teoriye göre yönetmelidir (Narayan 2019). Modi yönetimi de açıkça Hindutva temelli milliyetçi ve ideolojik yaklaşımı benimsediğinden ötürü bu bağlam Hindistan siyasetinde kurulmaktadır (Narayan 2019). Bu çerçevede, Modi üzerinden merkeziyetçi yaklaşımın etkisiyle karizmatik bir liderlik olgusu da yaratılmıştır (Zain 2020, 105). Nitekim aşağıda bazı örnekleri de verildiği gibi, 2019 seçimleri sırasında BJP'nin neredeyse bütün kurumsal sloganları Modi üzerineydi:

- *Apni Sarkar Modi Sarkar* (Hükümetimiz, Modi hükümeti)
- *Phir Ek Bar Modi Sarkar* (Yeniden Modi hükümeti)
- *Bharat Mangay Modi Sarkar* (Hindistan Modi hükümetini istiyor)
- *Bharat Mange Modi Dobara* (Hindistan Modi'yi yeniden istiyor)
- *Bharat Bole Modi Phir Se* (Hindistan yeniden Modi diyor)

Bunun yanı sıra, sosyal medya platformu Twitter'da BJP'li hesaplar genelde Modi üzerinden "Hashtag" çalışmalarıyla seçim stratejisi sürdürmüştür (Zain 2020, 106). Aşağıda bir kısmı örnek olarak verilmektedir:

- #hardilmeimodi – Modi bütün kalplerde
- #bharatmangemodidobara – Hindistan Modi'yi yeniden istiyor
- #bharatbolemodifirse – Hindistan yeniden Modi diyor
- #phirekbaarmodisarkar – Yeniden Modi hükümeti
- #jeetegatomodihi – Modi kesin kazanacak

- #harvotemodiko – Bütün oylar Modi'ye
- #modi2begins – Modi 2.0 başlıyor
- #modiaagaya – Modi geldi
- #modireturns – Modi geri dönüyor
- #everyvoteformodi – Bütün oylar Modi'ye
- #modionceagain – Yeniden Modi
- #myfirstvoteformodi – İlk oyum Modi'ye
- #deshkagauravmodi – Modi ülkenin gururudur
- #harboothparmodi – Her ankette Modi
- #modiagain – Yeniden Modi
- #modihiaayega – Modi kesin geliyor
- #firekbaarmodisarkar – Yeniden Modi hükümeti
- #modihaikaamdar– Modi çalışan kişidir
- #modihaitohmumkinhai – Eğer Modi varsa, mümkündür
- #modiphirse – Yeniden Modi

Görüldüğü gibi açık bir şekilde 2019 seçim stratejisi Modi'nin liderliği ve karizmatik liderlik olgusu üzerinden yürütülmüştür. 2014 seçim stratejisi ise, Hinduizm dininin sembolik isimleri Baba Ramdev ve Swami Adityanath gibi isimlere atıf yapılarak, bu isimlerin mezarları ziyaret edilerek, Hinduizm dinini yansıtan tapınak, ibadet veya din âlimi gibi ziyaretlere ait fotoğraflar sosyal medyada paylaşılarak ve siyasi vaatleri dini referanslar üzerinden betimleyerek yürütülmüştür (Pande 2014). Ancak Modi Başbakan olduktan sonra kendisine bağlı merkeziyetçi bir yönetim anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu lidere bağlı merkeziyetçiliğin ortaya çıkmasının nedeni ise, popülist partilerin ortak bir özelliği olan "halkı savunacak bir kahraman yaratma" özelliğinden kaynaklanmaktadır (Plagemann ve Ufen 2017, 7-9). Buna göre, Modi "halk için savaşan, halkın içinden biri olan bir halk kahramanı"dır. Bu tutum sebebiyle, 2016-2017 yılında tamamen merkezden yönetilen, eyalet hükümetlerinin ve yerel yönetimlerin yetkilerinin sınırlandırıldığı bir Hindistan ortaya çıkmış bulunmaktadır (Plagemann ve Ufen 2017, 9).

6.5. POPÜLİST PARTİLER "AZINLIKLARIN HAK TALEPLERİNİ ADALETSİZLİK OLARAK GÖRÜRLER"

Modi yönetimi, daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, Hindutva teorisini esas alan bir yaklaşımla politikalar uygulamaktadır. Bu sebeple, Modi yönetimi Hindistan'daki bütün sınıflardan ziyade Hindu çoğunluğunu esas alan bir yaklaşım sergilemektedir. Bu husus ise beraberinde kutuplaşma eğilimini getirmektedir (Narayan 2019). Ayrıca, Modi ve BJP'nin bağlı olduğu ve görüşlerini paylaştığı Hindu milliyetçiliği fikriyatı, liberal demokrasinin temeli olan çoğulculuğa karşı çıkmakta ve Hindu ulusunun olası muhalif unsurlarını reddetmektedir (Jaffrelot 2017).

Kutuplaşma eğilimi kendini daha çok din alanında göstermektedir (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6). Din temelli bir milliyetçilik anlayışı gösteren Modi ve BJP yöneticilerine göre, "Hindistan, Hindularındır" ve "Hindu, Hindistan'la aidiyet bağı kurabilen kişidir" (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6). Bu tanımlama, Müller'in (2017), "Popülistler insanların kim ve ne olduklarına karar verir ve kendi koydukları şartlara uyan insanları gerçek halktan kabul ederler." tanımlamasını hatırlatmaktadır. Müller'in de ifade ettiği gibi, popülist yöntemlerle Modi ve BJP'li siyasetçiler insanları tanımlamakta ve bu tanımlamalara göre sınıflandırmaktadır. Nitekim onlara göre bu sınıflandırma gerçek halk, elitler ve ötekiler şeklinde kendini göstermektedir (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6). Başka bir ifadeyle, popülist siyasetin bir sonucu olarak "biz ve onlar" dikotomisi Modi ve BJP tarafından kullanılmaktadır (Mazzoleni ve Bracciale 2018). Bu çoğunlukçu yaklaşım, "gerçek halkı" diğerlerinden, yani azınlıklardan ayırarak Hindu çoğunluğunun üstünlüğünü ortaya çıkarmaktadır (Hajdari 2018). Bu bağlamda, 2014 yılından bu yana elitizm karşıtlığı ve Modi'nin "gerçek halkla" doğrudan iletişim kurma çabalarının yanı sıra, çoğulculuk karşıtlığına ve dışlayıcı kimlik siyasetine Hindistan'da daha fazla rastlanır olmuştur (Plagemann ve Destradi 2019, 290).

Jaffrelot (2017, 52-53), popülist siyasetin bir sonucu olarak karşılaşılan çoğunlukçuluk ve kimlik siyasetinin temel nedenini, BJP'nin Hindutva doktrinini takip eden ve uygulamaya çalışan bir grup Hindu milliyetçi örgütün bir parçası olması sebebiyle, Hindistanlı kimliği başta Müslümanlar olmak üzere dini azınlıklar tarafından Hindu medeniyeti ve Hinduizm ile eşitlenmesi gerektiği olarak açıklamaktadır.

Mazzoleni ve Bracciale göre (2018) ise, Hindutva ideolojisine bağlılığından ötürü çoğulculuk karşıtı politikalar uygulayan ve böylelikle popülist siyasi tarzın ortaya çıkmasıyla Hindistan nüfusu içerisinde "başkaları" ortaya çıkmış ve bu "başkaları" "gerçek halktan" daha aşağıda görülerek olabildiğince kamusal alandan uzakta tutulmaktadır.

Modi ve BJP Hindutva ideolojisinin mimarları olan Savarkar, Hedgewar ve Golwalkar'ın savunduğu gibi Hindistan'da "tek ulus, tek dil, tek kültür ve tek din"in tesis edileceğini her fırsatta belirtmektedir (Zain 2020, 73). Bu ise, Modi ve BJP'nin çoğunlukçu yaklaşımını gözler önüne sermektedir. Ayrıca, Kissas'a göre (2019), Hindutva ideolojisinin tarihsel ve geleneksel liderleriyle bağ kurulması ve Hindutva temelli politikaların uygulanması, "geçmişten gelen sembolik anlamların yeniden hayata geçirilmesi olarak" görülmektedir. Bu bağlamda, geçmişin güncele uyarlanması ise, rasyonel değil, daha çok duygusallıkla ilgili bir olgudur (Kissas 2019). Başka bir ifadeyle, Hindutva ideolojisine bağlı ortaya çıkan popülist siyasetin bir sonucu olan çoğunlukçuluk rasyonel değil, duygusaldır.

Modi ve BJP'li siyasetçiler, sağ popülist dünya görüşüne uygun şekilde, gerçek halkın yozlaşmış elitler tarafından ve halktan olmayan STK'lar tarafından istismar edildiğini belirtmektedir (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6). Örneğin, BJP'nin elit olarak tanımladığı oluşumlardan ana muhalefet partisi olan Kongre Partisi "halkı hep yanlış yönlendirmekle" ve "halkı aldatmakla" eleştirilmektedir. STK'ların ve Kongre Partisi'nin yanı sıra BJP tarafından mutlaka mücadele edilmesi gereken, terörizmle eşdeğer tutulan ve "sol terörizm" olarak tanımlanan sosyalist partiler, ülkeye ve "gerçek halka" tepeden bakan akademisyenler, "gerçek halkın" çıkarlarını gözetmeyen yargıçlar ve "gerçek halkı" manipüle etmeye çalışan ve Hindistan düşmanlarıyla iş birliği yapan İngiliz ve diğer yabancı medya kuruluşları da elitler olarak görülmektedir (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6-9).

Gerçek halk ise, bu aldatmalara karşı çoğunluğu oluşturup irade ortaya koyarak BJP'ye destek vermektedir (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6). Bu bağlamda, Modi ve BJP'li siyasetçiler, Mudde'nin (2007, 23) "Popülistler için halkın çoğunluğunun tutumu genel iradeyi yansıtmaktadır" gözlemine uygun şekilde, "İnsanların çoğunluğunun belirli kararları, görüşleri ve istekleri varsa, herkesin buna saygı duyması gerektiğini"

ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle, azınlıklar "gerçek" halka göre bir yaşam sürdürmelidir (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 6). Bu haliyle popülizm, Hindistan'ın kuruluşundan sonra kapsayıcılık, çoğulculuk ve hoşgörü politikalarından radikal bir değişimi simgelemektedir (Hajdari 2018). Buradan hareketle, Hindistan'da çoğulcu bir demokrasiden çok çoğunlukçu bir demokrasiden bahsedilebilir. Buna göre, aşağıda yer alan tabloda BJP'nin sağ popülist siyaseti yer almaktadır.

Tablo 6: BJP'nin Sağ Popülist Siyaseti

Halk	**Elitler**	**Ötekiler**
Hindular	Kongre Partisi ve sosyalist partiler	Müslümanlar
Vatanseverler	Akademisyenler	Milliyetçi olmayanlar
	Yargı	Dalitler
	STK'lar	
	İngiliz ve yabancı medya	

Kaynak: (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 11)

Hindistan siyasetinde popülist kutuplaştırıcı siyaset, Hindutva ideolojisinin din temelli bir doktrin olmasından dolayı en çok din alanında görülmüştür. Örneğin, Hinduizm dininde kutsal sayılan inek konusunda son yıllarda Hindistan kamuoyu oldukça meşgul olmaktadır. BJP'nin en yüksek oy aldığı eyaletlerin başında gelen Gujarat eyaleti BJP'li yerel hükümet 2017 yılında inek kesiminin ömür boyu hapis cezasıyla sonuçlanacağını açıklarken, Uluslararası Azınlıklar Örgütü'nün internet sitesinde yer alan bilgilere göre, 2015 yılından 2018 yılına kadar inek kestiği için suçlanıp radikal Hindu milliyetçileri tarafından öldürülen 44 kişinin 36'sı Müslüman, 4'ü Hristiyan, 4'ü ise kast sistemine göre "dokunulmaz" sınıf olarak kabul edilen Dalitlerdir (https://minorityrights.org/country/india/). İnsanların hayatlarını kaybetmesine rağmen başta Modi ve İçişleri Bakanı Amit Şah olmak üzere BJP'li siyasetçilerin önlem almamaları radikalizmi cesaretlendirmektedir (Varma 2019). Ayrıca, Modi ve diğer BJP'li siyasetçiler farklı uluslararası örgütler tarafından bu konuda kendilerine yöneltilen eleştirileri ise içişlerine müdahale olarak görmektedir (Varma 2019).

BJP'den önceki sol liberal veya merkez partilerin iktidarında, hükümetler Hindistan'da geleneksel Hinduizm dinine göre toplumda oluşan kast sisteminin yol

açtığı sosyoekonomik krizleri çözmeye çalışmıştır (Wyatt 2014, 41). BJP iktidarından önceki sol liberal iktidarların aksine, BJP hükümeti kast sistemi temelli toplumda sosyal ittifaklar şeklinde kendini gösteren kutuplaşma siyaseti sürdürmektedir (Narayan 2019). Bu durum, BJP'nin oy oranlarında da kendisini göstermektedir. Örneğin, BJP gerek 2014 seçimlerinde gerek 2019 seçimlerinde daha çok kırsal kesimde yaşayan ve nüfusunun çoğunluğu Hindu olan seçmenlerden destek görmüştür (Hindistan Seçim Komisyonu 2014; 2019). Bu durumu daha fazla anlamlandırabilmek için BJP'nin en fazla oy aldığı eyaletlerdeki oy oranlarına ve bu eyaletlerin demografik yapılarını incelemek yerinde olacaktır. Veriler aşağıda iki ayrı tablo şeklinde yer almaktadır.

Tablo 7: BJP'nin En Fazla Oy Aldığı Yedi Eyaletteki Oy Oranı ve Kazandığı Milletvekili Sayısı

Eyaletler	**Hindu Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)**	**Kırsal Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)**
Bihar	90	88,71
Chhattisgarh	95	76,76
Gujarat	89,68	58,51
Karnataka	84	62,44
Madhya Pradesh	90,89	72,37
Rajasthan	88,46	75,13
Uttar Pradesh	79,73	77,73

Kaynak: Hindistan Seçim Komisyonu, (https://eci.gov.in/)

Tablo 8: BJP'nin En Fazla Oy Aldığı Yedi Eyaletin Demografik Yapısı

Eyaletler	**Hindu Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)**	**Kırsal Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)**
Bihar	90	88,71
Chhattisgarh	95	76,76
Gujarat	89,68	58,51
Karnataka	84	62,44
Madhya Pradesh	90,89	72,37
Rajasthan	88,46	75,13
Uttar Pradesh	79,73	77,73

Kaynak: Hindistan İçişleri Bakanlığı, (https://www.mha.gov.in/)

Cammu Keşmir'in özerkliğini düzenleyen Hindistan Anayasasının 370. Maddesinin 2019 yılında iptal edilmesi Hindu çoğunluk tarafından takdir görmüşken, azınlıklar özellikle de Keşmirliler tarafından hak ihlali olarak görülmüştür (Narayan

2019). Protestolara karşı bölgede sokağa çıkma yasağı uygulanması, internet yayının kesilmesi ve medya haber yayın yasağının getirilmesi gibi uygulamalara karşı yükselen eleştirileri "adaletsizlik" olarak yorumlayan Modi yönetimi, söz konusu uygulamaların "güvenlik ve terör açısından gerekli görüldüğünden ötürü" uygulandığını savunmuştur (BBC 2019). Aynı şekilde 1992 yılında Hindu milliyetçilerinin saldırıları sonucu yıkılan Babri Cami'nin yerine bir Hindu tapınağının inşa edilmesi kararına yönelik dile getirilen eleştiriler de "Hinduların hakkını ihlal" ve "adaletsizlik" olarak görülmüştür (Narayan 2019).

2019 yılının Aralık ayında kabul edilen Vatandaşlık Yasası Değişikliği protestoları sırasında da Modi yönetimi aynı tavrı sergilemiştir. Sosyal medya uygulaması Twitter'dan açıklama yapan Modi, yasa değişikliğine karşı yapılan protestoları "talihsiz ve derinden üzücü" olarak yorumlayıp protestoları "şiddetli" bulduğunu belirtmiştir (DW 2019). Ancak, başta Jawaharlal Nehru Üniversitesi, Aligarh Müslim Üniversitesi ve Jamia Millia İslamia Üniversitesi'nde öğrenciler tarafından düzenlenen protestolarda kolluk kuvvetlerinin orantısız güç uygulayarak öğrencileri gözaltına almasını, tıpkı diğer olaylarda olduğu gibi Modi yönetimi "güvenlik" açısından gerekli görmüştür (Varma 2019).

Vatandaşlık Yasası değişikliği protestoları ülke geneline yayılmış ve söz konusu protestolarda polisin gerçek mermi kullandığı ve bazı protestocuları darp ettiği basına yansımış olup ülke genelinde yapılan protestolarda 35 kişi hayatını kaybetmiştir (BBC 2020). İnsan Hakları İzleme Örgütü, bu konuyla ilgili yayınladığı raporda, mevcut iktidarın Müslümanlara ve diğer azınlıklara yönelik baskı uyguladığını ve azınlıkları şiddetten koruyamadığını belirtmiştir (HRW 2021).

Narayan'a göre (2019), Modi iktidarı sadece devlet iktidarı olarak değil, aynı zamanda sosyal hizmet ve eylem yoluyla elde edilebilecek sosyal güç olarak görüyor. Bu nedenle, 2019 seçimlerinden sonra 2016 yılından itibaren daha yoğun bir şekilde ortaya çıkan kutuplaşma ve kutuplaştırma politikası devam etmektedir (Narayan 2019). Bu popülist siyasetin bir sonucu olarak liberal demokrasiye aykırı bir dizi uygulama ortaya çıkmaktadır (Mcdonnell ve Cabrera 2018, 11). Ayrıca, Hindutva temelli politikalar, Hindistan'ın kamusal kültürünün Hindu çoğunluğunun inançlarına ve isteklerine özgü bir şekilde dönüşüm geçirdiğini göstermektedir. Bu bağlamda,

Gidron ve Bonikowski'nin (2013, 21) tanımına uygun şekilde, popülizmin "kurumsal denge ve denetim mekanizmaları, müzakereler ve azınlık hakları gibi liberal değerlerden çok çoğunluğa öncelik verdiği" görülmektedir.

Modi ve BJP'nin azınlıkların hak taleplerini adaletsizlik olarak görmesi, alt başlık 6.1'le yakından ilgilidir. Tablo 6, 7 ve 8'den de görüleceği üzere, Modi'ye destek verenler daha çok kırsal kesimde yaşayan Hindulardır. Azınlıklar karşıtı popülist çoğunlukçu bir yaklaşım sergilenmesi, Hindutva ideolojisine bağlı kalındığından ve mevcut desteği muhafaza etmeye çalışmaktan kaynaklanmaktadır (Singh 2019). Narayan'a göre (2019), Modi ve BJP Hindutva ideolojisine uygun bir Hindistan "tasarlamak" için iktidar gücünü kaybetmek istememektedir.

6.6. POPÜLİST PARTİLER "SEÇİM EKONOMİSİNİ PARTİ STRATEJİLERİ İÇİN KULLANIRLAR"

5. Bölümde de belirtildiği üzere, 2014 yılı seçimleri öncesinde BJP iktidarda olmadığından ötürü, bu kısım tezin sınırlılığını aşmaktadır. Ancak, bununla birlikte yine 5. Bölümde belirtildiği gibi, 2019 yılı seçimlerinde BJP iktidarının seçim ekonomisi bağlamında stratejiler izlediği gözlemlenmiş ve bu bağlamda, bir değişim izlenmektedir.

Hindistan bağlamında popülizm araştırması yapan Jaffrelot ve Tillin'e göre (2017, 183-187), tüm dünyada popülist partilerin ortak bir özelliği, popülist partiler tarafından genellikle seçimlere kısa bir süre varken, seçmenin desteğini alabilmek amacıyla ekonomik faydaların seçmenlerin çeşitli alt gruplarına dağıtılması ve paylaştırılmasıdır. Bu bağlamda, Jaffrelot ve Tillin (2017, 187)seçimler öncesinde daha çok BJP'yi destekleyen gruplar ekonomik anlamda desteklendiği için, BJP vakası özelinde de seçim ekonomisine rastlanıldığını ifade etmektedir.

Popülist bir partinin kutuplaştırma siyasetinin bir parçası olarak, çoğunluğun desteğini almak iktidarı korumak açısından önem arz etmektedir (Müller 2019, 73). BJP iktidarı süresince, daha önceki bölüm ve kısımlarda detaylıca açıklandığı üzere kutuplaştırma siyaseti kendisini demokrasi, hukuk ve azınlıklar konusunda BJP iktidarının uygulamaları ve politikalarıyla yakından hissettirmiştir. Nitekim seçimlerde de kutuplaştırma siyaseti karşılık bulmuştur ve gözlemlenmiştir. Bu açıdan, yukarıda belirtildiği kutuplaştırma siyaseti izleyerek çoğunlukçu bir yaklaşım sergileyen BJP

iktidarı seçimlere kısa bir süre varken, oy aldığı kırsal ve Hindu çoğunluğun desteğini korumak ve artırmak için bir dizi ekonomik paket açıklamıştır (Sender 2020).

5. Bölümde de belirtildiği gibi, ilk önce 2019 yılının başında, yani seçimlere yaklaşık dört ay kalmışken alt yapı konusunda ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi noktasında bir ekonomik paket açıklanmıştır (Sender 2020). Bu paketin açıklanmasından yaklaşık bir ay sonra, Modi yönetimi eğitim ve barınmayı Hindistan'ın en büyük sorunları olarak tanımlayarak bu iki sektör için ikinci bir ekonomi paketi açıklanmıştır (Sender 2020). Bu bağlamda, BJP'nin kendi seçmenini etkilemek için seçimlere kısa bir süre varken seçim ekonomisini kendi çıkarları ve halktan destek alabilmek için kullandığı görülmektedir.

Popülist partiler tarafından yönetilen ülkelerde, iktidara yakın olan çevrelerin gözetildiği ve böylelikle merkeze yakın olup merkezi desteklemektedir anlamına gelen patronaj[13]görülmekte ve böyle ülkeler için "patronaj demokrasisi" tabiri kullanılmaktadır (Kenny 2017, 178). Bu bağlamda, Hindistan siyaseti için de patronaj sisteminin görüldüğü ve merkezin çevreden gelen desteği korumak için seçim ekonomisi gibi araçlara başvurduğu belirtilmektedir (Sender 2020). Bu durumun nedeni ise, yukarıda da belirtildiği gibi, Hindutva ideolojisinin gerekleri doğrultusunda yeni bir Hindistan tasarlayabilmek için iktidar gücünün kaybedilmek istenmemesidir (Narayan 2019).

6.7. İÇ SİYASİ DİNAMİKLERİ ETKİLEYEN DIŞ FAKTÖRLER

Modi yönetiminin popülist milliyetçi yaklaşıma yönelmesinde iç siyasi faktörlerin yanısıra, bazı dış siyasi faktörlerin de büyük etkisi olmuştur. Özellikle 2019 yılı seçimlerine az bir süre varken yaşanan bazı dış etkenler Hindistan'daki seçim kampanyalarını ve seçim atmosferini önemli ölçüde etkilemiştir.

Öncelikle Pakistan'la yaşanan Keşmir sınırındaki çatışmalar Hindistan iç siyasetinde seçim kampanyası boyunca tartışılmıştır. Modi yönetimi, NDA haricindeki tüm ittifakları ve özellikle de ana muhalefet partisi olan Kongre Partisi'ni ulus karşıtı (anti-nation) olmakla ve düşmanla iş birliği yapmakla suçlamıştır. Örneğin, Modi bir seçim mitinginde Samajwadi Parti (SP) liderinin, "Pakistan'la olan sorunlar müzakere

[13] Genel olarak patronaj, bir ülkede bir siyasi partinin veya adayın iktidara geldikten sonra devlet memurluklarını ve kontrol ettiği sermayeyi kendisini destekleyen kitleye ödül olarak dağıtması olarak tanımlanır (Bearfield 2009, 65).

ve diplomasi yoluyla çözülmeli" açıklamasına şöyle karşılık vermiştir: "SP lideri Ram Gopal Yadav, Pulwama şehitlerine hakaret etti, orduyu sorguladı! Ram Gopal Yadav Pakistan dilini konuşuyor." Yine aynı şekilde Kongre Partisi'nin Keşmir'de yaşanan askeri krizi çözmek ve durumu normalleştirmek için Cammu ve Keşmir'in ayrılıkçı liderleriyle görüşeceklerini kamuoyuyla paylaşmaları da 14 Nisan 2019 tarihinde Cammu Keşmir'de düzenlenen seçim mitinginde Modi tarafından sert bir dille eleştirilmiştir: "Kardeşler, Kongre Partisi Hindistan gençliğimizi Pakistan'dan maddi destek alan ayrılıkçı ve terörist tavırlarıyla kışkırtanlarla kayıtsız şartsız konuşacaklarını söylüyor. Kongre Hindistan'ın lehine mi yoksa Pakistan'ın lehine mi konuşuyor?" (Zain 2020, 103).

Muhalefeti düşmanla iş birliği yapmakla suçlayan Modi yönetimi, kendilerinin teröristlerle amansız bir mücadele içerisinde olduklarını ve Hindistan'ın yönetiminin düşmanla iş birliği yapan hainlere bırakılmaması gerektiğini savunmuştur (Sender 2020). Örneğin, 14 Nisan 2019 tarihinde Utter Pradesh eyaletinde halka açık bir bası toplantısında Modi bu hususla ilgili şu sözleri söylemiştir: "Teröristler eskiden Pakistan'dan gelirdi ve burada bombalı saldırılar yapardı. Kongre Partisi hükümeti ise bu teröristlerle savaşmak yerine, "bize vurdular, vurdular, vurdular" diye tüm dünyaya ağlardı. Bunu eskiden yaparlardı, ağlarlardı, ama bugün burası yeni bir Hindistan. Biz, gerçek Hindistanlılar ağlamıyoruz, teröristlerle savaşıyoruz ve onları ağlatıyoruz." Başka bir ifadeyle Modi, BJP hükümeti Pakistan'ın Hindistan'daki terörist faaliyetlerine karşın önlemler alırken, Kongre Partisi hükümeti zamanında yalnızca düşük bir ses tonuyla ağladıklarını ileri sürmüştür (Jaffrelot 2019). Modi, Hindistan hükümetinin 2016 ve 2019'da Pakistan'daki militan kamplara kara ve hava saldırılarıyla karşılık verildiğinin ve "şehitlerin intikamlarının alındığının" altını çizmiştir. Bu sözlerle Modi, Hindistan'ın Pakistan'ın Balakot bölgesi yakınlarına düzenlediği ve Hindistan'ın iddialarına göre yaklaşık 300 Pakistan yanlısı terörist militanın öldürüldüğü hava saldırılarına atıfta bulunmaktadır. Bu sözlerle aynı zamanda Modi, kendisinin ulusal güvenliği sağlama noktasında en fazla çaba gösteren bir lider olduğunu belirtmektedir (Zain 2020, 107).

Hindistan iç siyasetini etkileyen bir diğer dış faktör ise, yine Pakistan'la yaşanan gerilimden kaynaklanmıştır. Pakistan'ın askeri eylemlerine karşı misillemede bulunan Hindistan Hava Kuvvetleri askeri uçağı, Pakistan Hava Kuvvetleri sonucu vurulmuş ve

sağ kurtulan Hindistanlı pilot Pakistan tarafından tutuklanmıştır. Hindistanlı pilot, belli bir süre gözaltında kaldıktan sonra Pakistan tarafından "barış için bir jest" olarak Hindistan'a teslim edilmiştir (Narayan 2019). Ancak, Modi ve lideri olduğu parti BJP muhalefeti bu olayda da düşmanla iş birliği yapmakla suçlamaya devam etmiştir. Örneğin, Modi katıldığı bir televizyon programına muhalefeti şu sözlerle suçlamıştır: "Pakistan bile halkının terör saldırısına karıştığını kabul etmişti ama burada, Hindistan'da Pakistan'ın hiçbir müdahalesi olmadığını söylüyorlar. Ülkemizde yaşayan ama düşmanın yanında olan ve Pakistan'ı selamlayanları sorgulamalıyız. Neden Pakistan'ın dilini konuşuyorlar? Pakistan saldırılarından sonra bile, neredeyse Pakistan'ı aklayan bildiriler yayınladılar. Bu nasıl bir zihniyet?" (Zain 2020, 109)

Hindistan iç siyasetini etkileyen bir diğer dış faktör ise, BM Güvenlik Konseyi (BMGK), Pakistan kökenli Keşmirli ayrılıkçı lider Mesud Azhar'ı küresel bir terörist olarak ilan etmek için harekete geçmiştir. Modi, bunu kendi hükümetlerinin bir başarısı olarak yorumlayarak ve Kongre Partisi'ni böyle girişimlerde bulunmayarak Pakistan'la, yani düşmanla iş birliği içerisinde olmakla suçlamıştır. Bu olay üzerine Modi yönetimi, BM'de Pakistanlı militanlar olduğunu iddia etmiş ve Pakistan'ı terörün finansmanı konusunda zayıf yasalara sahip olduğu için kara listeye almak için Mali Eylem Görev Gücü (FATF) gibi forumlarda Pakistan karşıtı diplomatik çabaları hızlandırmıştır. Nitekim, bu iddialar sonucunda Pakistan BMGK tarafından gri listeye alınmıştır (Zain 2020, 111). Bu bağlamda, dış faktörler iç siyasi dinamikleri önemli ölçüde etkilemiştir.

6.8. BÖLÜM ÖZETİ

Görüldüğü gibi, 5. Bölümde yer alan tablodaki verilerin neden sonuç ilişkisi açıklanmaya çalışıldı. Özetle, neden-sonuç ilişkisi açıklanan verilerde, 2016-2017 yılında Modi iktidarının söylem ve politikalarında bir değişimin ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Bu değişimin nedeni, Modi yönetiminin 2014 seçimlerindeki çoğulcu ve demokratik söylemine ve vaatlerine rağmen, en başından itibaren Hindutva ideolojisine bağlı kalmasıdır. Bunun sonucu olarak 2016-2017 yıllarından itibaren açıkça uygulanmaya başlanılan popülist politikalar, Hindutva ideolojisine göre yeni bir Hindistan kurabilmek için iktidar gücünü enstrüman olarak kullanmış ve bu şekilde BJP iktidarına destek veren kitlelerin 2019 seçimlerinde de muhafaza edilmesi sağlanmıştır.

Şekil 4: Neden-Sonuç Zinciri

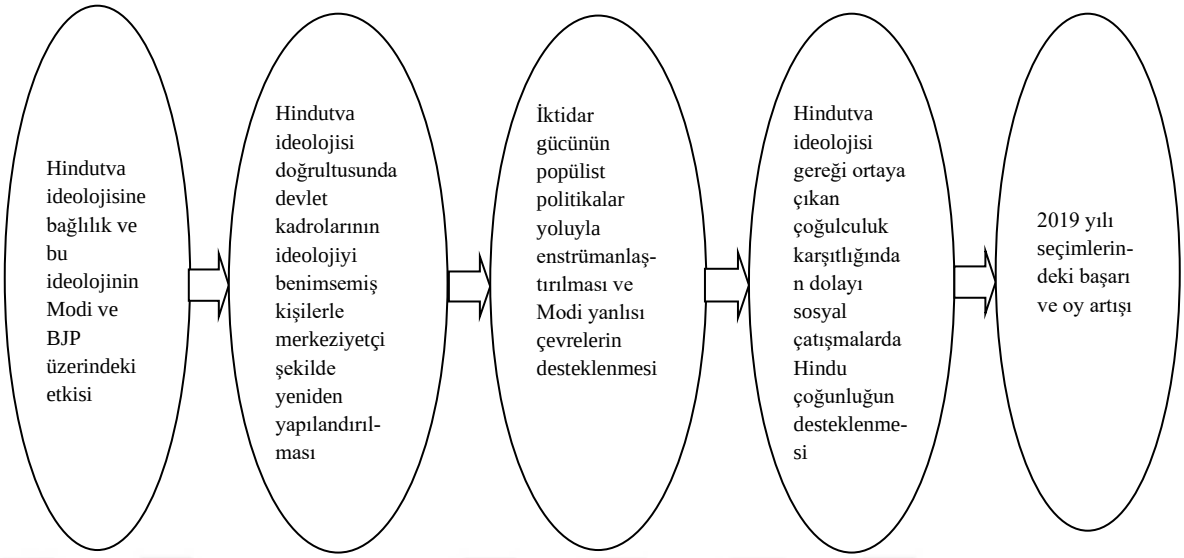

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi, Modi yönetimi Hindutva ideolojisine bağlı olduğundan ötürü 2014 yılındaki çoğulcu ve katılımcı söyleme rağmen 2014-2019 yılları arasında Hindutva ideolojisine bağlı politikalar yürütmüştür. Bu bağlamda, çoğunlukçu bir yaklaşım sergilenerek Hindu çoğunluk desteklenmiş, lider etrafında merkeziyetçi bir idare yönetimi tesis edilmiş, popülist politikalarla siyasal iktidar gücü Modi yanlısı çevrelerin desteklenmesi sağlanmış ve böylelikle Hindu çoğunluğun desteği alınarak 2019 yılındaki seçimlerde başarı sağlanmıştır.

BÖLÜM 7

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin 2014 yılındaki seçim kampanyası 2019 yılındaki seçim kampanyasından farklıdır. 2014 yılı seçim kampanyasında çoğulcu, işsizliği, toplumsal birliği ve gelişmeyi konu alan söylemi; 2019 yılı seçim kampanyasında Hindu milliyetçi, muhafazakâr ve güvenlik konularına ağırlık veren bir söyleme bürünmektedir. Örneğin, 2014 seçim manifestosunun ilk başlıkları "yolsuzluk", "işsizlik", "kara para aklama", "yoksullukla mücadele", "krizlerle mücadele" iken (BJP 2014, 4-7), 2019 seçim manifestosunda ise "Önce Ulus" başlığı altında sırasıyla; "terörizme sıfır tolerans", "ulusal güvenlik", "ordunun refahı", "kaçak girişlerle mücadele", "kıyı güvenliği", "vatandaşlık yasasının değiştirilmesi", "sol radikalizm ile mücadele" ve Cammu Keşmir'in özerkliğini düzenleyen "Hindistan Anayasasının 370 sayılı maddesinin iptal edilmesi" vaatleri yer almaktadır (BJP 2019, 13-15). Bu söylemin değişme trendi ise 2016-2017 senelerinde ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, elinizdeki Yüksek Lisans tezinde "Modi ve lideri olduğu parti BJP'nin politikalarının ve söyleminin çoğulcu-demokratik yaklaşımdan, popülist-güvenlikçi yaklaşıma doğru olan değişiminin sebebi nedir?" araştırma sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tezin ilk aşamasında yukarıdaki araştırma sorusu detaylandırılmaya çalışılmıştır. Başka bir ifadeyle, araştırmaya konu olan problem tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, Modi yönetiminin söylem kodlarını belirleyen Hindu milliyetçiliği ve Hindutva ideolojisinin tarihsel arka planı araştırılmış ve bu ideolojinin Modi yönetimi üzerindeki etkisi tarihsel olarak analiz edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, Hindutva ideologlarının fikirleri incelenmiş, söz konusu ideolojinin hangi evrelerden geçtiği araştırılmış, Hindu milliyetçilerinin kurduğu siyasi oluşumlar irdelenmiş ve tezin analiz etmeye çalıştığı Modi'nin siyasi yaşamı hakkında bilgi toplanmıştır.

Araştırma sorusunun kapsamlı bir şekilde cevaplandırılabilmesi için çeşitli kaynaklardan kanıtlar/veriler toplanmıştır. Bu bağlamda, vakayı analiz edebilmek için BJP'nin seçim manifestoları, eyaletlerdeki ve ülke genelindeki oy oranları, eyaletlerin

demografik yapıları ve 2014-2019 yılındaki işsizlik, GSYİH ve büyüme oranları gibi temel ekonomik verilerine olarak başvurulmuştur.

Bahsi geçen araştırma sorusunun cevaplandırılabilmesi için, elinizdeki Yüksek Lisans tezinin araştırma metodolojisi nitel (Qualitative) olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, seçilen araştırma stratejisi ise Vaka Analizi (Case Study) olarak belirlenmiştir. Araştırma sorusu ise, bir Vaka Analizi metodu olan "Süreç İzleme" (Process-Tracing) esas alınarak cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Süreç İzleme Metodu, Vaka Analizi çalışmalarında üç farklı biçimde kullanılmaktadır. Birinci teknik "Sonuç Açıklayan Süreç İzleme" (Explaining Outcome Process-Tracing), ikinci teknik "Teori Test Eden Süreç İzleme" (Theory-Testing Process-Tracing) ve üçüncü teknik de "Teori Kuran Süreç İzleme" tekniğidir (Theory-Building Process-Tracing) (Beach ve Pedersen 2016, 306-319). Bu tekniklerden Teori Kuran Süreç İzleme Tekniği (Theory Building Process-Tracing), elinizdeki Yüksek Lisans tezindeki veri toplama ve analizi işlemi için seçilmiş ve uygulanmıştır. Bahsi geçen teknik uygulanarak, bu çalışmada toplanan veriler ışığında, "Modi ve lideri olduğu parti BJP'nin politikalarının ve söyleminin çoğulcu-demokratik yaklaşımdan, popülist-güvenlikçi yaklaşıma doğru olan değişiminin sebebi nedir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu bağlamda, vaka neden-sonuç ilişkisi kurularak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bir sonraki aşamada, vakanın değişkenlerini ve neden-sonuç ilişkisinin parmak izlerini (fingerprints) bulabilmek için popülizm literatürü taranmıştır. Popülizm üzerine yapılan teorik çalışmalar ve vaka çalışmaları okunarak popülizmin tanımı yapılmaya çalışılmıştır. Popülizmin dönemden döneme farklılık gösteren anlamlar kazandığı, literatürde sıklıkla incelenen ABD, Avrupa ve Latin Amerika gibi vakaların bölgelerine özgü vakalar olduğu ve her vakada ayrı bir popülizm tanımının yapıldığı görülmüştür. Bu kapsamda, popülizmin net bir tanımının olmadığı belirlenmiş, bununla birlikte vakalarda ortaya çıkan popülizmin karakteristik özellikleri tespit edilmiş ve bu özellikler bir tablo halinde 4. bölümün sonunda maddeler halinde yazılmıştır (Bkz. Tablo 4). Bu karakteristik özelliklerin hepsi tek tek elinizdeki Yüksek Lisans tezinde incelenen vakada analiz edilmek üzere hazırlanmıştır.

Daha sonra ise, Tablo 4'de yer alan karakteristik özelliklerin, tezde incelenen vakada var olup olmadığı ve 2014-2019 yılları arasında bir değişimin yaşanıp yaşanmadığı araştırılmıştır. Bu kapsamda, veriler toplanarak ve analiz edilerek elinizdeki Yüksek Lisans tezinde incelenen vakada ortaya çıkan faktörler ve değişkenler belirlenmiştir. Yine bu bölümün sonunda, gözlemlenen değişim bir tablo halinde detaylıca açıklanmıştır (Bkz. Tablo 5). Tablo 5'te de görüldüğü gibi, bazı özellikler 2014 yılından 2019 yılına değişim geçirmiş, bazı özellikler 2019 yılında ortaya çıkmış ve bazı özellikler ise hiç değişmemiştir.

Son olarak ise, vaka üzerinden elde edilen bulgular tartışılmış ve 2014-2019 yılları arasında, yani Modi yönetiminin iktidarı döneminde yaşanan önemli olaylar ve gelişmeler mercek altına alınmış ve böylelikle, neden-sonuç zinciri (causal chain) detaylı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Başka bir ifadeyle, "Bu değişim neden ve nasıl ortaya çıkmıştır?" sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır. Bulunan ve analiz edilen veriler ışığında aşağıdaki neden-sonuç ilişkisine ulaşılmıştır:

Şekil 4: Neden-Sonuç Zinciri

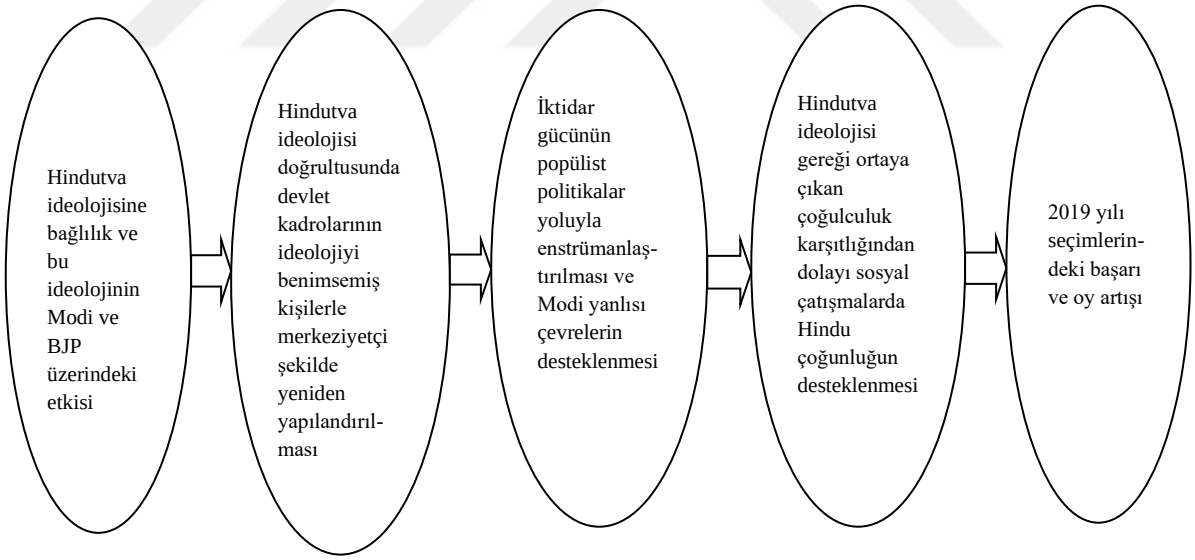

Şekilde gösterildiği gibi, analizi edilmeye çalışılan değişimin nedeninin Modi yönetiminin 2014 seçimlerindeki çoğulcu ve demokratik söylemine ve vaatlerine rağmen, en başından itibaren Hindutva ideolojisine bağlı kalması sonucuna varılmıştır. Bu bağlılığın ve ideolojik yaklaşımın bir sonucu olarak, 2016-2017 yıllarından itibaren açıkça uygulanmaya başlanılan popülist politikalar, Hindutva ideolojisine göre yeni bir Hindistan kurabilmek için iktidar gücünü enstrüman olarak kullanmış ve bu şekilde BJP

iktidarına destek veren kitlelerin 2019 seçimlerinde de muhafaza edilmesi sağlanmış olup, 2019 seçimlerinde yeniden iktidara gelinmiştir.

7.1. TEZİN KATKILARI VE ÖZGÜN DEĞERİ

Elinizdeki Yüksek Lisans tezi, Modi ve BJP'nin seçim stratejilerini analiz ederek popülizm hakkında uluslararası literatürde yürütülen bilimsel tartışmalara bir katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada literatürde tespit edilen popülizmin kimi karakteristik özelliklerinin Modi ve BJP vakasında da yer aldığı belirlenmiştir. Daha spesifik olarak, bu Yüksek Lisans tezinde sağcı popülist bir lider ve parti incelenmiş olup, popülizm literatüründe tartışılmaya devam eden sağcı popülizm konusuna bir katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Sağcı popülist bir lideri ve partisini mercek altına alarak, liderin ve partinin seçim stratejisi bağlamında popülizm hakkında dikkat çeken yeni ayrıntılara ulaşılmıştır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, elinizdeki Yüksek Lisans tezi, demokratik yaklaşımdan milliyetçi-popülist yaklaşıma evrilen değişimin nedeninin Modi yönetiminin 2014 seçimlerindeki çoğulcu ve demokratik söylemine ve vaatlerine rağmen, en başından itibaren Hindutva ideolojisine bağlı kalması sonucuna varmıştır. Bu bağlılığın ve ideolojik yaklaşımın bir sonucu olarak, 2016-2017 yıllarından itibaren açıkça uygulanmaya başlanılan popülist politikalar, Hindutva ideolojisine göre yeni bir Hindistan kurabilmek için iktidar gücünü enstrüman olarak kullanmış ve bu şekilde BJP iktidarına destek veren kitlelerin 2019 seçimlerinde de muhafaza edilmesi sağlanmış olup 2019 seçimlerinde yeniden iktidara gelinmiştir. Bu kapsamda, bir ideolojiye bağlılık ve popülizm arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur.

Elinizdeki Yüksek Lisans tezi, literatürde var olan popülizm ve siyasi rant tartışmalarına da katkı sağlamaktadır. Literatürde popülizme seçim kazanabilmek için, başka bir ifadeyle siyasi rant sağlayabilmek için başvurulduğu tartışması bulunmaktadır. Bu bağlamda, elinizdeki Yüksek Lisans tezi ulaştığı sonuçla bu tartışmaya katkı sağlamaktadır. Tez, Modi yönetiminin 2019 yılı genel seçimlerini kazanabilmek için popülist politikalar geliştirdiğini ve bu doğrultuda asıl amacın Hindutva ideolojisine uygun bir Hindistan tasarlayabilmek için mevcut iktidar gücünün korunması gerektiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, siyasi rant sağlamak için popülizme başvurulduğu tezi, elinizdeki Yüksek Lisans tezinde de doğrulanmaktadır.

Mevcut popülizm hakkındaki literatürde yer alan tartışmalarda genelde ekonomik eşitsizlikler sol popülizm ile açıklanmaktadır. Sağ popülizm ise daha çok milliyetçilikle açıklanmaktadır. Bu çalışmada ise, incelenen vakayı analiz edebilmek ve neden-sonuç zincirini kurabilmek için ekonomik veriler de kullanılmıştır. Tezde, ekonomik eşitsizliğin ve işsizlik oranlarının artmasına, büyüme rakamlarının azalmasına ve ülkesel düzeyde bir ekonomik kriz yaşanmasına rağmen oyunu artırarak iktidar olan sağcı popülist bir lideri ve partisini analiz edilmekte ve ekonomik eşitsizlik ve popülizm arasında bir ilişki kurulmaktadır. Bu bağlamda, elinizdeki Yüksek Lisans tezi popülizm literatüründe daha çok sol popülizmle ilişkilendirilen ekonomik eşitsizlik tartışmasını, sağ popülizmle ilişkilendirmektedir ve bu yöndeki tartışmalara bir katkı sağlamaktadır.

Yukarıda açıklananlara ek olarak, genel anlamda, literatürde sol popülizm 1980'li yıllarda Latin Amerika'daki sosyalist hareketlerle, sağ popülizm ise ABD'de ve Avrupa'da 2010 yılı sonrasında ortaya çıkan yabancı karşıtı ve milliyetçi tutumları olan partilerle ilişkilendirilmektedir. Örneğin, Latin Amerika'da Che Guevara, Hugo Chavez, Nicolas Maduro gibi liderler sol popülizmle ilişkilendirilmekte ve incelenmektedir. Sağ popülizmle ise, ABD'de son dönemde Donald Trump ve Çiftçi Partisi, Almanya'da Almanya için Alternatif Parti, Fransa'da Ulusal Cephe ve Le Pen, Hollanda'da Geert Wilders ve Macaristan'da Viktor Orban ve partisi FIDESZ ilişkilendirilmekte ve incelenmektedir. Ancak, çalışmada da görüldüğü gibi sağ popülizm Batı coğrafyası dışında da etkili olmaktadır. Bu bağlamda, Hindistan'da Modi ve BJP'yi ele alan bu tez literatürün geleneksel çerçevesi dışında farklı bir bölgeden analizler ortaya koymaktadır. Dolayısıyla sağ popülizmi araştıran literatüre bir katkı sağlanmıştır.

7.2. TEZİN SINIRLARI VE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

Elinizdeki Yüksek Lisans tezinde, yukarıda da belirtildiği gibi popülizmin literatürde net bir tanımının olmaması sebebiyle literatür taraması sırasında zorluklarla karşılaşılmıştır. Literatür taramasında genelde Avrupa'ya, ABD'ye, Latin Amerika'daki sağ ve sol politik oluşumlara özgün popülizm tanımının yapılmış olması, Hindistan'ı inceleyen bu çalışma için bir zorluk getirmiştir. Ayrıca, elinizdeki Yüksek Lisans tezi güncel bir vakayı ele aldığından ötürü araştırma sırasında başvurulan kaynaklar üzerinde tartışmalar yapılmadığından ötürü güvenilir kaynak bulunmasında problemle

karşılaşılmıştır. Hindistan'da yayın yapan birçok yerel medyanın dijital olarak erişilebilir olmaması da kaynak sorununa yol açmıştır. Ayrıca, araştırma sırasında birçok medya ve basın haberine sınırlama getirilmiş olması ve bazı haberlerin yayından kaldırılmış olması, daha kapsamlı araştırma yapılması bağlamında bir problem yaratmıştır.

Bu çalışma, Hindistan'ın 2019 genel seçimlerinde Modi'ye ve BJP'ye seçim desteği toplamak için merkezi bir rol verilen Hindutva ideolojisi temelinde ortaya çıkan popülist söylemi analiz etmiştir. Bu bağlamda, seçim manifestoları başta olmak üzere başvurulan ampirik veriler aydınlatıcı olmuştur. Bu araştırmada Modi ve BJP'ye odaklanıldığından ötürü Hindistan siyasetinde yer alan mevcut diğer parti liderleri ve partilerle ilgili kapsamlı araştırmalar yapılmamıştır. Bununla birlikte, tam olarak seçim süreçlerinin daha kapsamlı analiz edilebilmesi ve bulgular saptanabilmesi için diğer muhalif parti liderleri ve partilerle ilgili araştırmalar yapılabilir. Bu çerçevede, daha sonra yapılacak çalışmalar, popülist bir iktidara karşı muhalif partilerin seçim stratejilerini analiz etmeyi hedefleyebilirler.

Bu araştırma sonrasında yeni yapılacak çalışmalarda, seçim sonuçlarında Modi ve BJP'nin gösterdiği başarıdan yola çıkılarak Hindutva ideolojisinin ve buna bağlı olarak popülizmin Hindistan toplumunda ve siyasetinde kabul edilip edilmediğini ve yaygınlık kazanıp kazanmadığı sorularına cevap aranılabilir. Sosyal bir değişimi öngören/planlayan ve yeni bir Hindistan tasarlayan Hindutva ideolojisini bu çerçevede değerlendirmek, popülizmin Hindistan vakası olarak literatüre bir katkı sağlayabilir. Bu çerçevede, bu çalışmada yer alan teorik çerçeve ve kapsam ve metodolojik analiz gelecekte yapılacak olan çalışmalar için bir rehber ve referans olabilir.

Bu çalışmada incelenen vakanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri gelecekteki vakaların karşılaştırılmalı analiz edilebilmesine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, sağ popülist lider ve partilerin seçim stratejileri karşılaştırmalı analiz edilebilir, bu araştırmada ortaya çıkan sonucun başka bir vakada ortaya çıkıp çıkmayacağı belirlenebilir ve bu bağlamda sağ popülizm hakkında literatüre daha fazla katkı sağlanabilir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, çalışma, Modi ve partisi BJP'nin sağ popülist yaklaşımından ötürü, sağ popülist retoriğe odaklanmıştır. Dolayısıyla, çalışma sağ popülizmle sınırlanmış ve bu sınırlılığı aşmamak için sol popülizmle ilgili bir tartışma gerçekleştirilmemiştir. Ancak, literatüre daha fazla katkı sağlamak bağlamında, daha sonra yapılacak çalışmalar, tezde incelenen sağ popülist vakayı sol popülist bir vaka ile karşılaştırabilir ve bu doğrultuda ulaşılan sonuç karşılaştırmalı olarak incelenebilir. Nitekim böylelikle literatürdeki sol popülist retoriğe de katkı sağlanabilir.

KAYNAKLAR

Kitaplar:

Andersen, Walter. , Damle, S, (2019), Messengers of Hindu Nationalism: How the RSS Reshaped India, London: Hurst Publisher.

Bizeul, Y. , Lutz-Auras, L. , Rohgalf, J, (2019), Offene oder geschlossene Kollektividentität: Von der Entstehung einer neuen politischen Konfliktlinie, Wiesbaden: Springer VS.

Chakrabarty, B. , Kumar B, (2020), Hindu Nationalism in India: Ideology and Politics, New York: Routledge.

Chatterjee, P. (1996). Milliyetçi Düşünce ve Sömürge Dünyası. (S. Oğuz, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Chatterji, A. , Hansen, T. , Jaffrelot, C, (2019), Majoritarian State: How Hindu Nationalism is Changing India, London: Oxford University Press.

Deol, H, (2000), Religion and Nationalism in India: The case of the Punjab, New York: Routledge.

Fitzi, G. , Mackert, J. , Turner, B, (2019), Populism and the Crisis of Democracy: Volume 3: Migration, Gender and Religion, London: Routledge.

Ghosh, P, (2017), BJP and Evolution of Hindu Nationalism: Savarkar to Vajpayee to Modi, New Delhi: Manohar Publishers.

Graf, F. , Hartmann, J, (2019), Religion und Gesellschaft: Sinnstiftungssysteme im Konflikt, Berlin: De Gruyter.

Gudavarthy, A, (2019), India After Modi: Populism and the Right, New Delhi: Bloomsbury.

Imhasly, B, (2015), Indien Verstehen: Ein Länderporträt, Berlin: Links Verlag.

Kaltwasser, R. , Taggart, P. , Espejo, P. , Ostiguy, P, (2017), The Oxford Handbook of Populism, London: Oxford University Press.

Kaul, V. , Vajpeyi, A, (2020), Minorities and Populism-Critical Perspectives from South Asia and Europe, Cham: Springer.

Kenny, P, (2017), Populism and Patronage: Why Populists Win Elections in India, Asia, and Beyond, London: Oxford University Press.

Majumder, S, (2019), People's Car: Industrial India and the Riddles of Populism, Fordham University Press.

Michael, A. , Baumann, M, (2014), Indien Verstehen: Thesen, Reflexionen und Annäherungen an Religion, Gesellschaft und Politik, Freiburg: Springer VS.

Mohapatra, A, (2016), Out of Saffron Ashes: Revival of Hindutva in India, Waco: Baylor University.

Mudde, C, (2000), The Ideology of the Extreme Right, Manchester: Manchester University Press.

Mudde, C. , Kaltwasser, C, (2017), Populism: A Very Short Introduction, London: Oxford University Press

Müller, J. (2019). Popülizm Nedir? (O. Yıldız, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Nag, K, (2014), The NaMo Story: A Political Life, New Delhi: Roli Books.

Rosenschon, A. , Laaser, C, (2019), Was Indien nachhaltig voranbringt: Denkanstöße für die indische Regierung und die geistige Elite, Hamburg: Tredition.

Savarkar, V, (1923), Essentials of Hindutva, New Delhi.

Staack, M. , Groten, D, (2018), China und Indien im regionalen und globalen Umfeld, Berlin: Verlag Budrich.

Taggart, P, (2000), Populism, Buckingham: Open University Press.

Zavos, J, (2000), The Emergence of Hindu Nationalism in India, London: Oxford University Press.

Makaleler:

Ammassari, S, (2018), Contemporary Populism in India: Assessing the Bharatiya Janata Party's Ideological Features, Student Paper Series.

Arato, A., Cohen, J, (2017), Civil society, populism and religion, Constellations, 24.

Bajaj, S, (2017), The Use of Twitter during the 2014 Indian General Elections Framing, Agenda-Setting, and the Personalization of Politics, Asian Survey, 57(2).

Battaglia, G, (2017), Neo-Hindu Fundamentalism Challenging the Secular and Pluralistic Indian State, Religions, 8(10).

Brubaker, R, (2017), Why populism?, Theory and Society, 46.

Chakrabarti, K., Bandyopadhyay, K, (2019), Populism in Contemporary Indian Politics, Asia Democracy Research Network.

Chakravartty, P., Roy, S, (2015), Mr. Modi Goes to Delhi: Mediated Populism and the 2014 Indian Elections, Television & New Media, 16(4).

Çamurcuoğlu, G, (2019), Çoğunlukçu Demokrasiye Yöneliş Olarak Popülizm, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 6.

De Cleen, B., Stavrakakis, Y, (2017), Distinctions and Articulations: A Discourse Theoretical Framework for the Study of Populism and Nationalism, Journal of the European Institute for Communication and Culture.

Diwakar, R, (2015), The 16th general election in India, April–May 2014, Electoral Studies, 37.

Ertan, M, (2019), Bir Kavramın İzini Sürme Çabası: "Popülizm Nedir?", Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi.

Güneş, M, (2014), Hindistan: Dünyanın En Büyük Demokrasisinde Yolsuzlukla Yaşamak, Akademik Hassasiyetler/The Academic Elegance.

Husain, M, (2016), Mohandas Karamchand Gandhi And Jawaharlal Nehru: A Concise Comparative Study, Journal of South Asian Studies, 4(3).

Iwanek, K, (2014), The Political Economy of Hindu Nationalism: From V. D. Savarkarto Narendra Modi, International Journal of Knowledge and Innovation in Business, 2(1).

Jaffrelot, C, (2015), The Modi-centric BJP 2014 election campaign: new techniques and old tactics, Contemporary South Asia, 23(2).

Kaufmann, C, (1996), Intervention in Ethnic and Ideological Civil Wars: Why One Can Be Done and the Other Can't, Security Studies, 6.

Kaul, N, (2017), Rise of the Political Right in India: Hindutva-Development Mix, Modi Myth, and Dualities, Journal of Labor and Society, 20(4).

Kenny, P, (2015), The Origins of Patronage Politics: State Building, Centrifugalism, and Decolonization, British Journal of Political Science, 45(1).

McDonnell, D, (2019), The right-wing populism of India's Bharatiya Janata Party (and why comparativists should care), Democratization.

Mudde, C, (2004), The Populist Zeitgeist, Government and Opposition, 39(4).

Orhan, S, (2019), Popülizm, Liberalizm ve Faşizm Denklemi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 68(4).

Pal, J., Chandra, P., Vydiswaran, V, (2016), Twitter and the Rebranding of Narendra Modi, Economic & Political Weekly, 8.

Siddiqui, K, (2016), A Critical Study of 'Hindu Nationalism' in India, Journal of Business and Economic Policy, 3(2).

Siddiqui, K, (2017), Hindutva, Neoliberalism and Reinventing of India, Journal of Economic and Social Thought, 4(2).

Sinha, S, (2017), Fragile Hegemony: Modi, Social Media, and Competitive Electoral Populism in India, International Journal of Communication, 11.

Subramanian, N, (2007), Populism in India, SAIS Review of International Affairs.

Wyatt, A, (2015), India in 2014: Decisive National Elections, Asian Survey, 55(1).

Zain, A, (2019), Rise of Modi's Tech-Populism in India, Journal of Cultural Studies, Faculty of Communication, Hacettepe University.

Tezler:

Kütük, B, (2019), Fransa'da Aşırı Sağ'ın Yükselişi: Ulusal Cephe Hareketi, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sabbir, A, (2019), BJP in Social Media: A Multiple Time Analysis of Ideology in Terms of Populism and Nationalism, Master Thesis, Ibn Haldun University School of Graduate Studies, Istanbul.

Şahan, F, (2020), Sağ ve Sol Popülizm: Fransa Örneği Üzerinden Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Telatar, E, (2017), Hindistan'da Hindu Milliyetçiliğinin Kökenleri ve 21. Yüzyılda Yeniden Yükselişi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.

Zain, A, (2020), The Hindutva Doctrine and Bharatiya Janata Party in 2019 Elections in India: Critical Discourse, Master Thesis, Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Raporlar:

BJP, (2014), BJP Election Manifesto, New Delhi.
BJP, (2019), BJP Election Manifesto, New Delhi.

Election Commission of India, (2014), Election Results of 2014 Indian General Elections, New Delhi.

Election Commission of India, (2019), Election Results of 2019 Indian General Elections, New Delhi.

Kurtoğlu, A.; Kaya, H.; Durgan, S.; Sabuncu, A, (2019), Dünya Ekonomisindeki Son Gelişmeler Bülteni, T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

İnternet:

WEB_1, (2019), Gerd Brendel, Wo Modi Hindu-Nationalist wurde, https://www.deutschlandfunkkultur.de/heimat-von-indiens-premier-wo-modi-hindu-nationalist-wurde.979.de.html?dram:article_id=448052

WEB_2, (2019), Kunal Chattopadhyay, Why Has India Embraced the Far-Right?, https://tribunemag.co.uk/2019/06/why-has-india-embraced-the-far-right

WEB_3, (2019), Silke Diettrich, Wenn die Jungen Greise wählen, https://www.deutschlandfunkkultur.de/parlamentswahl-in-indien-wenn-die-jungen-greise-waehlen.979.de.html?dram:article_id=448235

WEB_4, (2019), Debarati Guha, Abschied vom indischen Pluralismus, https://www.dw.com/de/kommentar-abschied-vom-indischen-pluralismus/a-51665420

WEB_5, (2020), Debarati Guha, Indiens Demokratie stirbt, https://www.dw.com/de/kommentar-indiens-demokratie-stirbt/a-51940047

WEB_6, (2019), India unemployment rate highest in 45 years: Report, https://www.aljazeera.com/news/2019/01/india-unemployment-rate-highest-45-years-report-190131144720377.html

WEB_7, (2019), Srinivas Mazumdaru, Wie Modis Hindu-Nationalismus Indien verändern könnte, https://www.dw.com/de/wie-modis-hindu-nationalismus-indien-ver%C3%A4ndern-k%C3%B6nnte/a-51827991

WEB_8, (2019), Millionen Menschen in Indien droht Staatenlosigkeit, https://www.dw.com/de/millionen-menschen-in-indien-droht-staatenlosigkeit/a-50237651

WEB_9, (2019), Alf Gunvald Nilsen, Is the BJP really concerned about India's poor?, https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/bjp-concerned-india-poor-190110145940822.html

WEB_10, (2017), Jan Ross, Warum triumphiert in Indien der Hindu-Nationalismus? https://www.zeit.de/2017/13/indien-hindu-nationalismus-triumph-analyse

WEB_11, (2019), Benedikt Schulz, Lügen bestimmen den Wahlkampf, https://www.deutschlandfunkkultur.de/fake-news-in-indien-luegen-bestimmen-den-wahlkampf.979.de.html?dram:article_id=447948

WEB_12, (2020), Hans Spross, Modi stellt Indiens Demokratie auf die Probe, https://www.dw.com/de/modi-stellt-indiens-demokratie-auf-die-probe/a-52143309

WEB_13, (2019), Antje Stiebitz, Lynchmorde an Muslimen, https://www.deutschlandfunkkultur.de/organisierter-hass-in-indien-lynchmorde-an-muslimen.979.de.html?dram:article_id=438575

WEB_14, (2019), Adam Taylor, India's Modi has been a bellwether for global populism, https://www.washingtonpost.com/world/2019/05/23/indias-modi-has-been-bellwether-global-populism

WEB_15, (2019), Ute Welty, Viele Minderheiten fühlen sich durch Hindu-Nationalismus bedroht, https://www.deutschlandfunkkultur.de/indien-nach-modis-wahlsieg-viele-minderheiten-fuehlen-sich.1008.de.html?dram:article_id=449626

WEB_16, (2017), Christophe Jaffrelot, Reading PM Modi, through his speeches, https://indianexpress.com/article/explained/reading-pm-modithrough-his-speeches-independence-day-4796963/

WEB_17, (2016), Medha, India a Home Only to Hindus? New Refugee Policy Exacerbates Tensions, https://www.gigahamburg.de/en/publication/india-a-home-only-to-hindus

WEB_18, (2019), Saswat Panigrahi, (2019, How Rashtriya Swayamsevak Sangh is spreading its foot print across the nation, https://www.dnaindia.com/india/report-how-rashtriya-swayamsevak-sangh-isspreading-its-footprint-across-the-nation-2728048

WEB_19, (2015), RSS is on a roll: Number of shakhas up 61% in 5 years, https://timesofindia.indiatimes.com/india/RSS-is-on-a-roll-Number-of-shakhas-up-61-in-5-years/articleshow/48498034.cms

WEB_20, (2016), Rukmini, Modi got most prime-time coverage: study, https://www.thehindu.com/elections/loksabha2014/Modi-got-mostprimetime-coverage-study/article11639092.ece

WEB_21, (2019), K. Venkataramanan, Explained | How the status of Jammu and Kashmiris being changed, https://www.thehindu.com/news/national/other-states/explained-how-the-status-ofjammu-and-kashmir-is-being-changed/article28822866.ece

WEB_22, (2019), Assam NRC: BJP MLA incites violance, says shoot illegal immigrants it they don't return, https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/assam-nrc-bjp-mla-incites-violence-says-shoot-illegal-immigrants-if-they-dont-return/videoshow/65217205.cms?from=mdr

WEB_23, (2019), Assam NRC: What next for 1,9 million 'stateless' Indians? https://www.bbc.com/news/world-asia-india-49520593

WEB_24, (2019), Balakot: Indian air strikes target militants in Pakistan, https://www.bbc.com/news/world-asia-47366718

WEB_25, (2015), India BJP leader says Muslims should stop eating beef, https://www.bbc.com/news/world-asia-india-34546960

WEB_26, (2016), India scraps 500 and 1,000 rupee bank notes overnight, https://www.bbc.com/news/business-37906742

WEB_27, (2015), Pankaj Mishra, Narendra Modi: the divisive manipulator who charmed the world, https://www.theguardian.com/world/2015/nov/09/narendra-modi-the-divisive-manipulator-who-charmed-the-world

WEB_28, (2018), Vikas Pandey, Allahabad: The name change that killed my city's soul, https://www.bbc.com/news/world-asia-india-46015589

WEB_29, (2018), Zeenat Saberin, India ends government subsidies for Hajj pilgrimage, https://www.aljazeera.com/news/2018/01/india-ends-government-subsidies-hajj-pilgrimage-180116140725656.html

WEB_30, (2020), Ali Akarca, Üç tür popülizm, https://www.indyturk.com/node/130896/t%C3%BCrkiyeden-sesler/%C3%BC%C3%A7-t%C3%BCr-pop%C3%BClizm

WEB_31, (2016), Rama Lakshmi, Protests spread across India against student's arrest for alleged sedition, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/protests-spread-across-india-against-students-arrest-for-sedition/2016/02/18/296a5861-ae47-4209-b7cf-3956bc62fc16_story.html?utm_term=.5044f7129bd9

WEB_32, (2017), Sylvie Guichard, Indian Populism, https://booksandideas.net/Indian-Populism.html

WEB_33, (2016), Christophe Jaffrelot, An ill-judged conflict, https://indianexpress.com/article/opinion/columns/supreme-court-pending-cases-judiciary-appointment-vacancies-4390364/

WEB_34, (2015), Christophe Jaffrelot, Winter Is Coming, https://carnegieendowment.org/2015/11/24/winter-is-coming/im99

WEB_35, (2017), Pratap Bhanu Mehta, The power paradox, https://indianexpress.com/article/opinion/columns/the-power-paradox-bjp-4702733/

WEB_36, (2021), Hannah Ellis-Petersen, Mahatma Gandhi's killer venerated as Hindu nationalism resurges in India, https://www.theguardian.com/world/2021/jan/17/mahatma-gandhis-killer-venerated-as-hindu-nationalism-resurges-in-india

WEB_37, (2020), Henny Sender, How Modi won India's elections but paralyzed the economy, https://asia.nikkei.com/Spotlight/The-Big-Story/How-Modi-won-India-s-elections-but-paralyzed-the-economy

WEB_38, (2017), Harish Nair, Goodbye, old laws: Modi government scraps 1,200 redundant Acts, 1,824 more identified for repeal, https://www.indiatoday.in/mail-today/story/narendra-modi-law-ministry-ravi-shankar-prasad-984025-2017-06-22

WEB_39, (2019), Badri Narayan, 2014 made Modi the locus of Indian politics, https://www.livemint.com/opinion/columns/2014-made-modi-the-locus-of-indian-politics-11576725040413.html

WEB_40, (2019), Gyan Varma, Modi says debate part of democracy but protests against Citizenship Act 'unfortunate', https://www.livemint.com/news/india/pm-modi-intervenes-on-caa-protests-as-opposition-demand-judicial-inquiry-over-violence-11576486618088.html

WEB_41, (2019), Richa Singh, Der Aufstieg des Rechtspopulismus in Indien, https://www.boell.de/de/2019/01/25/der-aufstieg-des-rechtspopulismus-indien

WEB_42, (2017), Rodion Ebbighausen, Indiens Premier Modi und der Populismus, https://www.dw.com/de/indiens-premier-modi-und-der-populismus/a-41767917

WEB_43, (2017), Johannes Plagemann ve Andreas Ufen, Spielarten des Populismus in Asien, https://pure.giga-hamburg.de/ws/files/21619569/web_asien_2017_07.pdf

WEB_44, (2018), Reinhard Heinisch, Den Populismus zu erklaeren versuchen – vier aktuelle Ansaetze, https://www.derstandard.at/story/2000089995465/den-populismus-erklaeren-versuchen-vier-aktuelle-ansaetze